

LAJTA ANDOR:

A TÍZÉVES
MAGYAR HANGOSFILM
1931—1941

BUDAPEST, 1942.

Ára: fűzve 8'—, kötve 10'— pengő.

Copyright 1942 by Lajta Andor, Budapest
A címlapot tervezte: Auerbach Dezső

Felelős kiadó: LAJTA ANDOR
KÖNYVNYOMDA (KIS IVÁN) BUDAPEST, LÓNYAY-ÜTCA 50.

A magyar film szellemi fejlődése

Írta: báró WCLASSICS GYULA államtitkár,
az Országos Nemzeti Filmbizottság elnöke.

A magyar filmtermelésnek az utóbbi években való lendületes előretörését semmi sem bizonyítja jobban, mint az a szaporaság, mellyel újabban mind több és több írásmű kerül a magyar könyvpiacra, mely filmproblémáinkat tárgyalja s mely a magyar közönségnek e témakör iránt megnyilvánuló fogékonyságára és érdeklődésére épít.

Több ilyenmű munka megjelenése után is életrevaló és méltánylást érdemlő vállalkozása e könyv szerkesztőjének: összefoglalót adni a magyar hangosfilm-gyártás megindulásának 10 éves fordulóján a küzdelmekkel teljes úttörés decenniumáról. 200-ik hangosfilmünk ünnepe már ékes biznyságot tett volt arról az elvitázhatatlan sikeréről, mely a filmgyártásunk előmozdítására hivatott tényezőknek lankadatlan és tervszerű fáradozását kíséerte. De azóta is jelentékeny emelkedésről számolhatunk be, hiszen ma már évi gyártásunk, mely 1931-ben 3 filmmel indult meg, 50 film körül mozog. A magyar film évente közel 100 magyar színészt foglalkoztat. A magyar városok versengenek a magyar filmért. Budapest bemutató filmszínházai nem győzik a magyar újdonságokat prolongálni. Külföldi piacunk is egyre gyarapodik.

Nem érzem feladatombul a magyar filmgyártás

technikai tökéletesedéséről számot adni, a magam részéről a művészi vonal volt az, mely közel feküdt szívemhez és munkakörömhöz. Sajnos, régebben nem vezettem statisztikát arról, hogy hány film-sujet, színpozszi és forgatókönyv-terv ment át a kezemen, hányat utasítottam vissza és hányat segítettem elfogadhatóvá tenni, de annyi bizonyos, hogy már 50 film approbálása is közel 200 tervek elolvasását jelenti.

De nem panaszkodom. Igaza van ugyan annak a tudós filmszakértőnek, aki azt mondja, hogy a film művészi fejlődése nem tartott lépést a technikai haladás iramával s a film technikai lehetőségeit csak ritka esetekben sikerült egyenrangú szellemi és művészi alkotás számára értékesíteni. Mégis úgy érzem, joggal élek abban a képzelődésben, hogy azoknak erőfeszítéseit, akik a magyar film szellemi oldalának kifejlesztésére vállalt munkakörben apostolkodtak, nem bizonyult hiábavalónak. Ebben az irányban kifejtett tevékenységem útját legjobban megvilágítják azok a vissza-visszatérő megnyilatkozásaim, melyekre minden megfelelő alkalmat felhasználtam, valahányszor módom nyílt filmgyártásunk irányításának vezetőszempontjaira rámutatnom, elsősorban arra, hogy mint a „Magyar Film”-ben évekkal ezelőtt kifejtettem, komoly hivatástudatot várunk a magyar filmek alkotóitól, így írtam akkor: „Most, midőn a korforduló a nemzetevelési feladatok garmadáját állítja elének, fokozott gonddal kell örködnünk a magyar mozgófényképszínházaknak a közszellem kialakulása szempontjából annyira jelentékeny kihatású magyar filmellátása felett.

Az államilag irányított magyar filmgyártás minden tényezőjét át kell hassa a komoly hivatástudat s nem tűrhetjük, hogy a közönség alantasabb ösztöneire számító vagy selejtes árut termeljünk nemzeti megújodásunk korszakában.

Filmgyártóink nagy része érzi is ezt s igyekszik olyan témaköröket érinteni és olyan feldolgozást nyúj-

tani, amelytől szívgyönyörködtető és léleknemesítő hatás várható, — de sajnos felmerült, nem elszigetelt esetek kapcsán, — mégis szükségesnek tartom nyomatékosan figyelmeztetni mindenkit, aki a filmprodukciók szellemi irányításában részt vesz, hogy eltökélt szándékom csak olyan szinopszist engedélyezni, melyben komoly magyar értéket találok s nem leszek hajlandó üres és léleknélküli filmkönyvek forgatásához segédkezet nyújtani.

Ezt szívlelje meg jó előre mindenki, aki magyar film előállítására készül

Azok az idők elmúltak, amikor egy-egy kedvenc színésztől várt mókákra épített jelenetecskékben merült ki a forgatókönyvíró csúcsteljesítménye és a film előkészítésénél minden más tényezőt előbbrevalónak tekintettek, mint magát a könyvet, amelyet néha hevenyészve, az utolsó pillanatban, nem írok, hanem mesteremberek eszkábáltak össze, néha felvétel közben, a műteremben is!

A magyar múlt és a magyar élet telve van érdekes magyar problémákkal, bátor kézzel ragadjuk meg azokat, igyekezzünk részt kérni abból a lélekformáló munkából, amelynek sikeres teljesítésétől a magyarság jövője függ.

Ez nem azt jelenti, hogy csak vezércikkek dübörögjenek le a vásznonról, azt se, hogy ki akarjuk zárni a vígjáték műfaját, hiszen még a legkönnyebb fajsúlyú bohózat is rejthet olyan irodalmi és magyar értéket, amelyet a közönségnek érdemes a színházból magával vinnie és maradandó emlékül megőrizni.

Mint a Nemzeti Filmbizottságban a kulturális vonal felelős őrzője és gondozója, aki napról-napra kénytelen vagyok éretlen filmterveket elutasítani, felelősségem tudatában és sok felesleges munka elkerülése végett, kötelességemnek tartottam az elmondottakat a magyar filmérdekeltségek gondos figyelmébe ajánlani.

Filmkultúránk legújabb értékes eredményei után

— a meggyarapodott ország szélesebb keretei között — nem szabad visszaesnünk az egyszer már túlhaladott színvonalra; ezzel még öröndetesen induló külföldi térfoglalásunkat is veszélyeztetnők, ahelyett, hogy — mint kívánatos — egyre magasabb célokra törve, elősegítsük a magyar film diadalát.”

Hasonló témakört tárgyalt „A filmalkotás felelőssége” című cikkem, amelyből álljanak itt mutatóba a következő sorok: „Elérkezett az az idő, midőn filmjeinkkel szemben magasabb mértéket alkalmazhatunk s a technikai és művészi szempontokon felül erkölcsi tartalom tekintetében is komoly igényeket kell támasztanunk, szem előtt tartva azt a rendkívüli hatóerőt, mely a mozgókép vásznáról hazai közönségünk felé sugározva, lelki alkatának formálására is kiterjed. Könyv és rádió, színház és hirtlap, szószék és a népgyűlés dobogója nem biztosíthatják valamely megnyilatkozás elterjedése számára azt a széles lehetőséget és azt az intenzitást, mely a hangos filmen elröppenő s megragadó élménysorozatok képeivel kísért szónak kijut. Ezért jöttek reá az államvezetés modern művészei olyan hamar, hogy a hangos film a legbiztosabb módja a propagandának, de egyben legalkalmasabb eszköze a népművelésnek és a nemzetnevelésnek.

A színházról, az élet szelleml tényezőjéről túlzás nélkül el lehet mondani, hogy a színpad eseményeinek kikapcsolása nélkül valamely kor szelleml kultúrájának jellemzése hiányos volna. Fokozott mértékben áll ez a pergő képekről, amelyek a külvilágot több élet-hűséggel s a való-látás nagyobb illúziójával tükrözik, s amelyek ennél fogva az utókor számára minden múzeumnál gazdagabban őrizhetik meg letűnő korszakok egész mentalitását, de ami minket ma közelebbről érint: a külföldnek minden kiállításnál ékes-szólóbban tárhatják fel a legjellemzőbb faji vonásokat, egész népünk értékének és jellemének tündöklő tulajdonságait.

Ennek a felelősségnek hazafias átérzése kötelezi mindazokat, akik a magyar filmvilágban szerepet vállalnak s elsőrendű magyar érdek fűződik ahhoz, hogy a filmek alkotásánál mindenki mindig magán érezze ennek a felelősségnek megtisztelő reflektorfényét.”

Később, ugyancsak a „Magyar Film” hasábjain a gyártási évad küszöbén örömmel állapítottam meg, hogy „filmgyártóinkat már nemcsak vállalkozásuk anyagi része érdekli, hanem egyiküket-másikukat nem egyszer komoly alkotások láza vezeti s új törekvések varázsa is megszállja őket. örömmel látjuk kereséseiket, aggódva kísérjük merész elképzeléseiket s magyar szívünk szeretetével állunk mellettük, Isten áldását kérve mind több méltánylást érdemlő tevékenységükre.

Óvó szavunkat csak abban az irányban óhajtjuk ismételten felemelni, hogy mikor filmjeink alkotói a magyar életet s a magyar fajta jellemvonásait viszik a vászonra, komoly hivatástudatuk érzetében sohase tévesszék szem elől, hogy egyrészt itthon a film, mely a rádióval együtt hovatovább a jó könyv szerepét van hivatva átvenni, a leghatékonyabb nemzetnevelő eszköz, mely pillanatra sem térhet le a jóerkölcs és a nemzeti érzés ápolásának útjáról, másrészt a külföldre kerülve, a magyarság ragyogó tükre kell, hogy legyen, mely nem tűr olyan homályos vagy zavaros foltokat, melyek nemzeti egyéniségünket hamis, vagy kedvezőtlen színben tüntetik fel és annak kívánatos módon való bemutatásával és propagálásával nem egyeznek.”

Fentiekből kiütköző teoretikus elgondolásmat, melynek propagálására nem egyszer igénybe vettem a népszerű szakfolyóiratok hasábjait is, — amennyire lehetett, — a gyakorlatban is igyekeztem érvényesíteni; — hivatásom körében nem szüntem meg ócsárolni az útszéli sablont, a kitaposott utakat, az üzleti szempont egyeduralmát, hibáztattam a kufár szellemet s bíztattam a „csillagokba néző merészek” táborát.

S hol tartunk ma?

Korproblémákat felvető filmjeink körül heteken át folynak a közvéleménytisztító tollharcok, melyek mutatják, hogy a magyar film szellemi oldala a közérdeklődés homlokterébe került.

A Széchenyi filmpályázatra félszáznál több pályamű érkezett be. Most forgatta le a Hunnia Nyirő József: „Emberek a havasokon” című grandiózus filmalkotását, a MIF Herczeg Ferenc nevét írja új produkciója zászlajára. Megvalósulás felé törtet az „Elsodort falu”. Zilahy legféltehetőbb tervéhez nyúl: jön a „Valamit visz a víz”.

Oda jutottunk, hogy vannak filmjeink, melyeket kiváló költők írnak, tehetséges rendezők rendeznek, „nagyszerű színészek játszanak, vagyis minden előfeltétele meg van annak, hogy a magyar hangosfilm az első decennium tűzpróbái után a magyar szellemiség legdicőségesebb zászlótartójává küzdje fel magát.

A szerző előszava

A magyar hangosfilmgyártás első tíz évének lezárása arra indított, hogy olyan *összefoglaló és tájékoztató* könyvet adjak a magyar filmélet egyeteme és a nagyközönség kezébe, amely valóban megfelel a német „Nachschlagbuch” fogalmának. A tízéves magyar filmkorszak alatt pontosan 281 filmet forgattak Budapesten, a magyar műtermekben. Ebben a nagy alkotó munkában némi részem volt egyrészt mint az Agfa sok éven át volt képviselője, másrészt mint a Filmkultúra c. tudományos és filmművészeti folyóirat szerkesztője. A tízéves hangosfilmgyártásról szóló könyvem megírására a *szükség* indított. Igen, a *szükség*. Mert tegyük föl, hogy valaki ma meg akarja tudni, hogy egy 1935-ben készült magyar filmet ki forgatta, kik játszottak benne, ki volt a gyártója, kölcsönzője vagy rendezője? Honnan tudja ezt meg? Hozzám fordul és megkeresem a megfelelő adatot és egy pillanat alatt megadom a szükséges felvilágosítást. Sokszor ez a pillanat öt percig is eltart, míg a megfelelő helyen az adatot megtalálom.

Ezért készült ez a könyv.

Nem akar korszakalkotó munka lenni, csak *összefoglaló tájékoztató* arról, hogy a tízéves magyar filmgyártás mennyi filmet termelt, ki gyártotta és ki hozta forgalomba azokat, kik voltak a filmek rendezői, kik a főszereplői stb. Az 1938. évig elkészült magyar hangosfilmek adatait a Filmkultúrából állítottam össze, míg az utána következő filmeknél magán jegyzeteimet és részben a Magyar Film című szaklap adatait használtam föl.

A „Tízéves magyar hangosfilm” összefoglaló munka akar lenni mindenki számára, igyekeztem tehát teljesen hiánytalanul, tárgyilagosan, elfogultság nélkül, csakis az *igaz ügytől vezéreltetve mindent összeállítani*. Nagyon vigyáztam, nehogy hiba maradjon, mégis ha ilyen maradt volna, csak *véletlenül* történhetett. Még egyet: a filmszereplők neveit az egyes filmek felsorolásánál teljesen ötletszerűen írtam le. Ott nem volt „sorrend”, vagy „rang”, úgyahogy valamikor leírtam, vagy ahogy a lapokban, leírásokban, kritikákban olvastam, úgy írtam ezeket a neveket. Nem volt szándékomban senkit sem előnyben részesíteni és senkit sem hátrányos helyzetbe hozni.

Harmincéves szakmai szakirodalmi munkásságomat a *lelkiismeretesség, pontosság és a megbízhatóság jellemzi*. Ezt az elvet tartottam most is szem előtt.

Nem irodalmi művet akartam az olvasó kezébe adni, hanem *összefoglaló, enciklopédikus és lexikális* munkát a tízéves magyar hangosfilm történetéről azzal, hogy az adatok mindenkinek az első percben rendelkezésére állhassanak, akinek azokra szüksége van. Mindent és mindenkit nem vehettem föl, a könyv nem akart cím- és névtár lenni, csak a *fontosabb* adatok összegyűjteménye mozgóképszínház-tulajdonosoknak, filmvállalatoknak, gyártóknak, művészeknek, íróknak, szakíróknak, lapoknak, a nagyközönségnek általában, sőt talán a keresztretjvény-megfejtőknek is!

Szeretettel kérem az olvasót, fogadja szívesen a könyvet és reméljük, hogy 5 év múlva a magyar hangosfilmgyártás 15 éves jubileumának megünneplése alkalmával a *második* kötettel is szolgálhatom a magyar filmgyártás nemes és szent ügyét!

Budapest, 1942. június hó.

Lajta Andor.

A magyar hangosfilmgyártás 1929-től 1931-ig

A hangosfilm olyan idős, mint maga a kinematográfia. Alig lihegett, szuszogott egy keveset a mozgókép, máris a hanggal akarták összekapcsolni. Erre gondolt Edison, a két Lumiere, Oskar Messter és erre gondoltak mások. Mindenki tudta és *érezte*, hogy a néma film egyedül nem az *igazi mozgókép* és még kevésbé *igazi filmművészet*. Mindenki tudta, hogy a *filmnek meg kell szólalni*. Ezért folytak különböző kísérletek 1914 előtt, amikor a gramofonlemezzel együtt akarták a filmet közös nevezőre hozni. Ezek a kísérletek azonban nem váltak be. Nem válhattak be, mert nem érett meg a filmkultúra arra, hogy hang és kép együtt megelevenedjék a celluloid-szalagon.

Be kellett várni, míg ennek a lélektani ideje és adottsága megérkezik. Nem ehetünk márciusban cse-resznyét, júliusban szőlőt, mindennek eljön a maga ideje! Ezt az elméletet igazolja az is, hogy ma — 1942-ben — megoldódott a távolbalátás, a plasztikusfilm is „készen” van, csak éppen megvalósítani nem lehet. Az *előfeltételek hiányzanak*. Nem fontos, hogy melyek azok az előfeltételek: háború, pénzügyi nehézségek, technikai nehézségek, nem, a lényeg az, hogy mindezeket a kérdéseket tudósok, technikusok

megoldották, csak *éppen a kinematográfia ideje nem érett meg arra, hogy a gyakorlatba átvigyék.* A kinematográfia közel harminc évig várt arra, hogy a film megszólaljon, amikor annak minden előfeltétele elérkezett.

Most fölösleges ezen a helyen a hangosfilm történetéről írni. Nem is tartozik ide. Itt csak azt kell beiktatnom, ami *a magyar filmglóbuszon történt* a hangosfilm-korszak első percétől 1931. április 29-ig, amikor a Hunniában *a hivatalos magyjátékfilmgyártás megindult...*

A hangosfilmről a magyar szakemberek 1926 körül értesültek. Azok, akik a film tudományos, technikai és gazdasági kérdéseivel foglalkoztak, tudták, hogy Párizs, Hollywood, London, Berlin laboratóriumaiban igen tevékenyen dolgoznak a meglévő és majdnem kész filmtechnikai kérdések gyakorlati keresztülvitelén. 1927-ben Középeurópából 137 filmszakember tanulmányi kirándulást tett Párizsba, Londonba, Münchenbe és Brüsszelbe. Ezek az emberek a párizsi műtermek egyik laboratóriumában hallották az *első rövid hangosfilmet*. Londonban is sokat beszéltek a megvalósulás előtt álló hangosfilmről és azok a némafilmek, amelyeket még akkoriban forgattak, már az utolsóknak készültek. Mindenki tudta, hogy *ezzel vége a némafilm-korszaknak.*

Amerikában 1927^{ben} és 1928-ban készültek el az első hangosfilmek. Most ugyancsak ne essék szó arrólriogy” lemezei vagy hangszalagos filmek voltak-e ezek, ez a mellékkérdés lényegtelen.

A hangosfilm kérdése tehát bizonytalan helyzetbe sodorta a magyar filmgyártás ügyét, amelynek sorsa *akkor éppen fordulóponthoz érkezett:* lesz-e egyáltalában magyar filmgyártás vagy sem? A válaszok, a feleletek még bizonytalanul tapogatództak, senki sem tudott vagy mert biztosat jósolni, vagy állítani. Maga *Bingert* János dr. írja a Filmkultúrában 1931-ben:

„ .... Nálunk a legkomolyabb szakemberek és ezek tájékoztatása nyomán természetesen a filmmel foglalkozó hivatalos körök is meg voltak győződve arról, hogy Magyarországon legalább egy évig még csak gondolni sem kell a hangos filmek előállítására. Mindenki megegyezett abban — írja dr. Bingert —, hogy meg kell várni, amíg külföldön a hangosfilm problémája kialakul és nekünk utat mutat. Ezzel szemben minden várakozás ellenére mi történt? Mialatt külföldön meglehetősen lassúsággal folynak a dolgok, addig *Magyarország csodálatos alkalmazkodással a filmelőadások terén nem várt rövid idő alatt áttért a hangosfilmre.* Hogy ez lényegileg mit jelent gyártási szempontból, talán elég rámutatni arra a körülményre, hogy ma már Budapesten alig van olyan bemutató filmszínház, amely ne szerelt volna föl, vagy nem szerelne föl a legközelebbi jövőben hangos leadógépet.” Így írt 1931 januárjában Bingert János dr., aki azóta is mindig kellő hozzáértéssel és tapintattal foglalkozik a filmszakma *egyetemese* kérdéseivel.

1930 márciusában nyílt meg az újonnan átépített Uránia-Filmszínház, most már mint az UFA érdekeltsége — az *első magyarul beszélő* hangosjátékfilmmel: a „*Vasárnap délutánnal*”. Az egész város izgult, amikor hallotta Willy Fritsch ajkairól a „32-es baka vagyok én” című dalt. A magyar szereplők is óriási sikert arattak. Hangosfilmház uralkodott az egész vonalon.

Ezalatt a Warner hirdette második Al Jolson filmjét: a Jazz-énekest. A gépgyárak és azok képviselői a hangosleadó gépek egész tömegét hirdetik és ajánlják a magyar mozitársadalom figyelmébe. Új nevek, új fogalmak repülnek a levegőbe, szakértők, nem-szakértők föltűnnek és új emberek jelennek meg a „piacon”, emberek, akik ki akarják használni az új konjunktúra lehetőséget.

Egy év múlva, tehát a hangosfilm elsőéves „ju-

bileuma.” alkalmával még, mindig megoszlottak a vélemények, a filmszakma és közönség még *ingadozott*, egyik sem merte *őszintén* megmondani, hogy mi lesz? marad-e a hangosfilm vagy visszajön-e a némafilm?

1930 nyarán írók és zeneszerzők világkongresszusa zajlott le Budapesten és a napirend egyik legfontosabb kérdése a hangosfilm volt. Ez érthető is. hiszen a hangosfilm minden vonatkozásában *érintette a szerzők érdekeit és jövedelmi lehetőségét is*.

1930-ban Párizsban a Paramount többnyelvű hangosfilmeket gyárt, köztük *magyar nyelvűeket is*. Ezeket *Hegedűs Tibor* rendezi és így tulajdonképpen *Hegedűs Tibor*, a Vígszínház kitűnő rendezője volt az *első magyar hangosfilmzrendező*. Harsányi Zsolt, a kiváló író is megszólalt a Filmkultúrában: „... a szerzők a hangosfilmet minden korlátozás nélkül való örömmel üdvözik”, írja a népszerű író.

1930 nyarán fontos és nagyjelentőségű kísérletek folytak a Hunnia műtermében *Kovács Gusztáv* irányításával. Ezeken a kísérleteken résztvesznek a Filmipari Alap vezetői, sőt *Scitovszky Béla* belügyminiszter is, aki ezután elhatározta, hogy Berlinbe utazik.

1930 szeptemberében *Scitovszky Béla* belügyminiszter *személyesen tárgyal* Berlinben Tobis-Kangrendszerű hangosfölvégőgép megvásárlásáról. És mi alatt a Hunnia fölkészül, hogy fölszerelje a műtermet hangosfölvégőrendszerrel, azalatt *Kovács Gusztáv*, a Kovács és Faludi cég beltagja és technikai vezetője a Misik-féle hangfölvégőrendszerrel maga is dolgozik a magyar hangosfilm alapjainak megteremtésén.

1930 júniusában készült el a legelső magyar hangosfilm: *Hány óra Zsuzsi* címmel? A film szövegvégkönyvét *Móricz Zsigmond* írta. Játszottak benne: *Dajbukát* Ilona, Bársony István és *Heltai Andor*. A

film 300 méter Hosszú volt. Kovács Gusztáv készítette a filmet.

1930 szeptemberében kezdte meg a Kovács és Faludi-cég a Hunnia műtermében a „*Szép Pongrácné krinolinja*” című filmjének fölvételeit. Az első magyar hangosfilm forgatókönyvét Lázár István író írta Pekár Gyula egyik novellájából. A kisfilm főszerepeit a következők játszották: Rákosi Szidi, T. Halmi Margit, Pethes Margit, Kürthy Sári, Gózon Gyula, Latabár Árpád és Sárossi Andor. A filmet Siklóssy Pál rendezte, Eiben István fényképezte és Kovács Gusztáv készítette a hangfölvételeket.

Egy hónappal később, tehát októberben „*Füst*” címmel készült a második Kovács és Faludi-féle rövid hangosfilm. A darabot írta és rendezte Nagy István, az Est-lapok akkori munkatársa. Tőkés Anna és Kiss Ferenc játszották a főszerepeket. Az év vége felé a Kovács és Faludi cég a Misik-féle hangfelvevő szabadalom segítségével *Biller Irén mulat* címen készített egy 280 méter-hosszú-hangosfilmet.

*

Nagyon sok európai filmtechnikus, gazdasági szakember *titokban* Hollywoodban tartózkodott és figyelte az eseményeket. Akkor még nagyon megosztott a vélemény és meggyőződés. Voltak vélemények, amelyek a hangosfilm *bukását jósolták*, voltak meggyőződéses emberek, akik *esküdtek a hangosfilm jövőjére* ... Ne vitassuk, hogy kinek volt igaza, a lényegyet nézzük. Ez pedig az, hogy a hangosfilm ime, csak *egyszerre föltűnt, itt volt és az egész világ filmés-mozitársadalma föltette a kérdést: mi lesz most?*

Ez a kérdés uralta a magyar filmpiacot is. A film vállalatok még nem hittek a hangosfilm jövőjében, de azok, akik *közelebbről* ismerték a titkos műhelyekben forró katlant, tudták, hogy *forradalmi újítás előtt állunk!*

A magyar mozitársadalom is összebújt. Tár-

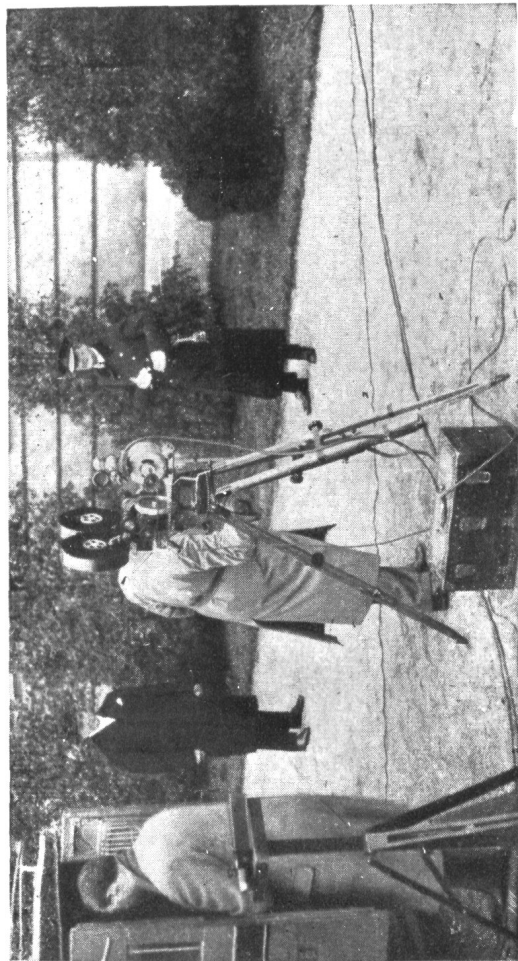
gyaltak, megállapodtak és a megállapodást „írásba foglalták”. Ezt a két szót kénytelen vagyok idézőjelbe tenni, mert néhány nappal az „írásbafoglalás” után Budapesten mindenki tudta, hogy a Forumban *rövidesen fölszerelik az első hangosgépet* és mindenki tudta, hogy jön az „Éneklő bolond”. És jött! 1929 szeptember 19-én, Magyarországon a Forumban megszólalt az *első hangosfilm*. Ez volt a hangosfilm *első nyilvános szereplése Magyarországon*. A hangosfilm tehát ettől az időtől kezdve fejlődött, mind a mozgóképszínházak technikai berendezése tekintetében, mind pedig a magyarnyelvű hangosfilrnfölvétel szempontjából. Mert egyideig még *párhuzamosan folyt a néma- és hangosfilmkészítés*.

1929 májusában még néma filmet forgattak az akkori Paedagógiai filmgyárban, a mai Magyar Film Iroda műtermében. De az Ufa már Budapestre küldte első csapatát, hogy a *Vasárnap délután* című hangosfilmjéhez a *külső* fölvételeket itt készíttesse. És jön Max Pebal, a Fox európai filmriportere, akinek mikrofonja előtt az első magyar hangosfilm-beszédet *vitéz Nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója* mondta, *József főherceg, gróf Bethlen* István miniszterelnök és több magyar közéleti előkelőség jelenlétében.

Büszke öröm tölti el minden magyar szívét, hogy *a legelső hangosfilmbeszédet* a Kormányzó Úr Öföméltósága tartotta 1929 őszén magyarul és angolul. Az államfő volt az első, aki Magyarországon magyar nyelven megszólalt a hangosfilmen.

Közben György István és Zsabka Kálmán befejezik némafilmjüket, a *Kossuth Lajos azt üzente* c. filmet. Deésy Alfréd szeptemberben fejezte be *Péntek este* c. néma filmjét... azalatt azonban már itt van az új világcsoda és az Ufáék folytatják a *Vasárnap délután* fölvételeit. Szeptemberben még versenyt fut a *haldokló* némafilm az *előretörő* hangosfilmmel. Mindenki sajnálja az előbbit és üdvözlí az

A magyar filmkultúra történetében nagy jelentőségű esemény volt az a hangosfilmfelvétel, amelyet Hans von Pöbel, a Fox Movieton News főriportere készített Horthy Miklós kormányzóról. Az egész világnak szólt a kormányzó szózata, amely bejárta a világ filmszínházait. Büszke öröm fölt el mindenkit, hogy az államfő volt az első, aki Magyarországon magyarul szólalt meg a hangosfilmen.

újat. Mert amíg a kettő még szembeszáll egymással, azalatt a Forumban hetekig nem lehet jegyet kapni Al Jolson filmjéhez, a *Singing Fool*-hoz, *Az éneklő bolondhoz*. Kit érdekel most már a némafilm, amikor az *egész város éneкли a Sonny boyt...*

A magyar filmtársadalom már cikkezik arról, hogy hogyan fogják cenzúrázni a hangosfilmeket, mik lesznek a hangosfilm szerzői jogi kérdései, mik a hangosfilm technikai kérdései, a különböző technikai rendszerek közös alpra való hozása és így tovább ... A Fox film r. t. már hirdeti 1929 októberében, hogy a Royal, Apollóban, amely az Úszó színház c. Universal filmmel nyitott — tehát a második filmszínház a mozisok „vérszerződése” után — lekötötte a Fox Folies-t, a Négy ördögöt és hirdeti a hangos, a zenélő és a beszélő Fox-Movieton Newst (Fox Híradót). Még hirdetik az utolsó némaslágereket is, de kit érdekelnek azok? Szeptember végén kezdték forgatni *Gadl Béla* rendezésében *Eggerth Mártával* a *Csak egy kislány van a világon...* című némafilmet, de a gyártók az *utolsó percben* már hangosítják a filmet. *Eggerth Márta* gyönyörű éneke megszólal a filmen. De mindenki tudja, hogy ez csak *kísérletezés*, az igazi magyar hangostilm előfutárja. *Lázár Lajos* dr. filmje az *Élet, hálál, szerelem Bethlen Margit grófnő* filmje még némán készül, premiert is kap, de a levegő teli van a hangosfilm különböző kérdéseivel. A Warner Bros. is hirdeti következő hangosfilmjét a *Noé bárkáját*, a *Trafalgári oroszánt*.

Az 1929 november 5-én megtartott moziegyesületi közgyűlésen az egyesület évi jelentésében ezt írja a hangos- és beszélőfilmről az egyesület vezetősége: „A hangos- és beszélőfilm megérkezett Budapestre is, több elsőhetes színházban játszik is, de meg kell állapítanunk, hogy nem igazolta azokat, akik csodát vártak, csodát, nem technikai, de gazdasági téren. Egyesületünk igen helyesen, *gazdaságilag nem óhajtott ebbe a kérdésbe beleavatkozni*, bár

többször is kifejezte és leszegezte álláspontját, amely szerint, tekintettel az akkor bőven kifejtett okokra, *nem tartja helyesnek a hangosfilmnek már a folyó szezonban történő bemutatását.* Az elsősorban érdekelt elsőhetes színházak között, kivéve két külföldi vállalat moziját, meg is volt az egységes akarat az ilyirányú elhatározásra, de mert az egyes külföldi filmvállalatok budapesti fiókjainak anyagi érdekei, vei ellenkezett volna ez az elhatározás, a Forum-Színház megbontva az egységet, *külön utakat* keresett az érvényesülésre. Ennek eredménye *az a beteges felfordulás,* amely ma szakmai életünket jellemzi és amelynek közepette a kisebb mozik tönkremenetelétől kell tartanunk. Az Egyesület legnagyobb feladata ennek a *veszélynek az elhárítása.*”

Íme, az igazi mozishangulat 1929 őszén, egy *perccel hódító útjának megkezdése után* ..

Érdekesen alakult a helyzet egy évvel később.

A Mozi Egyesület 1930. évi november 4-én tartott közgyűlésén fölolvastott évi jelentésében többek között a következőképen emlékezett meg a beszélő- és hangosfilm *eddig helyzetéről:*

„A hangos- és beszélőfilmek megjelenése és rohamos elterjedése egészen felforgatta a szakmát. Egy színház számottevő sikerétől eltekintve, azonban sajnálattal állapíthatjuk meg, hogy a hangos- és beszélőfilm *nem hozott áldást a szakmára.* A régi, megbízható és nyugodt üzem helyett kaptunk egy sokkal nagyobb figyelmet és munkát igénylő és mégis nyugtalanítóbb üzemet, amely dacára a szükségszerű, új tőkebefektetéseknek, kevesebbet jövedelmez — ha ugyan jövedelemről egyáltalában szó lehet — mint jövedelmezett a sokkal kevesebb gonddal és fáradtsággal járó és kevesebb tőkét igénylő régi üzem. Sajnos, ma már az a helyzet, hogy a közönség is túl van az első, az újdonság ingerével ható felbuzduláson és nincs nagyobb közönsége a hangosfilmeknek

sem, mint volt a némáknak. Nagyon hátrányosan befolyásolja a beszélőfilmek élvezhetőségét az idegennyelvű beszéd, amelynek zavaró és káros hatása különösen a vidéken nyilvánul meg igen érezhetően. Meg van a hangosfilmeknek az a hátránya is, hogy mivel sokkal több szempontból kritizálható, mint a némafilm: *él is e jogával a közönség és sokkal nagyobb igényekkel lép fel most, mint annak előtte.* Ez a magyarázata annak, hogy hangos- vagy beszélőfilmmel igen nehezen lehet a közönség *egyöntetű tetszését* elnyerni. Ezek mind olyan hibák, amelyeket észrevenni kell, amelyeket elhallgatni vagy letagadni nem szabad, *amelyeken segíteni és javítani akarni minden szakembernek elsőrendű erkölcsi és szakmai kötelessége.* Mi ismerjük e hibákat, teljes figyelemmel kísérik az ezek javítására irányuló kísérleteket és igyekszünk a magunk tudásával is és erkölcsi támogatásunkkal is odahatni, hogy ezek a hátrányok minél tökéletesebb módon és eszközökkel és *minél hamarabb kiküszöböltessenek.*

A hangosgépek körül is állandó tökéletesítési szándék és fejlődés észlelhető. Ma már nemcsak számos különböző márkájú leadógép áll a mozisok rendelkezésére, de azok árában is oly előnyös változások észlelhetők, hogy most már a legkisebb mozgó is — ha akar — berendezkedhetik hangosfilm leadására.” így a Mozi Egyesület 1930-ban!

*

A Paramount első Párizsban készült magyar nyelvű hangosfilmjének *Az orvos titka* volt a címe. A filmen *Bajor Gizi*, *Somlay Arthur* és *Góth Sándor* játszották a főszerepeket. A második magyar nyelvű Párizsban készült hangosfilm címe *A kacagó asszony* volt. Írta *Harsányi Zsolt*. Főszereplői: *Bajor Gizi*, *Zátony Kálmán*, *Rajnay Gábor*, *Góth Sándor*, *Góthné Kertész Ella*, *Vaszary Piroska*, *Fejes Teri*, *Dobos Annié*, *Gárdonyi Lajos*, *Mály Gerő*, *Békássy István*, *Kertész Gábor*, *Kende Paula*, *Bárdi Ödön*, *Horváth Éva*,

Keleti László, *Somody* Pál, *Pártos* Gusztáv. 1930 december 25-én mutatták be az Urániában. A Paramount akkori hirdetésében arról emlékezik meg, hogy a film „hangszalagos és lemezes példányban kapható”.

1931 januárjában mutatták be nálunk *Greta Garbó* első hangosfilmjét, amelyben a nagy svéd filmművésznő németül beszél. Német színészeket vittek akkoriban Amerikába, így *Hans Junkermant* és *Theo Shallt*, akik *Garbó* partnerei voltak a filmen. 1931-ben szerezte meg a Magyar Film Iroda az első *Klang-Tobia* hangosfilmfölvévigépet és 1931 októberében a 400. Számú híradóval meg is jelent az *első magyar folyamatos hangos híradó*. Ezt megelőzően a *Kovács* és *Faludi* cég elkészítette a *Zeppelin léghajó* magyarországi tartózkodásáról fölvett magyarnyelvű hangos híradóját. A kisfilmnek nagy sikere volt országszerte. És mialatt új terveken dolgoztak, ezalatt elkészültek az *Ufa Vasárnap délután* című filmjének magyarországi külső hangos fölvételei, majd a *Horthy Miklós* kormányzóról fölvett *szózat*. A negyedik magyarnyelvű hangosfölvétel a *Kovács* és *Faludi*-cég *A nevető Budapest* című filmje volt. Ez már 1800 m hosszú volt és több ismert budapesti színész és színésznő szórakoztatta a magyar közönséget. És 1931 áprilisában megindult az *első magyar hangos játékfilm forgatása* ...

Az 1931-ben elkészült magyar hangosfilmek:

1. *A kék bálvány.*
2. *Hyppolit, a lakáj*, magyarul és németül. .
3. *Ein Auto und kein Geld*, németváltozatú film.

*

Tehát 1931 húsvétjai hozta meg a magyar filmet. A feltámadás ünnepe volt a magyar film feltámadási ünnepe, szép, bensőséges érzés hatotta át a magyar film bölcsőjénél álló magyar filmembereket. Amint az újszülöttet nagy izgalommal várja a vajúdó anya, az izguló apa, a szülőorvos, a rokonok, ismerősök, úgy állták körül a Hunnia műtermében a magyar film bölcsőjét *a magyar fűm akkori szülői. 1931 április 29-én indult meg a fölvevőgép.* A nagyszabású ünnepségnél megjelent Scitovszky Béla belügyminiszter és Bud János kereskedelmi miniszter, akik nagy érdeklődéssel szemlélték az első izgalmas percekét, amikor megindult a hivatalos magyar filmgyártás.

A nagy ünnepségre a Hunnia filmgyár vezetősége teljesen felkészült. A régi Korda-féle műtermet modernizálták, belülről hangszigetelő cellotextréggel vonták be, azonkívül függönyrendszert vezettek be a műteremben, amelynek teljesen újak voltak az áramvezetékei is. Újjászervezték a filmgyár lámpaparkját, ezek részben szénszálas rendszerűek, részben pedig fojtótekerqses fényszórók voltak. A filmfölvételekre az akkori időknek megfelelően a legújabb típusú Debrie-féle villanyerővel hajtott, automatikus motorikus és kocsin járó statívokkal ellátott fölvevőgépet szerzett be a Hunnia, míg a hangfölvétel céljaira az akkori legújabb összeállítású Tobis-Klang rendszerű hangfölvételeket vásárolta meg a Hunnia a hozzátartozó utószinkronizáló géppel együtt. Ugyanakkor átszervezték a Kovács és Faludi-féle laboratóriumot a legújabb rendszer szerint, a vetítőház gépeit is kicserélték. Új épület is készült a tele-

pen: áramfejlesztő gépházat létesítettek arra az időre, amikorra megindul a magyar hangosfilmek forgatása.

Maga a filmgyár 1931-ben még csak 3800 négyzetmögöl nagyságú területen épült, ezen állt a 660 négyzetméter nagyságú üvegház. Az utószinkronizálási helyiség 120 négyzetméter nagyságú, díszletépítési magassága pedig 8 méter volt.

Az akkori Hunnia-filmgyár vezetősége ez volt: *Bingert* János dr. igazgató, aki a vállalat kereskedelmi ügyeit intézte, *Fehér* Ernő kir. iparfelügyelő, a gyár műszaki igazgatója és dr. *Bencs* Zoltán min. tanácsos, a gyár művészeti igazgatója. Ez a háromtagú végrehajtó igazgatóság lelkiismeretes és szakértő gárdát szervezett maga körül és ebben a gárdában vezetőszerepet játszott *Lohr* Ferenc mérnök, aki a Siemensék ajánlatára lett a Hunnia-filmgyár hangmérnöke, *Eiben* István, a régi Corvin-filmgyár nagyszerű fényképésze, *Vincze* Márton, az 1941-ben tragikus véget ért kiváló műépítész és tervező és ezek segédszemélyzete. Szép meleg tavaszi napsütésben fürdött a Hunnia, amikor 1931 április 29-én megjelent a kormány két tagja és fölavatta a Hunniát.

Az első forgatás előtt *Scitovszky* Béla belügyminiszter *hangoshíradó* céljaira mondotta be a következőket:

„— Áldozatok nélkül nincsen siker. Magyar sikert kivívni a népek öldöklő versenyében százszorosai! nehéz. Annál inkább kell örülni ma minden olyan eredménynek, amely a nemzeti alkotóerőnek új lehetőségeket nyújt.

Arra kérem a magyar közönséget, hogy a gyárból hamarosan kikerülő magyar filmeket tekintse *nemzeti alkotásnak*. Ne vonja meg tőlük kritikáját, de ne vonja meg tőlük szeretetét sem. Ne feledje el, hogy amit magyar művészet és ipar teremt, az mindnyájunké és már azért is közelebb áll hozzánk bármely idegennél. Szeresse és keresse a közönség azt a mozit, amely magyar filmet játszik. Becsülje meg a

magyar film szeretetével a magyar eredményeket. A magyar film fejlődésének tényezője a tőke, a művészet és technika, mint a közönség szeretete és ragaszkodása. Hiszem és bízom benne, hogy ez a gyár nemcsak magyart, de jót is fog adni.”

Bud János kereskedelmi miniszter a következő beszédet mondotta ugyancsak a *hangoshíradó* részére:

„— A modern filmgyártás előfeltétele, hogy *modern* filmgyár legyen. Magyar filmgyártáshoz ezenfelül *magyar* filmgyár kell. E kettő megteremtette a filmgyártásban érdekelt *összes tényezők összefolyása*. Dolgozzék a gyárban magyar tőke, kereszen benne a magyar munka és tudás, diadalmaskodjék benne a magyar művészet és támogassa e termés eredményét a magyar közvélemény és létrejött a magyar filmgyártás!”

A két miniszter beszédét nagy éljenzéssel és tapssal fogadták az avatáson megjelent szakemberek és színészek. A beszédeket hangosfilmre vették föl és utána heteken keresztül szólalt meg a magyar filmszínházakban a két miniszter *szózata* a magyar közönség előtt.

Elsőnek *A kék bálvány* című film került gépbe. A forgatókönyvet *Bónyi* Adorján regénye alapján *Faragó* Dezső írta, rendező volt dr. *Lázár* Lajos. A gyártás vezetője gróf *Zichy* Géza Lipót volt. A film főszereplői *Jávor* Pál, *Beregi* Oszkár, *Mály* Gerő, *Fenyvessy* Éva, *Mimi Princz* voltak. A díszleteket *Vincze* Márton tervezte, fotografálta *Eiben* István, a hangfölvételeket *Lohr* Ferenc vezette.

A filmet *Schiffer* Miksa építész vállalkozó finanszírozta, aki közel 150.000 pengőt fektetett be az első magyar hangos játékfilmbe. Közel öt hétig folytak ezek a munkálatok — akkor még nem lehetett 10—12 nap alatt egy film fölvételeit befejezni — és június végére elkészült *A kék bálvány*.

A filmgyártás folyamatosnak ígérkezett, mert több jelentkező volt a következő produkciókra. .

A következő — második — produkció *magyar-német vállalkozás* volt. A Kovács Emil és társa-cég a prágai Sonor-céggel karöltve két film forgatásába kezdett. Az egyik magyarul és németül készült, míg a másik filmet csak német nyelven forgatták.

A magyar-német változatú filmnek magyarul *Hyppolit, a lakáj*, németül *Er und sein Diener* volt a címe.

A Hyppolit-ot azok közé a magyar filmek közé sorolják, amelyről a film történelme, de a közönség széles rétege is sokáig mint a *legnagyobb sikerű filmről* emlékszik meg. Még ma 11 év után sokan emlegetik mint „a legjobb és legmulatságosabb” filmet. A *Hyppolit, a lakáj* főszereplői ezek voltak: *Fenyvessy Éva*, *Erdélyi Mici*, *Haraszti Miéi*, a férfiak közül *Csartos Gyuja*, *Góth Sándor*, *Jávor Pál*, *Kabos Gyula*, *Herczeg Jenő*, *Bársony István*,” *Gárdonyi Lajos* és *Sárossy Andor*. Rendezte *Székely István*, fényképezte *Eiben István*, a hangfölvételt *Lohr Ferenc* készítette.

A német változatban játszottak: *Oscar Sabo*, *Max Henckels*, *Paul Heidemann* és mások. Mindkét filmnél a hangfölvételeket *Lohr Ferenc* készítette és zenéjét *Eiseman Mihály* szerezte.

Szeptember utolsó hetében fejezték be a Hunniában az *Ein Auto und kein Geld* c. film német változatát. Ezt a filmet is a prágai Sonor gyártotta, magyar változat azonban nem készült. A filmet *J. és L. Fleck* rendezték, főszereplői voltak: *Dinna Gralla*, *Igo Sym*, *Jákob Tiedtke*, *Paul Kemp*, *Liselot Schaak* és *Walter Bach*. Magyar részről játszottak a német változatban: *Kabos Gyula*, *Beregi Oszkár* és *Vándory Gusztáv*. A filmet *Eiben István* és *Hösch László* forgatták, *Lohr Ferenc* és *W. Dustmann* német mérnök készítették a hangfölvételeket. A díszleteket

Heilbronner német tervező tervezte. Ez a film Magyarországon nem jelent meg.

Ezután a film után október hónapban egy kis rövidfilm készült *Jiszgadal* címen, amelyet a Danubius mozgóképipari r. t. készítettett.

1931-ben több magyar játékfilm nem készült. Ezzel szemben forgattak még két- filmszkeccset. Ezek egyikének *A négylevelű lóhere* volt a címe, szövegét *Erdélyi Mihály* írta. A zenéjét *Thegze-Gerber Miklós* szerezte, főszerepeit pedig a következők játszották: *Marczinka Vica*, *Dáimady Erzsi*, *Dán Norbert*^Nés *Boháty Lajos*. A filmszkeccs három filmrészből és három színpadi részből állt. Rendezte *Gaál Béla*, fotografálta *Bécsi József*.

A második filmszkeccsnek *Asszonyzelidítő* volt a címe és *Harmath Imre* szövegkönyve alapján *Gaál Béla* vitte filmre. A hat filmrészből és öt színpadi részből álló darabban *Tolnay Andor*, *T. Vigyázó Magda*, *Elek Ica*, *D'Arrigo Kornél* és *Károlyi József* játszottak.

1931-ben vette bérbe a Magyar Film Iroda a Paedagógiai filmgyár telepét a fővárostól és fokozatosan, céltudatosan építette ki a Filmiroda a telepet a magyar filmgyártás második filmgyártó üzemévé.

A magyar hangosfilm első éve tehát a következő mérleggel zárult:

1. Elkészült egy teljes magyar változatú játékfilm,
2. egy magyar és német változatú film (Er und sein Diener nem jelent meg Magyarországon),
3. egy német változatú film,
egy kis rövidfilm,
két filmszkeccs

	<i>film</i>	<i>filmszkeccs</i>	
	<i>magyar</i>	<i>német</i>	
összesen tehát	2	2	2

Megjelenési kimutatás:

1. *A kék bálvány*. K.: Palatinus filmkölcsönző, V., Rudolf tér 6 (nem azonos a mai Palatinus filmkölcsönzővel). Megj.: 1931. IX. 25-én a Royal Apollóban. H.: 2346 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Beregi Oszkár, Jávor Pál, Gózon Gyula, Fenyvessy Éva, Gárdonyi Lajos, Sáróssy Andor, Fekete Pál és Vendrey Ferenc. R.: dr. Lázár Lajos. C: aluli.
2. *Hyppolit, a lakáj*. K.: Kovács Emil és társa. Megj.: 1931. XI. 27-én a Forumban. H.: 2269 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Csontos Gyula, Kabos Gyula, Mály Gerő, Góth Sándor. R.: Székely István. C: aluli.
3. *Ein Autó und kein Geld* (nem jelent meg Magyarországon).

* **Jelmagyarázat.** K.: a filmkölcsönző neve. II.: a film hossza. Műf.: a film műfaja. Fősz.: a film főszereplői. R.: a film rendezője. C: A. vagy F. a cenzúradöntés: aluli vagy felüli.

Az 1932-ben elkészüli magyar hangosfilmek:

1. *Csókolj meg édes* (Plesz-film)
  2. *Piri mindent tud* (Phöbus-film)
  3. *Le fils d'Amerique* (Osso, franciául)
  4. *Tavaszi zápor*, magyarul és franciául, utóbbi nyelven *Marié* címen (Osso-film)
  5. *Repülő arany*, magyarul és franciául (Osso-film)
  6. *Le roi des Palaces*, csak franciául (Osso-film)
  7. *Filléres gyors* (filmszkeccs, később film lett belőle)
  8. *Vihar a Balatonon* (Fejős Pál filmje, Phöbus forgalmazta)
  9. *A vén gazember*, magyarul és németül (Ufa-film)
- Kilenc film és ebből a legtöbb idegen nyelven készült és pedig franciául és németül.

összegezés:

1932-ben elkészült:

<i>Magyar</i>	<i>Francia</i>	<i>Német</i>	<i>Filmszkeccs</i>
6	4	1	1

Eddig elkészült:

<i>Magyar</i>	<i>Francia</i>	<i>Német</i>	<i>Filmszkeccs</i>
3	4	3	3

Amint a kis csecsemő nő, fejlődik testben-léleken, akként fejlődött szépen és biztosan a magyar hangosfilm is. 1932-ben *nem* zavarta semmi *sem* a magyar film fejlődési lehetőségét. Sem politikai, sem gazdasági válság. Egyedül a devizazárlat volt az a gátló körülmény, amely bizonyos nehézségeket okozott, azonban — és ebben némi ellentmondás látszik. — éppenséggel a devizazárlat segítette elő a magyar film *további* fejlődőképességét. A devizazárlat okozta pénzválság rengeteg külföldi tőkét kötött le, zárolt a Nemzeti Bank és nagyon természetes, a gazdasági és pénzügyi életnek minden igyekezete és törekvése az volt, hogy a zárolt pénzeket valamiképen felszabadítsa, „*transzferálja*”. Ez a transzfer-törekvés azután igen sok helyen a magyar film felé terelte

a spekulációt. A Nemzeti Bank sokáig nem szívesen fogadta ezeket a különböző ötleteket, gondolatokat, mert nem látott a dolgok mélyére, később azonban a *tisztának és rendesnek* ígérkező tranzakciónál beleegyezett abba, hogy zárolt pengőket lehessen külföldi filmek készítéséhez fölhasználni. Belement a Nemzeti Bank főleg annál a tranzakciónál, amely elsősorban a Hunniának és így a magyar nemzeti filmgyártásnak is a javát szolgálta. Gondolunk itt a francia filmek gyártására, amely nagyon nagy előnyt jelentett a Hunnia szempontjából. *Megnagyobbodott* a műterme, emberei tanultak, láttak, külföldi sztárok jöttek ide, akik a magyar fővárosnak is nagy propagandaerőt jelentettek (Toutain, Annabella, Simoné Simon és mások). Neves rendezők jöttek Budapestre és vitték Budapest híret a messze világba. A gyártott filmek között volt egy, amely Magyarországon *bukott* filmnek minősült, azonban az egész világon éveken keresztül sikert aratott: ez volt a *Tavaszi zápor*; vagy idegen címén *Marié*.

Részletezzük a lehetőség szerint az egyes filmeket:

1. *Csókolj meg édes*. Gyártotta Plesz Ferenc. Hosszú szünet után az első magyar film 1932-ben. Harmath Imre, Vadnai László és Ernőd Tamás írták a filmet, Gaál Béla rendezte. Lohr és Eiben dolgoztak a filmen, zene: Sándor Jenő. Nagyon szép sikere volt a filmnek.

2. *Piri mindent tud*. A gyártást Gál Ernő vezette, a filmet László Aladár írta. Zene: Angyal László. Rendezte: Székely István, akinek nagy sikere volt a Hypolittal.

3. *Amerikai fiú*. (*Fils d'Amerique*). Március első napjaiban vonultak műterembe a francia Osso-filmgyártás emberei. Az első filmjüknek *Fils d'Amerique* (*Amerikai fiú*) volt a címe. Carmine Galloné volt a rendező, a főszerepeket játszották: Albert Prejean, akinek már nagy híre volt a Párizsi háztetők alatt

című filmje révén és Annabella. Négy hétig dolgoztak ezen a filmen, amely csak francia nyelven készült.

4. *Tavaszi zápor*. (Marie). Fejős Pál hosszú távollét után visszaérkezett Budapestre és nagy kedvvel látott a munkához. A kedve érthető volt, hiszen a magyar filmgyártásban szokatlan tökéek álltak a rendelkezésére. A film főszerepét Annabella játszotta, aki a magyar változatban *magyarul beszélt*. Az egész francia gyártás Maurice Orienter vezetése alatt állt. A filmeket Court Courant forgatta. A Tavaszi zápor fölvételei öt hétig tartottak.

5. *Repülő arany*. A film francia címe: *Rouletabille aviateur* volt. Székely István rendezte a Jules Weber ismert francia író könyve alapján készült filmet. A főszerepet Róbert Toutain játszotta, aki különböző mulatóhelybotrányai révén vált híressé. Erről a szokásáról a következő években sem mondott le, mert hírveréséhez mindig kellett neki egy-két botrány. A film magyar nyelven is készült, főszereplői voltak: Góth Sándor, Kabos Gyula és Gárdonyi Lajos. Különös nagy sikere a filmnek nem volt. A fölvételek hetekig tartottak részben a műteremben, részben vidéken, főleg a Balaton környékén. A fölvételeket július 27-én fejezték be.

6. *Le roi des Palaces*. A régi műteremben a Repülő arany után ismét francia filmhez kezdtek és pedig a *Le roi des Palaces* c. filmet. A film alap gondolata Kistemackers operettje, ebből írta át filmre a témát Serge Weber, Jules Weber öccse. Ezt a filmet is Galloné rendezte, ez immár a második filmje Budapesten. Ismert, világhírű francia művészek játszottak itt: Jules Berry, Betty Stockfield, és Simoné Simon. Heinrich Ballasch és Gerard Perrin fotografálták a filmet.

7. *Filléres gyors*. A tavaszi hónapokban készült ez a szkeccs, hogy a magyar közönségnek ebben az évben is meg legyen a kedvelt filmszkeccsje. A fősze-

repeket Kun Magda, Radó Sándor és Sziklai József játszották. Az akkori idők népszerű „filléres gyors”-a volt a film alapötlete.

8. *Ítélt a Balaton.* Igen nagy fölkészültséggel készült ez a film, amely azonban műsoron nagyon mérsékelt sikert aratott. Egy magántársaság adta össze a tőkét, Fejős Pál volt a rendező és Csontos Gyula, Páger Antal és Mindszenty Mária voltak a főszereplők. Nagy reményeket fűztek a filmhez, amely azonban nem vált be.

9. *A vén gazember.* Mikszáth Kálmán örökbecsű regénye, amelyet színpadon évek óta játszanak, természetesen filmre is kívánczolt. Az Ufa készített belőle magyar és német változatban filmet és Bársony Rózsi és Halmay Tibor játszották a főszerepeket. A német változatban ezenkívül Wolf-Albach Retty, Olga Limburg és Hans Armstadt játszották a vezetőszerepeket. A film zenéjét Ernst Buder állította össze és szerezte, fényképezték Eiben István és Kari Puth. A magyar változatban a főszereplőn kívül Sugár Károly, Cs. A ez él Ilona, Ilosvay Gusztáv, Kun Magda, Táray Ferenc, Vándory Gusztáv, Étsy Emilia és mások játszottak. Ezzel a filmmel, helyesebben mondva a Vihar a Balatonon c. film belső fölvételeivel fejeződött be az 1932-es gyártási év. Mindkét változatot Heinz Hü le rendezte, a magyar változatnál L á n d o r Tivadar volt a művészi tanácsadó.

Az év során több kisebb hangosfilm készült.

Így a Magyar Filmirodában kezdték forgatni az első kisfilmet és pedig *Békeffy László Vigyázat harapós!* c. kisfilmjét. *Icsey Rezső* és *Somkúti István* dolgoztak a film technikai részében.

Ugyancsak a Magyar Filmirodában kezdték forgatni az első *Hacsek és Sajó*, rövid szórakoztató humoros filmet, amely az akkori szellemnek megfelelt. A nyár folyamán a sopronmegyei Szanyban készült egy kis folklóre-film *Paulini* Béla vezetésével. *Icsey*

Rezső és *Megyer* Tibor forgatták a filmet. A kisfilm hangosan készült.

És mialatt a Hunnia régi műtermében folyt a munka, azalatt munkások százai dolgoztak a második műterem fölépítésén. Az új műterem 750 négyzetméterre épült, úgyhogy a régivel együtt most a Hunnia filmgyár telepe 65 méter hosszú, területe 1370 négyzetméter, magassága 14 méter, amiből 8 méter az építkezési magasság. A régi és új műtermet közös fal választja el, amely nyitható, úgyhogy nagy fölvételeknél a két egyébként egymástól különálló műterem egy nagy műteremmé alakul át.

Néhány évvel előbb, amikor *Korda* Sándor, az azóta világhírűvé vált magyar filmrendező építette a Corvin-filmgyárat, senki sem hitte volna, hogy helyén valamivel később Európa egyik leghíresebb filmgyára létesül.

Megjelenési kimutatás:

1. *Csókolj meg édes!* K.: Plesz Ferenc filmvállalata.
Megj.: 1932. ni[^]én[^]aJtoyap Apollóban. H.: 2771 m. Műfaj: zenés vígjáték. Fősz.: Röck Marika, Somogyi Erzs, Rózsahegyi Kálmán, Salamon Béla. R.: Gaál Béla. C: aluli.
2. *Piri mindent tud.* K.: Phöbus film rt. Megj.: 1932.
IV. 21-én a Royal Apollóban. H.: 2100 m. Műfaj. Vígjáték Dayka Margit, Kabos Gyula, Rátkai Márton, Páger Antal, Eöry Kató és Sarkadi Aladár. R.: Székely István. C: aluli.
3. *Az amerikai fiú.* K.: Osso film rt. Megj.: 1932. IX.
9-én a Rádius-Metroban. H.: 2350 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Albert Prejean és Annabella. R.: Carmine Galloné. C: aluli.
4. *Tavaszi zápor:* K.: Osso film rt. Megj.: 1932. XIII.
4-én a Rádiusban. H.: 2100 m. Főszereplő: Annabella. R.: Fejős Pál. C: aluli.

5. *Repülő arany*. K.: Osso film rt. Megj.: 1932. XII.
4-én a Royal Apollóban. H.: 2000 m. Műfaj:
víg kalandor tört. Fősz.: Kabos Gyula, Góth
Sándor, Gyergyai István, Kertész Gábor. R.:
Székely István. C: aluli.
6. *Le roi des Palaces*. (A szálloda királya.) K.: Osso
film rt. Megj.: 1933. VII. 27-én a Forum-
ban. H.: 2100 m. Műfaj: vígjáték. Felirat: dr.
Karla Béla. Fősz.: Jules Berry, Betty Stock-
field, Simoné Simon, Alexander Darcy, Albert
Drauem. R.: C. Galloné. C: aluli.
7. *Filléres gyors*. K.: Hermes film rt. Megj.: 1932-
ben az Ufában. H.: 1300 m. Műfaj: vígjáték.
Fősz.: Csikós Rózsi, Radó Sándor, Kun Magda,
Sziklay József. C: aluli.
8. *Ítélt a Balaton*. K.: Phöbus-film. Megjelent: 1933.
III. 2-án a Forumban. Hossza: 2000 méter.
Műfaj: dráma. Fősz.: Csontos Gyula, Páger
Antal, Mindszenty Mária. R.: Fejős Pál. C:
aluli.
9. *A vén gazember*. K.: Ufa film rt. Megj.: 1932.
XII. 22-én az Urániában, az Ufában és a Ka-
marában. H.: 2767 m. Műfaj: dráma. Fősz.:
Sugár Károly, Bársony Rózsi, Halmay Tibor,
Kun Magda, Vándory Gusztáv és Táray Fe-
renc. R.: Heinz Hille.

Az 1933-ban elkészüli; magyar hangosfilmek:

1. *Kisértetek vonata* (City-film, magyarul és románul)
2. *A bor* (Stylus-film)
3. *Iza néni* (City-film)
4. *Mindent a nőért* (City-film)
5. *Pardon tévedtem* (Universal-film, magyarul és németül)
6. *Rákóczi induló* (City-film, magyarul és németül)
7. *Egy éjjel Velencében* (Sonor-film, magyarul és németül)
0. *Az ellopott szerda* (Daróczy-film, magyarul és németül)
9. *Vica, a vadevezős* (filmszkeccs)

Összegezés:*

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Román</i>	<i>Filmszkeccs</i>
8	4	1	1

Eddig elkészült:

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Francia</i>	<i>Román</i>	<i>Filmszkeccs</i>
16	7	4	1	4

*

Ez az év is a *nagy évek* közé számít a magyar filmgyártás történetében. Ámbár a francia filmek gyártása megszűnt, az év során további külföldi filmek készültek. A francia filmgyártás nem magyar hibából, hanem párizsi okok miatt szűnt meg. Az Osso filmtársaság átadta itteni érdekeltségét *Winter Sándornak*, aki a tőzsdéről jött át és megalakította a City-film részvénytársaságot. Óriási tőkét fektettek bele, zseniális pénzügyi ötletek alapján készültek magyar- és németnyelvű filmek. Ezek közül a *Rákóczi induló* nálunk nem aratott ugyan osztatlan sikert, ezzel szemben Németországban még ma is játsszák

* Négy film készült magyarul és németül, 1 film magyarul és románul, 3 csak magyarul és 1 filmszkeccs.

reprízben, azonkívül nem volt európai és tengerentúli ország, ahol nem szerepelt volna műsoron.

Igen nagy *nemzetközi* jellegű volt az Universal amerikai filmgyár budapesti produkciója. Ez a cég sokáig dolgozott Berlinben, Bécsben is készült néhány filmje, a magyarországi származású Joe *Pasternak* azonban mindenáron itt is kívánt filmet gyártani és terve sikerült is. Hónapokon keresztül dolgoztak az Universalék, közben a Samek-féle prágai Sonor-produkció ismét bevonult a műterembe, de ezúttal kis igényű filmet forgatott. Nem aratott nagy sikert Szőke *Szakáll* magyar-német filmje az *Ellopott szerda* sem.

Az év első két hónapjában szünetelt a Hunniában a munka. A Filmirodában is inkább kisebb jelentőségű rövid filmeket forgattak. Csak márciusban vonult be a műterembe *Bolváry Géza*, aki a Kísértetek vonatát forgatta.

1. *A kísértetek vonata*. A film eredetiig Londonban készült angolul, de néhány száz méter igénybevételeivel dr. Lázár Lajos teljesen új magyar hangosfilmet készített belőle. Az akkori viszonyoknak megfelelően igen nagy sztár-együttessel indult a gyártás. Röck Marika, Törzs Jenő, Gombaszögi Ella, Beregi Oszkár, Ihász Aladár, Pethes Sándor, Bodó Ica és mások játszották a főszerepeket. A filmet Lázár Lajos rendezte, Gál Ernő volt a gyártás vezetője. Lohr Ferenc és Eiben István voltak a technikai munkák vezetői. Áprilisban fejezték be a film fölvételeit és ezután két hétig szüneteltek a Hunniában a munkálatok. Ebből a filmből románnyelvű változat is készült áprilisban Jean Mihail román rendező rendezésében.

2. *A bor*. Május 5-én kezdték meg A bor fölvételeit György István rendezésében. Nagy érdeklődés nyilvánult meg ez iránt a kimondottan népi film iránt. A film főszereplői voltak: Rózsahegy Kál-

mán, Jávor Pál, Keéry Panni, Gazdy Aranka és mások. A műtermi fölvételeket Eiben István, a külöstökét Bécsi József forgatta. A díszleteket Szironthai Lhotka István tanár tervezte, a hozzáillő magyaros zenét P. Horváth Dezső szerezte.

3. *Iza néni*. Utána még májusban kezdték meg az első hangos Fedák-film, az Iza néni fölvételeit. Nagyszerű művészi fölkészültséggel kezdték meg a filmet, így Fedákon kívül a következők játszottak még: Jávor Pál, Gombaszögi Ella, Rátkai Márton, Törzs Jenő, Ágai Irén, Eöry Kató, Huszár Pufi, Beregi Oszkár, Kürthy Sári, Simon Marcsa, d'Arrigó Kornél, Pártos Gusztáv, Vándory Gusztáv, Justh Gyula, Herczegh Jenő és mások. A film zenéjét egy fiatal zeneszerző: Fehér György szerezte, rendezte Székely István, operatőr: Eiben István, hangmérnök: Lohr Ferenc.

4. *Mindent a nőért*. Három kis filmből állították össze ezt a filmet. Az első egy 900 méteres kis filmjáték *Éjjel a patikában* címmel, Gaál Béla rendezésében Kabos Gyula, Vendrey Ferenc és mások szereposztásában. A film második részét Cziffra Géza, a Berlinben élő kiváló magyar filmíró írta és a *Pampák bikája* volt a címe. Halmay Tibor, Bulla Elma, Gombaszögi Ella játszották a főszerepeket. A harmadik kisfilm, amely ez alatt a gyűjtőcím alatt elkészült filmhez tartozott, *Jaj de jó szeretni* címet viselte. Halmay Tibor és Ballá Lici játszotta a főszerepet.

5. *Pardon, tévedtem!* Egy nagyszerű színdaraból készült ez a film: *Egy lány, aki mer* címmel sokáig ment az egyik budapesti színházban László Aladár és Faragó Sándor színdarabja, amelyből Nóti Károly írt filmforgatókönyvet. A filmet az amerikai Universal filmvállalat készítette magyarul és németül. Magyar címe *Pardon, tévedtem!* volt, német címe *Skandal in Budapest*. A Joe Pasternak vezetése alatt készült filmet Székely István ren-

dezte. A főszerepet mindkét változatban Gaál Franciska játszotta, partnere volt Paul Hörbiger mindkét változatban, további szereposztásban kitűnt Szőke Szakáll, Huszár Puffy, Berky Lili, Gózon Gyula és mások. A filmhez balatoni külső felvételeket készítették.

6. *Rákóczi induló*. Ez a film Herczeg Ferenc *Dolovai nábob leánya* című regényéből, illetőleg színdarabjából készült. A filmet a City gyártotta magyarul és németül. Mindkét változatot Székely István rendezte, azonban a német változatban a darab főszereplője, Gustav Fröhlich szerepelt mint rendező. A magyar változatban játszottak: Kiss Ferenc, Csortos Gyula, Beregi Oszkár, Halmay Tibor, Jávor Pál, Gózon Gyula, Szenes Ernő, Turay Ida, Apáthy Imre, Huszár Puffy, míg a német változat főszereplői ezek voltak: Camilla Horn, Ellen Frank, Anton Pointner, Leopold Kramer, Paul Wagner és Péter Wolf. A magyar változatot Eiben István, a németet Willy Goldberger fényképezte, míg a hangot Lohr Ferenc és dr. Gerhart Goldbaum irányították. A forgatókönyvet Zsoldos Andor és Ernst Marischka írták, zenéjét nagyjából Ábrahám Pál szerezte. Mindkét változat díszleteit Vincze Márton tervezte.

7. *Egy éjjel Velencében*. 1933 szeptember 28-án kezdték forgatni a filmet, amely Róbert Wiene rendezésében készült. A film magyar változatában Csortos Gyula, Balla Lici, Gombaszögi Elal, Verebes Ernő, Gózon Gyula, Simon Zsuzsi játszottak, míg a német részben Tinó Pattiéra a világhírű énekes, Oskar Sima, Fritz Fischer és Ludwig Stössel szerepeltek. A magyar változatot Eiben István, a németet Bohne német operatőr fényképezte, míg a hangfelvételt mindkét filmnél Lohr Ferenc végezte.

8. *Az ellopott szerda*. Októberben kezdték meg ennek a filmnek a forgatását. A film Daróczy Jó-

zsef gyártásában készült, aki akkor érkezett haza Berlinből és minden erejét a magyar film szolgálatába állította. A film eleinte a Magyar Film Iroda műtermében készült, de később átvonult a Hunnia műtermébe, ahol a magyar és német változatban készült filmet befejezték. Mindkét változatot Gertler Viktor rendezte és mindkét filmben Hajdú Eta, a Pesten annyira népszerű és széphangú művésznő játszott és énekelt, mellette játszott még Szőke Szakáll, Rubinstein Erna hegedűművésznő, Rózsahegyi Kálmán, Hajmássy Miklós, Gyergyai István és mások. A német változatban szerepelt Johannes Riemann és Werner Pletad. Operatőrök voltak Sornkuti István és a német Hans Korner.

9. *Vica, a vadevezős*. A Magyar Filmirodában májusban a *Vica, a vadevezős* c. filmszkeccset forgatták Gaál Béla rendezésében, Pál Erzsivel, Raffay Erzsivel és Kertész Dezsővel a főszerepekben. A filmet Somkuti István forgatta, hang: Megyer Tibor.

*

Októberben fejezték be a Daróczy-filmet és az Egy éj Velencében c. filmet, utána csupán gyártási tárgyalások folytak és sem novemberben, sem decemberben fölvételeket nem készítettek sem az egyik, sem a másik műteremben. A magyar filmvilág teli volt reményekkel és szép kilátásokkal a jövőre nézve és ez bizonyos mértékben be is következett, amennyiben az 1933. évi nyolc filmmel szemben 1934-ben már 13 magyar film készült el. Az 1933. évi eseményekhez kell számítanunk még egy rövidfilmet, amely a Magyar Film Irodában készült *Analfabéta-tanfolyam* címmel. Ezt a filmet azonban az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság véglegesen betiltotta, úgyhogy ezt a rövidfilmet soha be nem mutatták.

Megjelenési kimutatás:

1. *Kísértetek vonata*. K.: City film rt. Megj.: 1933. IV. 12-én a Royal Apollóban. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Torzs” Jenő, Röck Marika, Ihász Aladár, Gombaszögi Ella, Beregi Oszkár. R.: dr. Lázár Lajos. C: aluli.
2. *A bor*. K.: Stylus film rt. Megj.: 1933. IX. 28-án a Royal Apollóban. H.: 2872 m. Műfaj: színjáték, Fősz: Jávor Pál, Rózsahegyi Kálmán, Keéry Panny, Pataky Ferenc; Z. Molnár László. R.: György István. C: aluli.
3. *Iza néni*. K.: City film rt. Megj.: 1933. XI. 2-án a Royal Apollóban. H.: 2640 m. Fősz.: Fedák Sári, Göffi^aszögi Ella, Ágai Irén, Beregi Oszkár, Huszár Puffy, Jávor Pál, Törzs Jenő, Harsányi Rezső, Pártos Gusztáv. R.: Székely István. C: aluli.
4. *Mindent a nőért*. K.: City film rt. Megj.: 1934. I. 31-én a City, Corso-, Capitol- és Omnia-film-színházakban. H.: 2500 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Ballá Lici, Gombaszögi Ella, Kabos Gyula, Halmay Tibor, Szőke Szakáll. R.: Gaál Béla és Cziffra Géza. C: aluli.
5. *Pardon, tévedtem!* K.: Universal film rt. Megj.: 1933. X. 24-én a Forumban és a Décsiben. H.: 2600 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Gaál Franciska, Paul Hörbiger és Szőke Szakáll. R.: Székely István. C: aluli.
6. *Rákóczi induló*. K.: City film rt. Megj.: 1933. XI. 23-án a Rádibusban és a Forumban. H.: 2435 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Kiss Ferenc, Turay Ida, Dayka Margit, Csortos Gyula, Jávor Pál, Beregi Oszkár, Halmay Tibor. R.: Székely István. C: aluli.
7. *Egy éj Velencében*. K.: Kovács Emil és Társa. Megj.: 1934. I. 18-án a Rádibusban és a Kama-

rában. H.: 2800 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Csontos Gyula, Ballá Lici, Verebes Ernő, Gózon Gyula, Gombaszögi Ella. R.: Róbert Wiene. C: aluli.

8. Az *ellopott szerda*. K.: Ufa film rt. Megj.: 1933.

XII. 29-én az Urániában és az Ufában. H.: 2227 m. Műfaj: vígjáték. Fősz. Hajdú Eta, Szőke Szakáll, Rubinstein Erna, Rózsahegyi Kálmán. R.: Gertler Viktor. C: aluli.

9. *Vica, a vadevezős*. K.: Genius-film. Megj.: 1933.

V. 1-én az Ufában. H.: 2000 m. Műfaj: filmoperett. Fősz.: Pál Erzsi, Raffay Erzsi, Radó Sándor, Kertész Dezső, Herceg Jenő, Komlós Vilmos. R.: Gaál Béla. C: aluli.

Az 1934-ben elkészült magyar hangosfilmek:

1. *Ida regénye* (City-film)
2. *Márciusi mese* (Korona-film)
3. *Tavaszi parádé* (Universal-film, németül)
4. *Lila akác* (Pátria-film)
5. *Új rokon* (Harmonia-film)
6. *Rotschild leánya* (Ufa-film, filmszkeccs)
7. *Helyet az öregeknek* (City-film, magyarul és németül)
8. *Péter* (Universal-film, németül)
9. *Búzavirág* (City-film)
10. *Emmy* (Művész-film)
11. *Meseautó* (Reflektor-film)
12. *Bál a Savoyban* (City-film, németül)
13. *Iglói diákok* (Eco-film)

összegezés:*

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Filmszkeccs</i>
9	4	1

Eddig elkészült:

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Francia</i>	<i>Román</i>	<i>Filmszkeccs</i>
25	11	4	1	5

Íme, egy tucat film a hangosfilmgyártás negyedik esztendejében. A magyarnyelvű filmek mellett elkészült néhány németül beszélő hangosfilm is, ami azt igazolja, hogy ebben az esztendőben is *érdeemes* volt a külföldi gyáraknak Budapestre jönni, hogy itt *olcsóbban*, jó filmeket gyárthassanak.

1. *Ida regénye*. Az év első filmjének forgatását január 25-én kezdték meg. Ekkor ment a Hunnia-műterembe az *Ida regénye*-produkció, amelyet a Thália-filmvállalat készített a City-film rt. részére.

* 8 film csak magyarul, 1 magyarul és németül, a csak németül, 1 filmszkeccs.

A filmet Székely István rendezte, a főszerepeket játszották: Ágai Irén, Titkos Ilona, Rajnay Gábor, Gombaszögi Ella, Gózon Gyula, Jávor Pál, Turay Ida, Berky Lili, Szombathelyi Blanka, Ladomerszky Margit, Pázmány Ferenc, Pethes Sándor, Gárdonyi Lajos és kis szerep jutott Király Ernőnek. Vincze Márton, Lohr Ferenc és Eiben István dolgoztak a film technikai kivitelében.

2. *Márciusi mese*. Új rendező, új filmíró lépett a színre: Martonffy Emil rendezte, Eiben István fényképezte és Lohr Ferenc készítette a hangfölvételeket. Zenei vezető: Stephanidesz Károly, gyártásvezető: Sas László.

3. *Tavaszi parádé*. Ez a nagyszabású film, amely 1941-ben angolul is készült Hollywoodban, az év egyik legnagyobb filmje volt és csak németül készült. A munkálatokat áprilisban kezdték meg Bóiváry Géza rendező vezetésével. Munkatársai közé tartozott Baky József, Haessler díszlettervező, Veith Massary felvétel vezető, Eiben István operatőr, Lohr Ferenc hangmérnök. A film főszereplői voltak: Gaál Franciska, Paul Hörbiger, Wolff-Albach Retty, Theo v. Lingen, Hans Moser, Anton Pointner, Vaszary Piroska, Halmay Tibor, Rátkai Márton, Hans Richter és sok magyar színész. A film zenéjét Róbert Stolz szerezte. A film egyik szenzációja volt Boldog község lakosságának szereplése a filmen. A fölvételeket május elején fejezték be.

4. *Lila akác*. Szép Ernő legszebb regénye és színdarabja került ez alkalommal filmre a Pátria filmvállalat gyártásában és Gál Ernő vezetésével. A filmet Székely István rendezte, főszereplői voltak Ágai Irén, Somogyi Nusi, Csontos Gyula, Kabos Gy., Gózon Gy., Nagy Gy. és Biller Irén.

5. *Új rokon*. A Harmónia filmvállalat első filmje volt, a Hunniában készült és május 25-én kezdődtek a fölvételek Gaál Béla rendezésében. A film fősze-

repeit Perczel Zita, — aki akkor tűnt föl — Delly Ferenc, Kabos Gyula, Turay Ida, Gombaszögi Ella, Gózon Gyula, Berky Lili és Pethes Sándor játszották. A zenéjét Szlatinay Sándor dr. szerezte. A gyártási vezető Plesz Ferenc volt.

6. *Rotschild leánya*. Ez a filmszkeccs májusban készült a Hunniában Gaál Béla rendezésében és Falus István gyártásában. A szkeccs három színpadi és három filmrészből állt a következő szereplőkkel: Radó Sándor, Kertész Gábor, Fenyvessy Éva, Szőnyi Lenke, a zenéjét Márkus Alfréd szerezte. A főlvételeket Bécsi József készítette. A film a nyáron az Urániában jelent meg.

7. *Helyet az öregeknek*. Magyarul és németül beszélő film volt, amelynek alapötletét Siegfried Ge-
yer bécsi író *Ende schlecht, alles gut!* című bécsi színdarabjából merítették és ezt írták át filmre. A magyar részt Gaál Béla, a németet Fritz Schulz rendezte. A Zsoldos Andor produkciójában készült filmhez Brodszky Miklós írt zenét. Főszereplők voltak: Szőke Szakáll, Bársony Rózsi, Halmay Tibor, Verebes Ernő, Huszár Puffy. Eiben, Lohr és Vincze Márton dolgoztak a film technikai kivitelében.

8. *Péter*. Az Universal produkciójában elkészült film csak német nyelven jelent meg. A film alapjául Nádas Sándor *Kis fiú nagy cipőben* c. színdarabja szolgált és filmre Vaszary János írta át. A filmet H. Kosterlitz rendezte. A főszerepeket Hans Járay, Gaál Franciska, Ludwig Stössel, Hilde von Stolz és Anton Pointner játszották. A zenét Brodszky Miklós szerezte, míg a film főlvételeit Joe Pasternak vezette. A filmet egész szeptemberben forgatták. Nehéz és nagy munka volt.

9. *Búzavirág*. A Magyar Színház egykori darabjából a City-film készített filmet. A filmet a Hunniában forgatták 1934 szeptemberében a következő szereposztásban: Páger Antal, Ágai Irén, Rózsa he-

gyi Kálmán, Rátkai Márton, Nagy György, Pethes Sándor, Gárdonyi Lajos és Maklár Zoltán. A filmet Székely István rendezte.

10. *Emmy*. Rákosi Viktor nagyszerű katonai színdarabját a Művész-film vitte filmre 1934 nyarán. A film Székely István rendezésében készült a Hunniában. A szereposztás ez volt: Erdélyi Mici, Gombaszögi Ella, Ágai Irén, Ladomerszky Margit, Szombathelyi Blanka, Zala Karola, Jávor Pál, Rajnay Gábor, Páger Antal, Gózon Gyula, Kabos Gyula, Ihász Lajos, Justh Gyula, Maklár Zoltán és mások.

11. *Meseautó*. Ami 1931-ben a Hyppolit volt, 1941-ben a Dankó Pista, az volt 1934-ben a Meseautó. Nagyszerű film, amely hetekig maradt műsoron és a mozgóképszínházaknak nagy üzletet jelentett. A zenéjét hónapokon keresztül játszották mindenütt. A filmet a Reflektor filmvállalat gyártotta Gaál Béla rendezésében és Heinrich Ballasch fotográfálásában, dr. Vitéz Miklósné gyártási vezetésében. A film főszerepeit Perczel Zita, Törzs Jenő, Kabos Gyula, Gombaszögi Ella, Tolnay Klári és Gózon Gyula játszották. A film már a premierben nagy üzletfilmnek indult és diadalmas útját folytatta éveken keresztül.

12. *Bál a Savoyban*. Egész novemberben folytak a Bál a Savoyban c. film fölvételei. Ez volt Alpár Gitta egyetlen Budapesten készült filmje. Vele játszott Bársony Rózsi is. A németnyelvű filmben Hans Járay és Willy Stettner játszották a férfi-főszerepeket. Ábrahám Pál muzsikája szépen érvényesült a filmben. Eiben István készítette a képeket, Lohr Ferenc a hangfölvételeket. Rendezte: Székely István. Gyártási vezető: Gál Ernő.

13. *Iglói diákok*. Az év utolsó filmjét, az Iglói diákokat György István rendezte az Eco filmvállalat részére. December 10-én kezdték meg a munkálatokat és az év végéig be is fejezték. Az Iglói diá-

kok a jólsikerült filmek közé tartozott és az elsőhetes filmszínházban is 5 hétig játszották. Kabos Gyula, Gervay Marica és Márkus Lajos játszották a főszerepeket. A szép zenét P. Horváth Dezső szerezte. Ezzel a filmmel az 1934. évi magyar hangosfilmek száma elérte a 13-at. Az év közben néhány külföldi film külső fölvételeit készítették Magyarországon, ezenkívül több rövidfilmet és néhány kultúrfilmet forgattak.

*

Megjelenési kimutatás:

1. *Ida regénye*. K.: City film rt. Megj.: 1934. III. 15-én a Royal Aluliában. H.: 2159 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Ágai Irén, Jávor Pál. R.: Székely István. C: aluli.
2. *Márciusi mese*. K.: Korona—Hermes film. Megj.: 1934. V. 4-én a Royal Apollóban. H.: 2059 m. Műfaj: zenés vígjáték. Fősz.: Torzs Jenő, Kabos Gyula, Turay Ida, Berky Lili, Demkó Irén, Ráday Imre. R.: Martonffy Emil. C: aluli.
3. *Tavaszi parádé*. K.: Universal film rt. Megj.: 1934. X. 28-án a Royal Apollóban. H.: 2867 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Gaál Franciska, Paul Hörbiger, Wolff-Albach Retty, Halmay Tibor. R.: Bolváry Géza. C: aluli.
4. *Lila akác*. K.: Pátria film. Megj.: 1934. IX. 6-án a Rádibusban és a Kamarában. H.: 2132 méter. Műfaj: dráma. Fősz.: Ágai Irén, Biller Irén, Somogyi Nusi, Kabos Gyula, Nagy György, Gózon Gyula, Rátkai Márton és Pethes Sándor. R.: Székely István. C: aluli.
5. *Új rokon*. K.: Harmónia film. Megj.: 1934. IX. 6-án a Royal, Apollóban, és a Casinóban. H.: 2366 m. Fősz.: Perczel Zita, Turay Ida, Delly Ferenc, Gombaszögi Ella, Kabos Gyula, Gózon Gyula és Pethes Sándor. R.: Gaál Béla. C: aluli.

6. *Rotschild leánya*. K.: Ufa film rt. Megj.: VI. 4-én az Urániában. Műfaj: filmszkeccs. Fősz.: Fenyvessy Éva, Szőnyi Lenke, Radó Sándor, Kertész Gábor, Szenes Ernő. R.: Gaál Béla. C: aluli.
7. *Helyet az öregeknek*. K.: City film rt. Megj.: 1934. XI. 29-én a Décsiben és a Kamarában. H.: 2350 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: BarsönyTlózsi, Szőke Szakáll, Verebes Ernő, Halmay Tibor, Gózon Gy., Huszár Pufi. R.: Gaál B. C: aluli.
- o. *Péter*. K.: Universal film rt. Megj.: 1935. I. 17-én a RoyalApollóban. H.: 2756 m. Műfaj: vígjáték. TŐszT Gaál Franciska, Hans Járay, Hans Richter, Ráday Imre. R.: H. Kosterlitz. C: al.
9. *Búzavirág*. K.: City film rt, később Danubius film rt. Megj.: 1934. X. 31-én a Forumban. H.: 2200 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Ágai Irén, Erdélyi Mici, Páger Antal, Nagy György, Pethes Sándor, Rátkai Márton, Eszterházy Ilona. R.: Székely István. C: aluli.
10. *Emmy*. K.: Művészfilm. Megj.: 1934. XII. 21-én a Royal-Apollóban. H.: 2150 cm. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Ágai Irén, Jávor Pál, Kabos Gyula, Gombaszögi Ella, Páger Antal és Erdélyi Mici. R.: Székely István. C: aluli.
11. *Meseautó*. K.: Reflektor-film. Megj.: 1934. XII. 14-én a Forumban. Műfaj: vígjáték. H.: 2838 m. Fősz.: Perczel Zita, Törzs Jenő, Gombaszögi Ella, Kabos Gyula és Pethes Sándor. R.: Gaál Béla. C: aluli.
12. *Bál a Savoyban*. K.: City film rt. Megj.: 1935. II. 14-én a Royal-Apollóban. H.: 2160 m. Műfaj: filmoperett. Fősz.: Alpár Gitta, Hans Járay, Bársony R., F. Bressart. R.: Székely I. C: al.
13. *Iglói diákok*. K.: Eco film rt. Megj.: 1935. II. 21-én az Urániában. H.: 2621 m. Műfaj: operett. Fősz.: Jávor Pál, Gervay Marica, Kabos Gyula, Gózon Gyula, Dénes György, Pethes Sándor. R.: György István. C: aluli.

Az 1935-ben elkészült magyar hangosfilmek:

1. *Köszönöm, hogy elgázolt* (Hermes-film)
  2. *Ez a villa eladó* (Cinema-film)
  3. *Kismama* (Universal-film, németül)
  4. *Három és fél muskétás* (Reflektor-film, németül készült és magyarra szinkronizálták)
  5. *Csúnya leány* (Harmonia-film)
  6. *Szerelmi álmok* (Attila-film, magyarul és németül)
  7. *Budai cukrászda* (Phöbus-film)
  8. *Elnökkisasszony* (Reflektor-film)
  9. *Édes mostoha* (Hermes-film)
  10. *Halló Budapest!* (Thália-film)
  11. *Címzett ismeretlen* (Művész-film)
  12. *Nagymama* (Eco-film)
  13. *Szent Péter esernyője* (Kolor-film)
  14. *Nem élhetek muzsikaszó nélkül* (Kino-film)
  15. *Es flüstert die Liebe* (németül, Bolváry—Phöbus-film, magyar címe: Szerellemmel vádollar)
  16. *A királynő huszárja* (Verő-film)
  17. *Új földesúr* (Hirsch és Tsuk)
  18. *Barátságos arcot kérek* (Keleti-film)
  19. *Okos mama* (Stylus-film)
- továbbá: *Hacsek és Sajó* (Hajnal Gyula) és Hallali.
(Magyar Film Iroda) rövidfilmek.

összegezés:*

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Magyarra szinkronizált</i>
16	4	1

Eddig elkészült:

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Francia</i>	<i>Román</i>	<i>Filmszkeccs</i>
41	15	4	1	5
<i>Magyarra szinkronizált</i>				
1				

* Tehát: 15 csak magyarul, 1 magyarul és németül, 3 németül és ezek közül egyet magyarra szinkronizáltak.

Az előjelekből ítélve 1935-ben a magyar filmgyártás folyamatosága biztosítottnak látszott, ami kiderül abból is, hogy az előző évi 12 filmmel szemben már 19 filmet gyártottak. Ebben az évben forgattak elsőízben a Magyar Film Iroda műtermében és ezzel a hazai műtermek száma háromra emelkedett, illetve a *gyártótelepek* száma kettő lett. Az idegennyelvű filmek gyártása tovább folyt és emellett készültek a normális költségvetésű magyar filmek, amelyek egy része az év folyamán nagyon szép anyagi és erkölcsi sikert ért el, egy részük pedig megbukott, vagy nem hozta meg a remélt anyagi eredményt.

Nagy esemény volt az évben, hogy az előző esztendőben igen aktív City—Winter-gyártás megbukott és csődbe került.

*

1. *Köszönöm, hogy elgázolt.* A film Sas László produkciójában készült Páger Antallal, Kabos Gyulával, Jávor Pállal, Turay Idával, Erdélyi Micivel, Gózon Gyulával a főszerepekben. A filmet Martonffy Emil rendezte, Eiben, Lohr és Vincze Márton készítették a technikai részt.

2. *Ez a villa eladó.* Szerényigényű, kedves vígjáték volt. A filmet Cziffra Géza rendezte, aki ma Németország egyik legkeresettebb forgatókönyvírója. Főszereplők voltak: Csikós Rózsi, Somló István, Turay Ida, Kabos Gyula, Verebes Ernő, Berky Lilly, Gózon Gyula és Pethes Sándor.

3. *Kismama.* Az Universal Pasternak-produkciója ezt a filmet csak németül forgatta, magyar változat ebből nem készült. A cím- és főszerepet Gaál Franciska játszotta. Vele játszottak a német Friedrich Benfer, Ottó Wallburg, továbbá Huszár Puffy, Verebes Ernő és Annié Rosar bécsi művésznő. A filmet Hermann Kosterlitz rendezte. A filmet Eiben István forgatta, a hangot dr. Ger-

hardt Goldmann készítette, díszlettervező Vincze Márton volt.

4. *Három és fél muskétás.* Ezt a filmet a Reflektor-filmvállalat gyártotta a bécsi Styria filmvállalkozással egyetemben csak német nyelven. A filmben Félix Bressart, Ottó Wallburg, Huszár Puffy, Verebes Ernő és Lizzi Holzschuch játszottak. A filmet Kardos László rendezte, a könyvet Nóti Károly írta.

5. *Csúnya leány.* Húsvét táján kezdték forgatni ezt a filmet, amelynek a Vígszínházban annakidején szép sikere volt. Muráti Lili ebben a filmben lépett először fel a filmen. Partnerei voltak: Jávor Pál, Rátkai Márton, Békássy István és Gombaszögi Ella. Gaál Béla rendezte a filmet.

6. *Szerelmi álmok.* Hosszú hónapokig tartó előkészületek után, májusban kezdték forgatni ezt a kétnyelvű filmet. Az akkor alakult Attila-film gyártotta egy berlini filmvállalattal együtt magyarul és németül Helmut Gumm gyártási vezetésében. A magyar változatban játszottak: Táray Ferenc, Báthory Giza, Sulyok Mária, Berky Lili, Fáy Béla, Pethes Sándor. A német film főszereplői voltak: Franz Herierich, Erika Dannhoff, Walter Steinbeck, Olga Csehova, Elga Engl, Hans Söhnker, Aribert Mog, Paul Wagner, Franz Weber, Paul Henckels és Kari Platen. Mindkét változat fővételeit Eiben István készítette és Lohr Ferenc irányította a hangfől vételeket. A zenét Ernst Buder szerezte és mindkét változatot Heinz Hille rendezte.

7. *Budai cukrászda.* Zágon István, a kitűnő író írta ezt a filmet, amelyet Gaál Béla rendezett. Kedves, hangulatos mozgókép volt, amelynek főszerepeit Perczel Zita, Törzs Jenő, Kabos Gyula, Somlay Artúr, Maklár Zoltán, Gárdonyi Lajos, Kürthy József, Berky Lilly és Gózon Gyula játszották. Eiben István volt a fényképész, Lohr Fe-

renc hangmérnök és Vincze Márton a díszlettervező.

8. *Elnökkisasszony*. Új rendező mutatkozott be ezzel a filmmel: Marton Endre rendezte a filmet, amelynek szövegkönyvét dr. Vitéz Miklós írta. A három főszereplő: Muráti Lili, Jávor Pál és Gomba szögi Ella voltak. Dr. Vitéz Miklósné volt a gyártásvezető.

9. *Édes mostoha*. Kedves, felnőtteknek és gyermekeknek szóló filmmese volt, írta Lakner Artúr, rendezte Balogh Béla. Ebben a filmben játszott először magyarul Tasnádi Fekete Mária, míg partnerei voltak: Vaszary Piri, Pager Antal, Gázon Gyula, Berky Lilly és Törzs Jenő.

10. *Halló Budapest!* Ez volt az első nagy játékfilm, amely a Magyar Film Irodában készült. Gál Ernő vállalkozott arra, hogy a Film Iroda műtermében magyar hangosfilmeket gyárt. A nehézségeket sikerült áthidalni és a kis műterem évek múltán a magyar hangosfilmgyártás komoly tényezője lett. A *Halló Budapest!* a magyar rádió tízéves jubileuma alkalmából készült és egy kis mese keretében a magyar művészvilág számos előkelősége lépett föl. Így a következők működtek közre a filmen: Németh Mária, Gyenge Annus, Svéd Sándor, Bajor Gizi, Dohnányi Ernő, Kabos Gyula, dr. Szedő Miklós, Kiss Ferenc, Bársony Rózsi és Békeffy László. Vajda László rendezte a filmet, Pulváry Károly készítette a hangfölvételeket és Vidor Andor a képfölvételeket.

11. *Címzett ismeretlen*. A könyvet Bus Fekete László és Székely István írták, Gaál Béla rendezte, Heinrich Ballasch fotografálta. Főszereplők voltak: Ágai Irén, Vaszary Piri, Góthné Kertész Ella, Dajbukát Ilona, Ráday Imre, Kabos Gyula, Góth Sándor, Bársony István.

12. *Nagymama*. Csiky Gergely bájos film játékát György István vitte filmre az Eco-film gyár-

tásában. Rózsahegyi Kálmán, Márkus Lajos, Pérenyi László, Cs. Áczél Ilona és Szörényi Éva voltak a főszereplők. P. Horváth Dezső szerezte a hozzávaló zenét.

13. *Szent Péter esernyője*. Mikszáth Kálmán örökbecsű regényének filmváltozatát Cziffra Géza rendezte. A filmet a Magyar Film Irodában forgatták, főszereplői voltak: Gervay Marica, Rátkai Márton, Rajnay Gábor, Vaszary Piri, Szakáts Zoltán, Simon Marcsa, Maklár Zoltán és mások.

14. *Nem élhetek muzsikaszó nélkül!* Hosszú idő után ismét Deésy Alfréd, a régi némafilmkorszak híres rendezője jutott munkához. Szép és érdekes munkát végzett. A film főszereplői voltak: Somogyi Erzsébet, Jávor Pál, De Ily Ferenc, Gózon Gyula, Berky Lilly, Vizváry Mariska, Vaszary Piri és Gárdonyi Lajos.

15. *Es flüstert die Liebe*. A bécsi Styria filmvállalat gyártotta a filmet csak németül. Magyarországon a filmet a Phöbus-filmvállalat forgalmazta Szerelemmel vádollak címen. Az első film, amelyben Bulla Elma, az akkor feltűnt tehetséges és rokonszenves művésznő lépett föld. Partnere volt Fröhlich Gustav. Velük játszottak még: Theo von Lingen, Hilde von Stolz, Blandine Edinger és Halmay Tibor. A zenéjét Eisemann Mihály szerezte, a forgatókönyvet Vaszary János írta, fotografálta Eiben István, hang: Lohr Ferenc. A külső fölvételeket Velencében készítették. Rendezte: Bolváry Géza.

16. *A királynő husárja*. Erzsébet királynőről szőtt a film meséje, amelyet Farkas Imre írt át filmre, György István rendezte. A film a Magyar Film Irodában készült Pulvári hangeljárása szerint, fotografálta Berend Lajos. Berky Lilly, Olthy Magda, Peéry Piri, Vaszary Piroska, Pérenyi László, Gózon Gyula, Boros Géza, Balogh Klári és Dajbukát Hóna játszottak a filmen.

17. *Az új földesúr.* Jókai Mór regényéből készült első hangosfilm nagy produkciónak ígérkezett és az is lett. Komoly, magasszínvonalon mozgó film volt. Gaál Béla rendezte a filmet, amelynek főszereplői: Titkos Ilona, Somlay Artúr, Csontos Gyula, Uray Tivadar, Jávor Pál, Mály Gerő, Rózsahegyi Kálmán, Eöry Kató és Maklárty Zoltán voltak. A film belső felvételeit Eiben István, a külsőket Heinrich Ballasch készítették, Lohr Ferenc a hangot, Vincze Márton a díszleteket. A forgatókönyvet Hunyadi Sándor írta. Petőfi alakját Várkonyi Zoltán alakította.

13. *Barátságos arcot kérek!* Nagy költséggel készült, azonban nem volt nagy sikere. A főszerepeket játszották: Szörényi Éva, Páger Antal, Ráday Imre, Rajnay Gábor, Fenyvessy Éva, Mátray Erzsébet, Békássy István, Medgyaszay Vilma és mások. Kardos László volt a rendező, zene Brodsky Miklós, a filmet Karinthy Frigyes, írta.

19. *Okos mama.* Az év utolsó Hunnia-filmje volt az *Okos mama*, amelyet a Stylus film rt. gyártott Deák Jenő gyártási vezetésében. A forgatókönyvet Szenes Béla színdarabja alapján Békeffy István írta, rendezte Martonffy Emil, fényképezte Gergelys Ferenc, hangmérnök volt Lázár István, a díszleteket Szirontai Lhotka István tervezte, míg a zenét P. Horváth Dezső szerezte. A film főszerepeit a következők játszották: Kosáry Emmy, Páger Antal, Erdélyi Mici, Komár Júlia, Tolnay Klári, Kabos Gyula, Rádai Imre, Dénes György, Törzs Jenő, Pethes Sándor, Pethes Ferenc és Z. Molnár László.

Ezen a 19 játékfilmen kívül készült még egy Hacsék-Sajó rövidfilm és a Halali! című rendkívül érdekes vadászfilm.

Megjelenési kimutatás:

1. *Köszönöm, hogy elgázolt.* K.: Hermes film. Megj.: 1935. III. 14-én a Décsiben és a Kamarában. H.: 2388 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Tufáyliter, Jávor Pál, Erdélyi Mici, Kabos Gyula, Páger Antal. R.: Martonffy Emil. C: aluli.
2. *Ez a villa eladó.* K.: Cinema film. Megj.: 1935. IV. 10-én a Décsiben és a JCamarában^II.: 2216 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: ICábos Gyula, Gózon Gyula, Csikós Rózsi, Verebes Ernő, Turay Ida, Somló István. R.: Cziffra Géza. C: aluli.
3. *Kismama.* K.: Universal film rt. Megj.: 1935. IV. 30-án a Forumban. H.: 2898 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Gaál Franciska, Ottó Walburg, Verebes Ernő, Huszár Puffy, Friedrich Benfer, Annié Rosar. R.: Herm. Kosterlitz. C: felüli.
4. *Három és jél muskétás.* K.: Reflektor-film. Megj.: 1936. I. 30-án a Décsiben, a Corsóban és az Átriumban. H.: 2155 m. Műfaj: zenés vígjáték. Fősz.: Szőke Szakáll, Huszár Puffy, Verebes Ernő. (Magyar nyelvre szinkronizálták.) R.: Kardos László. C: aluli.
5. *A csúnya lány.* K.: Harmónia filmvállalat. Megj.: 1935. IX. 27-én a R,py^ApúILóban-jéjs a Casinóban. H.: 2650. Műfaj: filmoperett. Fősz.: Muráti Lili, Jávor Pál, Kabos Gyula, Békássy István. R.: Gaál Béla. C: aluli.
6. *Szerelmi álmok.* K: Verő-film. Megj.: 1935. VIII. 15-én a Scalaban és az Urániában. H.: 2809 m. Műfaj: zenés színjáték. Fősz.: Sulyok Mária, Táray Ferenc, Földessy Géza, Z. Molnár László. Gózon Gyula, Pethes Sándor, Halmay Tibor, Fáy Béla. R.: Heinz Hille. C: aluli.
7. *Budai cukrászda.* K.: Phöbus-film. Megj.: 1935. XI. 30-án a Royal Apollóban. H.: 2450 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Perczel Zita, Kabos Gyula

- la, Somlay Artúr, Dobos Annié, Gordon Zita, Perényi László. R.: Gaál Béla. C: aluli.
8. *Elnökkisasszony*. K.: Reflektor-film. Megj.: 1935. XI. 25-én a Forumban és az Átriumban. H.: 2623 m. Műfaj: zenés vígjáték. Fősz.: Muráti Lili, Gombaszögi Ella, Jávor Pál, Törzs Jenő, Kabos Gyula, Pethes Sándor, Pártos Gusztáv. R.: Marton Endre. C: aluli.
9. *Édes mostoha*. K.: Hermes-film. Megj.: 1935. X. 25-én a Décsiben és az Urániában. H.: 2568 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Tasnády Fekete Mária, Páger Antal, Gózon Gyula, Vaszary Piroska, Pécsi Gizi. R.: Balogh Béla. C: aluli.
10. *Halló Budapest!* K.: Thália-film. Megj.: 1935. X. 15-én a Forumban. H.: 2153 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Bársony Rózsi és Kabos Gyula. Közreműködtek: Németh Mária, Gyenge Anna, Vaszary Piri, dr. Szedő Miklós, Békeffy László, Svéd Sándor, Dohnányi Ernő és mások. R.: Vajda László. C: aluli.
11. *Címzett ismeretlen*. K.: Művészfilm. Megj.: 1935. XII. 21-én a Royal Apollóban és a Casinóban. H.: 2370 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Kabos Gyula, Ágai Irén, Ráday Imre, Vaszary Piri, Góth Sándor, Góthné Kertész Ella. R.: Gaál Béla. C: aluli.
12. *Nagymama*. K.: Eco-film. Megj.: 1936. I. 9-én az Urániában és a Cityben. H.: 2468 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Cs. Aczél Ilona, Szörényi Éva, Olthy Magda, Rózsahegyi Kálmán, Perényi László. R.: György István. C: aluli.
13. *Szent Péter esernyője*. K.: Kolor-film. Megj.: 1935. XI. 14-én a Rádibusban és a Casinóban. H.: 2100 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Gervay Marica, Gombaszögi Ella, Básthy Lajos. R.: Cziffra Géza. C: aluli.
14. *Nem élhetek muzsikaszó nélkül*. K.: Kino-film. Megj.: 1936. II. 20-án az Urániában, a Rádibus-

- ban és az Átriumban. H.: 2650 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Somogyi Erzsi, Jávor Pál, Delly Ferenc, Gózon Gyula, Vízváry Mariska, Vaszary Piri, Gárdonyi Lajos. R.: Deésy Alfréd. C: al.
15. *Es jüüstert die Liebe* (magyar címe: *Szerelemmel vádollar*). K.: Phóbus-film. Megj.: 1935. XII. 23-án a Rádusban. H.: 2490 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Bulla Elma, Halmay Tibor, Gustav Fröhlich. R.: Bolváry Géza. C: aluli.
16. *A királyné huszárja*. K.: Bioskop-film. Megj.: 1935. XII. 7-én a Décsiben és a Kaina^JbaiT^H.: 2400 m. Műfaj: operett. Fősz.: Balogh Klári, Perényi László, Gózon Gyula, Dajbukát Ilona, Berky Lili, Pethes Sándor. R.: György István. C: aluli.
17. *Új földesúr*. K.: Hirsch és Tsuk. Megj. 1935. XII. 21-én a Kamarában, a Décsiben és az Átriumban. H.: 2800 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Somlay Artúr, Csontos Gyula, Uray Tivadar, Rózsahegyi Kálmán, Jávor Pál, Egry Mária. R.: Gaál Béla. C: aluli.
18. *Barátságos arcot kérek!* K.: Keleti-film. Megj.: 1936. II. 4-én a Scalában. H.: 2150 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Szőke Szakáll, Szörényi Éva, Ráday Imre, Páger Antal, Fenyvessy Éva. R.: Kardos László. C: aluli.
19. *Okos mama*. K.: Stylus film rt. Megj.: 1936. III. 5-én a Forum, Rádus és Átrium filmszínházakban. H.: 2422 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Kosáry Emmy, Erdélyi Mici, Komár Juliska, Tolnay Klári, Páger Antal, Kabos Gyula, Rádai Imre, Dénes György, Pethes Sándor és Ferenc, Z. Molnár László. R.: Martonffy Emil. C: aluli.

Az 1936-ben elkészült magyar hangosfilmek:

1. *Donaumelodien* (Cinephon, Berlin, csak németül)
2. *Légy jó mindhalálig* (Lux-film)
3. *Café Moszkva* (Pátria-film)
4. *Ember a hid alatt* (Sonor-film)
5. *Havi 200 fix* (Mozgóképipari kft.)
6. *Madonna im Warenhaus* (Atlantis Tekla Wien—Bern, csak németül)
7. *Én voltam!* (Vallomás). (Ufa).
8. *Madchenpensionat* (Atlantis-.Wien, csak németül)
9. *Wenn die Lerche singt* (Pacsirta) (Atlantis—Tekla, Wien—Bern, csak németül)
10. *Mircha* (Rora, Wien, csak németül)
11. *Forog az idegen* (Antal-film, filmszkeccs)
12. *Szenzáció!* (Három magyar rövidfilm együtt, Gál Ernő-film)
13. *Pókháló* (Bioskop-film)
14. *Tisztelet a kivételnek* (Focus—Pátria-film)
15. *A méltóságos kisasszony* (Mozgóképipari kft.)
16. *Évforduló* (Reflektor)
17. *Nászút féláron* (Lux-film, magyarul és németül)
18. *Szomorú csütörtök, vidám vasárnap* (filmszkeccs, Kovács Emil és Tsa)
19. *Sportszerelem* (filmszkeccs, Mozgóképipari kft.)
20. *Sárga csikó* (Bioscop)
21. *Pogányok* (Stylus-film Rt.)
22. *Aranyember* (Hirsch és Tsuk)
23. *Három sárkány* (Harmonia-film)
24. *Dunaparti randevú* (Phöbus-film)
25. *Zivatar Kemenespusztán* (Kovács Emil és Tsa)
26. *Mária nővér* (Phöbus—Pallas-film, magyarul és németül)
27. *Tommy, a megfagyott gyermek* (Kárpát-film)

összegezés:*

Magyar Német Filmszkeccs

19

7

3

* Elkészült: 17 magyar, 2 magyarul és németül, 5 csak németül és 3 filmszkeccs, összesen tulajdonképpen 29 film.

Eddig elkészült:

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Francia</i>	<i>Román</i>	<i>Filmszkeccs</i>
60	22	4	1	8

Magyarra szinkronizált

1

A szám az előző évi gyártási számhoz viszonyítva ismét emelkedett. Mindenki tudta, hogy a magyar filmgyártás folyamatosságát biztosították. Az előállítás még aránylag olcsó volt, 70—150.000 pengő között váltakozott egy-egy film előállítása. Az ehhez szükséges hitelek — hiszen az állapotok meglehetősen „békebeliek” voltak — meg voltak. Hitelezett a Hunnia, minden nyersanyagképviselő, laboratórium, volt bankhitel 20—30.000 pengő erejéig, természetesen „első helyen”, a premier is adott első, esetleg „második” helyre 10—20.000 pengőt és az utolsó helyre mindig akadt egy-két „tökés”, aki vállalta magas jövedelmezőség mellett a *kockázatot*. Külföldi kivétel még nem volt. Csehszlovákia évente beengedett ugyan néhány filmet kompenzáció nélkül, de néhányat csak kompenzációs alapon, Jugoszlávia, Románia *hallani sem akartak* magyar filmről, Bulgária, Görög- és Törökország el voltak látva kellő mennyiségű külföldi filmmel, *egyedül Amerikának kellett a magyar film*. A magyar film amerikai ára 800—2000 dollár között váltakozott. Egy-két német-változatú filmet Olaszország is átvett 25.000—50.000 lírás árban, egyébként a verziós filmet könnyen lehetett a külföldön elhelyezni. Némi segítséget nyújtott az akkor érvényben volt „cenzúrajegy” is, ezeket mindig be lehetett számítani a gyártási hitelekbe, mint *várható biztos bevételt*. Emellett volt lelkesedés, bizalom, vállalkozási kedv, ez volt az *alapja* az 1936. évi gyártásnak.

1. *Donaumelodien*. Még 1935 év végén nagy garral indult meg ez a gyártási tervzet. Ifj. Uher

Ödön festőművész volt a gyártás megindítója, azonban az egész akció meglehetősen botrányba fulladt volna, hogyha Bingert János dr. kellő tapintattal el nem simítja a bekövetkezett zavarokat. A filmet a berlini Cinephon-filmgyártó cég készítette Willy Reiber rendezésében és a következő szereposztásban: Maria Andergast, Gretl Theimer, Georg Alexander és Wolfgang Liebenauer. Január elején fejezték be a decemberben megkezdett főlvételeket. A film egyébként Magyarországon nem jelent meg.

2. *Légy jó mindhalálig!* Móricz Zsigmond nagysikerű szindarabja filmen is nagyon tetszett. Szatmári Jenő írta a forgatókönyvet Móricz Zsigmond közreműködésével és a film a következő szereposztásban készült el: Tolnay Klári, Gombaszögi Ella, Vizváry Mariska, Ráday Imre, Csor-tos Gyula, Simonyi Mária, Kiss Ferenc, Rózsa-hegyi Kálmán, Dénes György, Mály Gerő, Vagoné Margit, Sugár Károly, Vándory Gusztáv, Hosszú Zoltán, Peéry Piri és Zala Karola. A filmen Dévényi Laci játszotta Nyilas Misi szerepét. A filmet Székely István rendezte.

3. *Caffé Moszkva.* A Magyar Filmirodában készültek ennek a filmnek a főlvételei Gál Ernő gyártásában. Igen jó szereposztásban került ki a film, amely sokáig nagy sikerrel futott belföldön és külföldön egyaránt. A főszereplők ezek voltak: Csor-tos Gyula, Tökés Anna, Kiss Ferenc, Vértess Lajos, Timár József, Juhász József, Mály Gerő, Somogyi Nusi. A filmet a Pátria gyártotta. Pul-váry Károly és Icséjy Rezső dolgoztak a film technikai kivitelében. Ezt a filmet is Székely István rendezte.

4. *Ember a híd alatt.* A Vígszínház egykori nagysikerű darabját, amelyet Indig Ottó írt át filmre, a Magyar Film Iroda műtermében forgatták Csor-tos Gyula, Kiss Ferenc, Jávor Pál, Lázár

Mária, Dajbukát Ilona, Gárdonyi Lajos közreműködésével. A filmet Vajda László rendezte, a díszleteket Pán József tervezte.

5. *Havi 200 fix*. Hosszú ideig volt ez a mozgóképszínházak egyik legnagyobb sikerű filmje. A Vadnai László feldolgozásában megírt filmen Uray Tivadar, Csortos Gyula, Jávor Pál, Bársony Erzsí, Páger Antal, Pethes Sándor és mások játszották a főszerepet. A filmet Balogh Béla rendezte, Vidor Andor fényképezte, Lázár István mérnök készítette a hangfölvételeket. A gyártást Soltész Endre vezette. Egyik slágerszámát hosszú ideig játszották mindenütt.

6. *Madonna im Warenhaus*. A bécsi Atlantis-filmgyártó cég a berni Thekla-filmgyártó céggel karöltve Budapesten tervezett több filmet. Ezek között volt az első a *Madonna im Warenhaus* című film. Ezt a filmet Veith Harlan rendezte elsőrendű német szereplőkkel és pedig: Tecla Ahrenssel, Hilde Hildebrandttal, Hans Moserral, Theo von Lingennel, Gretl Theimerrel, Willy Eichbergerrel és Walter Jansennel. A Hunnia hármasa: Eiben—Lohr és Vincze dolgoztak a filmen nagy sikerrel.

7. *Én voltam!* (Vallomás). A Belvárosi Színház egykori nagysikerű darabját Bárdos Artúr vitte filmre. Bulla Elma — aki a színházban is játszotta a főszerepet — Törzs Jenő, Csortos Gyula, Rajnay Gábor, Turay Ida és Vaszary Piri vitték a főszerepeket. Bárdos mellett Gertler Viktor is dolgozott a filmen, mint művészeti tanácsadó. A film fölvételeit Eiben István, hangját Lohr Ferenc, díszleteit Vincze Márton készítette.

8. *Madchenpensionat*. A bécsi Styria is több ízben gyártott filmet az utóbbi évek során Budapesten. Ezt a filmet is Hugó Haas „Styria” filmvállalata készítette. Eredetileg *Princessin Dagmar* volt a címe. Attila Hörbiger, Angéla Salokker, Raul Aslan,

Erika von Thelmann, Hedwig Bleibtreu és Otto Wernicke játszották a főszerepeket. A filmet Bolváry Géza rendezte.

9. *Wenn die Lerche singt* (Pacsirta). Lehár Ferenc világhírű operettje volt a film alapeszméje, de csak német nyelven gyártották a Thekla-Atlantis produkciójában. A film főszerepét Eggerth Márta játszotta, akinek ez volt a második magyar filmszereplése. (Az első a félig néma, félig hangos *Csak egy kislány* volt). Az érdekes és egyébként nagysikerű filmet Kari Lamac rendezte a következő szereposztásban: Hans Söhnker, Lucie Englisch, Halraay Tibor, Rudolf Kari. Ennek a filmnek volt a gyártási vezetője Hegedűs Ferenc, aki azután több filmet gyártott Budapesten és azokat az egész világon helyezte el.

10. *Mircha*. Bécsi film volt, bécsi szereplőkkel az ottani Rora-filmvállalat gyártásában. Áprilisban gyártották a filmet, amelynek Gaál Béla volt a rendezője. Nagyon jó szereposztásban készült: Szőke Szakállal, Ballá Licivel, Hans Holttal, Ottó Walburggal, Arthur Mainznerrel és Sigurd Londevel. A címszerepet egy bécsi gyerek, a 11 éves Mircha játszotta. Eiben, Lohr és Vincze Márton dolgoztak a filmen, amelynek zenéjét Brodszky Miklós szerezte.

11. *Forog az idegen*. A kötelező nyári filmszkeccs, könnyű nyári vígjáték Radó Sándorral, Feleky Kamillái és Orosz Vilmával a főszerepben. Később, mint teljes film is folytatta útját a magyar filmszínházak vásznán. A képfölvételeket Bécsi József készítette.

12. *Szenzáció!* Ebbe a *gyűjtőcímbe* három kisfilmet foglaltak össze, amelyeket Gál Ernő gyártásában a Magyar Film Irodában készítettek. Ez a három kisfilm a következő volt: 1. *A késdobáló* Kabos Gyulával, Somogyi Nusival, Makláry Zoltánnal, Pethes Sándorral és Szőregy Gyulával.

12. *Ketten a bányában.* Herczeg Ferenc kis darabja, nagyon érdekes és izgalmas cselekménnyel. Főszereplők: Kiss Ferenc és Timár József. A harmadik kisfilm *Emlékül Katicának.* Főszereplők: Ágai Irén, Rózsahegyi Kálmán, Szakács Zoltán és Szombathelyi Blanka. A három kisfilmet részben Székely István, részben Vajda László rendezte, Karl Kurzmayer bécsi operatőr forgatta a filmet.

13. Pókháló. Új író és rendező mutatkozott be: dr Balázs Mária, aki Csathó Ferenc egyik regényét dolgozta át filmre. Főszereplői voltak: Gombaszögi Ella, Ráday Imre, Erdélyi Mici, Petheő Attila, Eszterházy Ilona, Németh Romola és Sitkey Irén. A főlvételeket Icsey Rezső készítette, a hangfőlvételeket Pulvári Károly irányította. Készült a Magyar Filmirodában.

14. *Tisztelet a kivételnek.* Fiatalok gyártották ezt a filmet, fiatalok, akik „Focus”-filmvállalat néven tömörültek. Ezzel a filmjével mutatkozott be Ráthonyi Ákos rendező. A filmen Ráday Imre, Tolnay Klári, Mecséry Ila, Rózsahegyi Kálmán, Bili esi Tivadar, László Lola, Juhász József és mások játszottak. Keményffy Tamás fotografálta a filmet a Filmiroda műtermében.

15. *A méltóságos kisasszony.* Az első magyar film, amelynek valóban nagyszerű díszletei voltak. A téma is jó volt, mégsem ért el a film nagy sikert. Szelezky Zita ebben játszott először filmen főszerepet. A külső főlvételeket Ausztriában, a Grossglockneren forgatták. Szelezkyn kívül a filmen játszott még Báthly Lajos, Fülöp Magda, Mály Gerő, Báthory Giza. Balogh Béla rendezte és Vidor Andor forgatta a filmet.

16. *Évforduló.* Tökéletes művészi és magasszínvonalú film volt az Évforduló, amelyet a Reflektor-filmvállalat forgatott dr. Vitéz Miklósné gyártásában. A magyar színművészet sok előkelősége játszott a filmen, így Páger Antal, Komár

Júlia, Rajnay Gábor, Gordon Zita, Toronyi Imre és mások. Gaál Béla rendezte a filmet, amelynek alaphangulatát Csajkovszky zenéje festette alá.

17.*Nászút feláron.* Két változatban készült a Lux-filmvállalatnak ez a filmje, amely mindenütt nagy sikert aratott, azonban mégis ez volt a Lux-film utolsó filmje. A külső fölvételeket Olaszországban Nápoly közelében forgatták. Mindkét változatban Ágai Irén, Kabos Gyula, Jávor Pál, Erdélyi Mici, Dénes György és Láczy Margit játszottak. A zenét Gyöngy Pál szerezte, Szi rontai Lhotka István tervezte a díszleteket, Eiben István forgatta, Lohr Ferenc a hangot készítette, a filmet pedig mindkét változatban Székely István rendezte. A német változatban Jávor Pál helyett Verebes Ernő játszott.

18.*Szomorú csütörtök, vidám vasárnap.* 1936. egyik filmszkeccsének ez volt a címe. Harmath Imre és Lakner Artúr írták ezt a vidám és kedélyes darabot. Gombaszögi Ella, Rátkai Márton, Szőnyi Lenke, Pataky Jenő és Keleti László játszották a főszerepeket.

19.*Sportszerelem.* Az esztendő harmadik filmszkeccse. Később filmmé alakították át. Delly Ferenc, Kondor Ibolya, Zeisler Edith, Boros Géza, Gaál Sándor, Kiss Vica, Justh Gyula és Vándory Gusztáv játszottak benne. Kardos László rendezte. A Filmirodában forgatták.

20.*Sárga csikó.* Hálás témának bizonyult az *első népszinmű.* Pásztor Béla rendezte nagy sikerrel. A főszereplők ezek voltak: Kiss Ferenc, Csörös Gyula, Rózahegyi Kálmán, Komár Juliska, Simon Marcsa, Hoykó József és Heltai Andor. Gergelits Ferenc fotografálta a filmet, amelynek hangfölvételeit Lázár István irányította.

21.*Pogányok.* Herczeg Ferenc ismert történelmi regényét vitte filmre Martonffy Emil. A Stylus-filmvállalat gyártásában elkészült film fősze-

repeit Muráti Lili, Szakács Zoltán, Kiss Ferenc, Uray Tivadar, Földényi László játszották.

22. *Aranyember*. Az első Jókai-film után kézenfekvő volt, hogy újabb Jókai-regényt visznek filmre. Ezúttal az *Aranyembert* forgatták Gaál Béla nagyszerű rendezésében. Kiss Ferenc, Csor-tos Gyula, Rózsahegyi Kálmán, Petheő Attila, Básthy Lajos, Kormos Márta, Uray Tivadar, Egry Mária, Füzess Anna és Sziklai Szeréna voltak a főszereplők. Eiben István, Lohr Ferenc és Vincze Márton egészítették ki a technikai és művészi együttest. A filmet a Hirsch és Tsuk cég gyártotta nagy anyagi áldozatokkal.

23. *Három sárkány*. A Harmonia-filmvállalat második filmje. Hunyadi Sándor írta a könyvet, Vajda László rendezte a következő szereposztásban: Lázár Mária, Berky Lilly, Sziklay Szeréna, Raj nay Gábor, Kabos Gyula, Ballá Lici, Gózon Gyula, Pethes Sándor. A filmhez Szlatinay Sándor dr. szerzett kitűnő zenét.

24. *Dunaparti randevú*. Jellegzetesen pesti téma, amelyet Fodor Sándor és Kuhn Erzsébet írtak filmre. Székely István rendezte és Hajdú Imre szerezte hozzá a zenét. Kurzmayer Károly forgatta a filmet. Ráday Imre, Raj nay Gábor, Tolnay Klári, Erdélyi Mici, Kabos Gyula játszották a főszerepeket. A Magyar Filmiroda műtermében készült Puvári-eljárással.

25. *Zivatar Kemenespusztán*. György István ezúttal is ízig-vérig magyar tárgykorú filmet dolgozott föl. A forgatókönyvet is György István írta. A szép magyar légkörben lejátszódó filmben a következők vitték a vezetős szerepeket: Kiss Ferenc, Vértess Lajos, Eöry Kató, Komár Júlia, Berky Lili, Gózon Gyula és Szakács Zoltán. Polgár Tibor írta a zenét, Szirontai Lhotka István tervezte a díszleteket, Schaffer László fényképezte és Lázár István volt a hangmérnök,

26. *Mária nővér.* A régi némavilágban már nagy sikerrel ment ez a film. A hangosfilm témájában és feldolgozásában teljesen elütött a néma változattól, de mindkét változatnak nagy sikere volt. Egyik-másik zeneszámát ma is játszó a rádióban. Az év utolsó hónapjában forgatták a filmet és a két változatot tényleg több héten át készítették. Hegedüs Ferenc vezette a Pallas filmvállalat gyártását. A német változatot Van der Noss rendezte, a magyar Gertler Viktor, mindkettőben dolgozott Eiben István, Lohr Ferenc és Vincze Márton. A magyar változatban játszottak: Svéd Sándor operaénekes, Jávor Pál, Szőrényi Éva, Berky Lili, a németben Svéd Sándor, Camilla Horn, Jávor Pál, Wolf Edith, Hilde v. Stolz, Ottó Tressler és Rudolf Kari. A film remek zeneszámait Fényes Szabolcs szerzetté.

27. *Tommy, a megfagyott gyermek.* A Magyar Film Irodában készült ez a film Balogh Béla rendezésében. A legnagyobb üzletfilmek egyike volt a *Tommy*, amely pl. Jugoszláviában rekordbevételeket ért el. Csontos Gyula, Básthy Lajos, Pécsi Gizi, Ádám Sutyó játszották a főszerepeket. Pán József tervezte a díszleteket, Pulvály Károly készítette a hangfölvételeket.

*

Megjelenési kimutatás:

1. *Donaumelodien* nem jelent meg Magyarországon.
2. *Légy jó mindhalálig.* K.: Lux-film. Megj.: 1936.
I. 17-én a Boyal-Apollóban a Casinóban és az Átriumban. H.: 2221 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Csontos Gyula, Kiss Ferenc, Tolnay Klári, Rózsahegy Kálmán, Gombaszögi Ella, Ráday Imre, Dévényi Laci. R.: Székely István. C: aluli.
3. *Caffé Moszkva.* K.: Pátria-film. Megj. 1936. II.
13-án a Royal Apollóban. H.: 2260 m. Műfaj:

- dráma. Fősz.: Tőkés Anna, Csortos Gyula, Kiss Ferenc, Vértess Lajos, Juhász József, Somogyi Nusi. R.: Székely István. C: aluli.
4. *Ember a híd alatt*. K.: Kolor-film. Megj. 1936. IV. 2-án a Décsiben és a Kamarában. H.: 2230 m. Műfaj: színmű. Fősz.: XsöTtos "Gyula, Lázár Mária, Szakáts Zoltán, Kiss Ferenc. R.: Vajda László. C: aluli.
  5. *Havi 200 fix*. K.: Mozgóképipari kft. Megj.: 1936. IX. 10-én a Décsiben, a Kamaráiban és az Átriumban. H.: 2475 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Uray Tivadar, Jávor Pál, Páger Antal, Bárony Rózsi, Fülöp Magda. R.: Balogh Béla. C: aluli.
  6. *Madonna im Warenhaus*. Magyarországon nem jelent meg.
  7. *Én voltam!* K.: Ufa film rt. Megj.: 1936. X. 8-án az Urániában és a Metróban. H.: 2264 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Bulla Elma, Uray Tivadar, Csortos Gyula, Kiss Ferenc, Erdélyi Mici, Vaszary Piri. R.: Bárdos Artúr. C: aluli.
  8. *Madchenpensionat* (magyarul: *Leány intézet*). K.: Stylus-film. Megj.: 1936. X. 8-án a Décsiben, a Kamarában és az Átriumban. H.: 2650 m. Fősz.: Angéla Salokker, Attila Hörbiger, Leopoldine Konstantiné. R.: Bolváry Géza. C: al.
  9. *Wenn die Lerche singt* (magyarul: *Pacsirta*). K.: Művészfilm. Megj.: 1937. I. 9-én a Forumban. H.: 2717 m. Műfaj: zenés vígjáték. Fősz.: Eggerth Márta, Hans Söhnker, Luise English, Halmay Tibor. R.: Kari Lamac. C: aluli.
  10. *Mircha*. Nem jelent meg Magyarországon.
  11. *Forog az idegen*. K.: Kovács Emil és Társa. Megj.: 1936. VII. 3-án a Rádiusban. Műfaj: filmszkeccs. Fősz.: Radó Sándor, Feleky Kamill, Komlós Juci, Orosz Vilma. C: aluli.
  12. *Szenzáció!* K.: Keleti-film. Megj.: 1936. X. 22-én az Omniában, a Cityben és a Casinóban. Mű-

- Műf.: vígjáték. H.: 2200 m. Fősz.: Ágai Irén, Kabos Gyula, Kiss Ferenc, Rózsahegyi Kálmán, Verebes Ernő, Szakáts Zoltán. R.: Székely István és Vajda László. C: aluli.
13. *Pókháló*. K: Bioskop-film. Megj.: 1936. XI. 26-án a Rádibusban és az Omniában. H.: 2300 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Németh Romola, Ráday Imre, Gombaszögi Ella, Szakáts Zoltán, Erdélyi Mici. R.: dr. Balázs Mária. C: aluli.
14. *Tisztelet a kivételnek*. K.: Kino-film. Megj.: 1937. I. 9-én a Rádibusban és az Urániában. H.: 2300 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Ráday Imre, Rátkai Márton, Tolnay Klári, Mecsér Ila, Rózsahegyi Kálmán. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.
15. *A méltóságos kisasszony*. K.: Mozcóképipari kft. Megj.: 1937. I. 26-án a Décsiben, a Kamarában és az Átriumban. H.: 2341 m. Műfaji szírp mű. Fősz.: Csontos Gyula, Uray Tivadar, Báस्थ्य Lajos, Szelezky Zita, Fülöp Magda, Berki Lili, Vizváry Mariska, Mály Gerő, Z. Molnár László, Báthory Giza. R.: Balogh Béla. C: al.
16. *Évforduló*. K.: Reflektor-film. Megj.: 1936. XII. 25-én a Corsóban. H.: 2745 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Gordon Zita, Páger Antal, Ráday Imre, Komár Júlia, Toronyi Imre. R.: Gaál Béla. C: aluli.
17. *Nászút féláron*. K.: Művészfilm. Megj.: 1936. X. 27-én a Forumban. H.: 2300 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Ágai Irén, Jávör Pál, Kabos Gyula, Erdélyi Mici. R.: Székely István. C: aluli.
18. *Szomorú csütörtök, vidám vasárnap*. K.: Kovács Emil és Társa. Megj.: 1936. VII. 5-én a Forumban. Műfaj: filmszkeccs. Fősz.: Gombaszögi Ella, Rátkai Márton, Szőnyi Lenke. C: aluli.
19. *Sportszerelem*. K.: Hermes-film. Megj.: 1936. VII. 25-én a Márkus Emília Parkban. Műfaj: film-

- szkeccs. Fősz.: Kondor Ibolya, Zeisler Edit, Delly Ferenc, Gaál Sándor, Boros Géza. C: al.
20. *Sárga csikó*. K.: Bioscop-film. Megj.: 1936. IX. 3-án a Rádiusban, a Casinóban és az Átriumban. H.: 2175 m. Műfaj: népszínmű. Fősz.: Rózsahegy Kálmán, Kiss Ferenc, Komár Júlia, Hoykó Ferenc, Cselényi József. R.: Pásztor Béla. C: aluli.
21. *Pogányok*. K.: Stylus-film. Megj.: 1937. IV. 29-én a Royal Apollóban és a Forumban. H.: 3000 m. Műfaj: történelmi dráma. Fősz. Muráti Lili, Uray Tivadar, Kiss Ferenc, Földényi László, Szakáts Zoltán. R.: Martonffy Emil. C: aluli.
22. *Aranyember*. K.: Hirsch és Tsuk. Megj.: 1936. XII. 18-án a Kamarátean, az Átriumban és a Décsiben. H.: 2896 m. Műfaj: filmregény. Fősz.: Kiss Ferenc, Csontos Gyula, Uray Tivadar, Egry Mária, Rózsahegy Kálmán, Sziklay Szerén. R.: Gaál Béla. C: aluli.
23. *Három sárkány*. K.: Harmonia-film. Megj.: 1936. X. 29-én a Royal Ajaolláhan. H.: 2400 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Berky Lili, Sziklai Szerén, Rajnay Gábor, Lázár Mária, Kabos Gyula, Ballá Lici, Gózon Gyula, Pethes Sándor. R.: Vajda László. C.: aluli.
24. *Dunaparti randevú*. K.: Phöbus-film. Megj. 1936. XII. 23-án a Royal, Apollóban. H.: 2370 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Perczel Zita, Ráday Imre, Csontos Gyula, Kabos Gyula, Ballá Lici, Dobay Livia, Sziklai Szeréna, Berky Lili. R.: Székely István. C.: aluli.
25. *Zivatar Kemenespusztán*. K.: Kovács Emil és Tsa. Megj.: 1936. XI. 19-én az Urániában. H.: 2600 László, Gózon Gyula, Berky Lili, Szakáts Zoltán, Kiss Ferenc. R.: György István. C: aluli.
26. *Mária nővér*. K.: Phöbus-film. Megj.: 1937. II. 4-én a RgyaL Apollóban, H.: 2389 m. Műfaj: filmregény. Fősz.: Svéd Sándor, Jávor Pál,

Szörényi Éva, Berky Lili, Gózon Gyula, Hilde v. Stolz. R.: Gertler Viktor. C: aluli.

27. *Tommy, a megfagyott gyermek.* K.: Kárpát-film. Megj.: 1936. XII. 9-én az Urániában, a Metróban és az Átriumban. H.: 2835 m. Műfaj: életkép. Fősz.: Pécsi Gizi, Csontos Gyula, Simor Erzsi, Básthy Lajos, Dobos Annie, Ádám Klári. R.: Balogh Béla. C: aluli.

Az 1937-ben elkészült magyar hangosfilmek:

1. *Eine Insel wird entdeckt* (Atlantis—Berna—Művészfilm, csak németül)
2. *Fizessen Nagysád!* (Focus—Kino-film)
3. *Hetenként egyszer láthatom* (Globus-film)
4. *A titokzatos idegen* (Mozgóképipari kft.)
5. *Lovagias ügy* (Gál Ernő—Allianz-film)
6. *Rád bízom a feleségem* (Objektív-film)
7. *A férji mind örült* (Reflektor-film)
8. *Torockói menyasszony* (Rex-film)
9. *Pesti mese* (Hajdu-film)
10. *Az én lányom nem olyan* (Harmonia-film)
11. *Segítség, örököltem* (Globus-film)
12. *Pergőtűzben* (Cinema-film)
13. *A szív szava* (Nova-film)
14. *Hotel Kikelet* (Hajdú—Elit-film)
15. *Viki* (Kino-film)
16. *Szerelemből nőültem* (Phöbus-film)
17. *Édes a bosszú* (Objektív—Ufa-film)
18. *Mami* (Budapest-film)
19. *A kölcsönkért kastély* (Harmonia-film)
20. *3:1 a szerelem javára* (Hirsch és Tsuk, magyarul és németül)
21. *120-as tempó!* (Mozgóképipari kft.)
22. *A III-es* (Művészfilm)
23. *Pusztai szél* (Phöbus-film)
24. *Úrilány szobát keres* (Pátria-film)
25. *Két fogoly* (Rex-film)
26. *Noszty fiú esete Tóth Marival* (Pictura-film, magyarul és németül)
27. *Mai lányok* (Budapest-film)
28. *Családi pótlék* (Budapest-film)
29. *300.000 pengő az utcán* (Kárpát-film)
30. *Tokaji rapszódia* (Ufa—Objektív-film)
31. *Maga lesz a férjem* (Rex-film)
32. *A falu rossza* (Pásztor—Unitas-film)
33. *Marika* (Budapest-film)

34. *Egy leány elindul...* (Művészfilm)
 35. *Sportszerelem*, (Mozgóképipari kft.)
 36. *Az ember néha téved* (Hajdu-film)
 37. *A harapós férj* (Kino-film)

összegezés:*

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>
36	3

Eddig elkészült:

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Francia</i>	<i>Román</i>	<i>Filmszkeccs</i>
96	25	4	1	8
<i>Magyarra szinkronizálva</i>				
1				

Az 1937-es év — úgylátszik — nagyon kedvezett a magyar filmnek. A kormány továbbra is érvényben tartotta az előző esztendőben kiadott rendeletét, amely szerint a mozgóképszínházak kötelesek műsoruk 20 százalékát magyar filmekből összeállítani. Ezt az arányt az elkészült 35 magyar film kielégítette és a tőke, meg a vállalozási kedv nyugodtan fordulhatott a film felé. A közönség részéről is nagy érdeklődés mutatkozott a magyar film iránt és az elkészült filmek között néhánynak nagyobb sikere is volt, annak ellenére, hogy *nagy általánosságban* a színvonal átlagos volt és kiemelkedő film alig készült el. Leginkább a régi filmvállalatok gyártottak, alig akadt néhány új vállalkozás, amelyek közül több kellő anyagi felkészültséggel, új elgondolásokkal kezdte meg működését. A magyar pénzpiac felfigyelt a filmgyártásra és több közép, és néhány nagybank szívesen hitelezett „első helyre”. A Magyar Film Iroda ebben az évben befejezte az előző esztendőben megkezdett építkezését, úgyhogy ez a telep is egyre jobban hozzáidomult a filmgyártás igényeihez.

*

* Tehát: 34 csak magyarul, 2 magyarul és németül és 1 csak németül.

1. *Eine Insel wird entdeckt.* Az Atlantis—Bernabecs—berni filmvállalat készítette ezt a filmet csak német nyelven. A film arról volt híres, hogy ekkor játszott Budapesten első ízben a világhírű dán komikus-pár: Pat és Patachon, magyarul Zoro és Huru. A filmen közreműködtek még Lucie Englisch, Rudolf Kari, Fritz Imhof bécsi színészek. A hangfölvételeket Lázár István mérnök vezette, a képeket Wilhelm Winterstein német operatőr készítette, a díszleteket Vincze Márton tervezte. Rendező volt Kari Lamac.

2. *Fizessen Nagysád!* Ráthonyi Ákos második magyar filmje igen jó szereposztással készült. Játsoztak Muráti Lili, Jávor Pál, Gombaszögi Ella és Kabos Gyula. A film zenés bohózat volt. Focus-film, Engel György-produkció.

3. *Hetenként egyszer láthatom!* A filmet a Glóbus, filmvállalat gyártotta Sas László produkciójában. Perczel Zita, Kabos Gyula, Gombaszögi Ella, Jávor Pál, Vaszary Piroska, Salamon Béla, Földessy Géza játszottak benne. A filmet Szlatinay Sándor dr. rendezte, ő szerezte a zenét is, fényképezte Vidor Andor.

4. *A titokzatos idegen.* Bűnügyi filmet kezdtek forgatni még 1936 végén a Filmirodában Soltész Endre gyártási vezetésében. Az érdekes témájú filmen Szombathelyi Blanka, Uray Tivadar, Gózon Gyula, Mihályffy Béla, Kürthy György, Várkonyi Zoltán és Puskás Tibor játszották a főszerepeket. Somló Endre rendezte, Vidor Andor fényképezte a filmet.

5. *Lovagias ügy.* Székely István rendezte a filmet, amelynek témáját Hunyadi Sándor ismert színdarabjából vették. Vadnai László írta át filmre és Márkus Alfréd szerezte hozzá a zenét. Főszereplői voltak: Perczel Zita, Ráday Imre, Kabos Gyula, Gózon Gyula, Gomba szögi Ella, Karl Kurzmayer bécsi operatőr forgatta a filmet, amely-

nek hangfölvételeit Pulváry Károly irányította. A film Gál Ernő gyártásában készült a Magyar Film Irodában.

6. *Rád bízom a feleségem!* Egy újonnan alakult gyártó-cég — az Objektív-film — forgatta a filmet az Ufa részére. Ebben a Vaszary-vígjátékban Páger Antal, Erdélyi Mici, Vaszary Piri, Komár Júlia, Ajtay Andor, Pethes Sándor, Bilicsi Tivadar, Makláry Zoltán és Hajmássy Miklós játszották a főszerepeket. A filmet Vaszary János rendezte. Eiben, Lohr és Vincze dolgoztak a film technikai kivitelében.

7. *A férfi mind örült.* A Reflektor-filmvállalat gyártotta a filmet Török Rezső novellája alapján. Gertler Viktor volt a rendezője, Lázár Mária, Jávor Pál, Vaszary Piri, Pethes Sándor a főszereplők. Eiber, Lohr és Vincze Márton dolgoztak a filmen.

8. *Torockói menyasszony.* Éveken keresztül nagy színpadi siker volt Indig Ottó ilyen című színdarabja. Ezt vitte filmre Keleti Márton rendező a következő szereposztásban: Dayka Margit, Jávor Pál, Kabos Gyula, Sziklai Szeréna, Mály Gerő, Kiss Manyi, Rózsahegyi Kálmán, Juhász József, Pethes Sándor és Vágó né Margit. Fényképezte Kurzmayer Károly. Hang: Pulvári Károly, díszletek: Pán József. Gyártási vezető Gál Ernő. A kosztümöket B. Kokas Klára tervezte. A filmet a Magyar Film Irodában forgatták.

9. *Pesti mese.* A Hajdu-film Daróczy József gyártásában készítette ezt a filmet a Kovács Emil és Társa cég részére. Vidám, énekes, kedves film volt. Ábrahám Pál szerezte a zenét, Eiben István forgatta, Lohr Ferenc készítette a hangfölvételeket és Vincze Márton a díszleteket. A film főszereplői a következők voltak: Turay Ida, Kabos Gyula, Páger Antal, Dobos Annie és Békássy István. Gaál Béla rendezte.

10. *Az én leányom nem olyan.* Csathó Kálmán nagyszerű vígszínházi darabját a Harmónia vitte filmre, igen jó szereposztásban. Játszottak benne: Tolnay Klári, Turay Ida, Ráday Imre és Kabos Gyula. Rendezte Vajda László, fényképezte Vidor Andor.

11. *Segítség, örököltem!* Indig Ottó eredeti film-témáját Székely István filmesítette meg a következő szereposztásban: Ágai Irén, Gózon Gyula, Rajnay Gábor, Vizváry Mariska. A film a Hunnia filmgyárban készült, fényképezte Vidor Andor.

12. *Pergőtűzben.* Az első világháborúból merítette cselekményét ez a film, amelynek belső főlvételei Ágotái Lajos rendezésében a Magyar Film Irodában készültek Kiss Ferenc, Egry Mária, Nagy György, Köpeczi-Boócz Lajos, Berky Lili és Pethes Ferenc főszereplésében. A könyvet Balassa Imre írta filmre.

13. *A szív szava.* Egy rövidletű filmvállalkozás forgatta a filmet Szombathelyi Blankával, Réthi Anniéval, Z. Molnár Lászlóval és Bálint Györgygyei a főszerepekben. Kis, igénytelen film volt, amely a nyári hónapokban kapott megjelenést. A filmet Bihari Alajos rendezte, Keményffy Tamás fényképezte.

14. *Hotel Kikelet.* Az év egyik legnagyobb sikerű filmje volt. Gaál Béla rendezésében Tökés Anna, Páger Antal, Kabos Gyula, Palló Imre operaénekes és Uray Tivadar vitték a vezetős szerepeket. A filmet Vidor Andor forgatta, Lázár István készítette a hangfőlvételeket, míg a díszleteket Vincze Márton tervezte. A könyvet Vadnai László írta, a zenét Ábrahám Pál szerezte.

15. *Viki.* Bónyi Adorján magyarszínházbéli darabját Keleti Márton vitte filmre a Magyar Film Iroda műtermében. Gál Ernő volt a gyártásvezető, a darabot Nóti Károly írta át filmre. A szerepeket játszották: Bársony Rózsi, Berki Lili, Jávor

Pál, Csortos Gyula, Kabos Gyula és Rózsahegy Kálmán. A hozzávaló zenét Ábrahám Pál szerezte.

16. *Szerelemből nősültem.* Nóti Károly filmkönyve alapján Székely István rendezte a filmet a Magyar Film Iroda műtermében. Főszereplők voltak: Erdélyi Mici, Ráday Imre, Kabos Gyula, Csortos Gyula, Maklár Zoltán, Mihályffy Béla, Mály Gerő. A film Gál Ernő gyártásában készült, Pulvári Károly és Kurzmayer Károly technikai közreműködésével.

17. *Édes a bosszú.* Ezt a filmet is Vaszary János írta és rendezte. Az Objektív filmvállalat második filmje volt, azonban az Ufa hozta forgalomba. Májusban forgatták a Hunniában Eiben—Lohr—Vincze technikai közreműködésével a következő szereposztásban: Erdélyi Mici, Ráday Imre, Páger Antal, Vaszary Piri, Komár Júlia, Ladomerszky Margit, Sennyey Vera, Z. Molnár László, Rátkai Márton, Vándory Gusztáv. A film gyártói dr. Nagy Sándor és Trebitsch Gyula voltak.

18. *Mami.* Az újonnan alakult Budapest film rt. első filmje. A Budapest film rt. konzorciális alapon létesült és teljes tőkefőkészültséggel tervezte a gyártást. Török Rezső egyik novellája alapján készült a film Fedák Sári és Pataky Jenő főszereplésével. Játsoztak még benne: Törzs Jenő, Szepes Lia, Vaszary Piri, Mihályffy Béla és Rózsahegy Kálmán. A filmet Vaszary János rendezte, Buday Dénes írta hozzá a zenét, Eiben István fotografálta, Lohr Ferenc készítette a hangfölvételeket, a díszleteket Vincze Márton tervezte. A gyártás vezetője Smolka János volt.

19. *A kölcsönkért kastély.* Vajda László rendezésében készült ez a film Pékár Gyula egyik novellája alapján. A filmnek nagy sikere volt, főszerepeit játszótták: Turay Ida, Tolnay Klári, Rá-

day Imre, Rajnay Gábor és Kabos Gyula. Vidor Andor forgatta és Lohr Ferenc végezte a hangfölvételeket, Vincze Márton tervezte a díszleteket.

20. *3:1 a szerelem javára.* Az év első kétváltozatú filmje, amelyet egy bécsi vállalkozó készített a Hirsch és Tsuk céggel karöltve. A két filmváltozatban Bársony Rózsi és Dénes Oszkár játszottak. A filmet Vaszary János rendezte és Eiben István forgatta, Lohr Ferenc és Vincze Márton dolgoztak a film technikai kivitelében.

21. *120-as tempó!* Kardos László rendezte ezt a filmet, amelyben Mura ti Lili, Kabos Gyula, Mezey Mária és Básthy Lajos játszották a vezetőszerepeket. A film a Hunnia-filmgyárban készült, fényképezte Vidor Andor.

22. *A II l-es.* Heltai Jenő békebeli kalandorregénye nagy érdeklődést keltett a filmen. A nyáron forgatták a Hunniában. Székely István volt a rendezője, Falus István a gyártási vezetője, a technikai munkálatokat Eiben, Lohr, Vincze végezték. A főszerepeket játszották: Törzs Jenő, Lázár Mária, Rajnay Gábor. A film zenéjét Buday Dénes szerezte.

23. *Pusztai szél.* A népszínmű kezd bevélni, mondták és ezért a Phöbus-filmvállalat filmre vitte Hunyady Sándor ismert színdarabját, amelyet sokáig játszott a Vígszínház. A filmet a Magyar Film Irodában forgatták Székely István rendezésében, a következő szereposztásban: Lázár Mária, Kiss Ferenc, Jávor Pál, Rózsahegyi Kálmán, Mály Gerő és Juhász József, A hangfölvételeket Pulváry Károly irányította, míg a képeket Kurzmayer Károly készítette.

24. *Úrilány szobát keres.* Újonnan alakult gyártási cég, a Prizma film kft. vállalta ennek a filmnek a készítését és pedig Zilahy Irénnel a főszerepben. Rajta kívül játszottak még Kabos Gyula, Kiss Manyi, Lengyel Gizi és Somló István. A filmet

Balogh Béla rendezte, Radó István volt a gyártási vezető. Kurzmayr Károly fényképezte a filmet. Hangfölvétel: Pulvári Károly, készült a Film-irodában.

25. *Két fogoly.* Nagy érdeklődés előzte meg Zilahy Lajos nagysikerű háborús regényének a filmváltozatát. Gál Ernő gyártási vezető filmesítette meg a regényt a következők főszereplésében: Bajor Gizi, Rajnay Gábor, Jávor Pál, Ágai Irén. A díszleteket Pán József tervezte, fényképezte Kurzmayr Károly, hangfölvétel: Pulvári Károly. A nagysikerű filmet Székely István rendezte, készült a Magyar Film Iroda műtermében.

26. *Noszty fiú esete Tóth Marival.* Az év legnagyobb filmje, magyarul és németül készült a magyar Pictura film kft. gyártásában a berlini Märkische-Filmmel karöltve. Hegedűs Ferenc volt a film gyártási vezetője, rendezte Székely István, a német változat rendezője Ernst Maris eh ka volt. A két változatot Eiben István forgatta, a hangfölvételeket Lohr Ferenc készítette, a díszleteket Vincze Márton tervezte és kivitelezte. A magyar változat főszereplői a következők voltak: Jávor Pál, Szörényi Éva, Erika v. Thelmann, Rajnay Gábor, Gózon Gyula, Komár Júlia, Kiss Manyi és Peéry Piri. A német változatban játszottak: Magda Schneider, Jávor Pál, Lucie Englisch, Paul Kemp, Oscar Sima, Anton Pointner, Erika v. Thelmann, Fritz Odemar, Anton Edthoffer és Halmay Tibor. Hetekig tartottak a fölvételek, a film szépen sikerült és bemutatták a velencei Biennalen is.

27. *Mai lányok* A film eredetije Földes Jolán: *Férjhez megyek* című kis regénye. Augusztusban forgatták a filmet Smolka János gyártásában, Gaál Béla rendezésében, a következő szereposztásban: Kun Magda, Dayka Margit, Szepes Lia, Gyergyai István, Pataky Jenő, Petheő Attila, Juhász

József, Pethes Ferenc. A filmet Vidor Andor forgatta, Lázár István készítette a hangot és Vincze Márton a díszleteket.

28. *Családi pótlék*. A Budapest film rt. harmadik filmje, a szöveget Mihály István írta, Csepreghy Jenő rendezte. Kun Magda, Gyergyai István, Pethes Sándor, Vaszary Piri, Mály Gerő játszották a főszerepeket. A Hunnia hármasa: Eiben, Lohr és Vincze dolgoztak a film technikai kivitelezésében.

29. *300.000 pengő az utcán*. A Kárpát-filmvállalat készítette ezt a filmet Balogh Béla rendezésében, Orsi Mária forgatókönyve alapján. A főszerepet Bárczy Kató, Kabos Gyula, Uray Tivadar, Vízváry Mariska, Kovács Terus játszották. A főlévételeket Gergelits Ferenc készítette, a díszleteket B. Kokas Klára és Matyus Béla tervezték, a hangfőlévételeket Lázár István irányította.

30. Tokaji rapszódia. Az Objektív-filmvállalat harmadik filmje, amely azonban még az Ufa kölcsönzője részére készült. A filmet Szilágyi László írta, Vaszary Gábor a forgatókönyvet, játszottak benne: Donáth Ági, Lehotay Árpád, Pataký Jenő, Vaszary Piri, Szombathelyi Blanka, Rózsahegyi Kálmán. Gergelits Ferenc forgatta a filmet, díszletek: Vincze Márton, hang: Lázár István. A filmet Vaszary János rendezte.

31. *Maga lesz a férjem*. A szöveggkönyvet Nóti Károly írta, rendezte Gaál Béla, főszereplői: Jávor Pál, Ágai Irén, Kabos Gyula, Kiss Manyi és Hajra ássy Miklós. Forgatta Kurzmayer Károly, hang: Pulvári Károly, zene: Márkus Alfréd. A gyártásvezető Gál Ernő volt, forgatták a Filmirodában.

32. *A falu rossza*. Az év második népszínműve. Szeptemberben készült részben a Hunniában, részben Sződ és Göd vidékén, Pásztor Béla rendezésében. A film főszereplői voltak: ölvedy Zsóka, Greguss Zoltán, Dayka Margit és Csortos Gyula. Fényképezte Vidor Andor.

33. *Marika*. A Budapest film rt. negyedik filmjét Gertler Viktor rendezte. Szép, művészi film volt. Jávor Pál, Szepes Lia, Perczel Zita, Juhász József, Sarkadi Aladár, Beöthy Lidia, Hosszú Zoltán és Mihályffy Béla voltak a főszereplők. Eiben István forgatta, Lohr Ferenc készítette a hangfölvételeket, míg a díszleteket Matyus Béla tervezte. A film gyártási vezetője Bajusz Péter dr. volt.

34. *Egy leány elindul*. Ez a film Zilahy Lajos „*Úrileány*” c. színdarabjából készült. Új címet kellett választani, mert majdnem egyidőben készült az *Úrileány* szobát keres c. film Zilahy Irén főszereplésével. Félreértések és névcserék elkerülésére választották ezt a címet. Falus István gyártási vezetésével készült a film Páger Antal, Csontos Gyula, Rózsahegyi Kálmán, Mály Gerő, Szőrényi Éva és Berky Lili főszereplésével. A filmet Székely István rendezte, Vidor Andor fényképezte, Vincze Márton tervezte a díszleteket.

35. *Sportszerelem*. Az előző évben elkészült ilyencímű filmszkeccsből készített a Mozgóképipari kft. teljes műsort betöltő játékfilmet. A filmet Farkas Zoltán rendezte a filmszkeccs főszereplőivel.

36. *Az ember néha téved*. Az év utolsó filmje volt a Daróczy—Hajdú mozgókép. Vadnai László írta a forgatókönyvet és a film meséjét, rendezte Gaál Béla, fotografálta Gergelits Ferenc, hangmérnök Lázár István volt. Díszlettervező: Vincze Márton. Főszereplők: Csontos Gyula, Tőkés Anna, Dayka Margit, Páger Antal Gózon Gyula, Mály Gerő, Huszár Pufi, Bilicsi Tivadar, RátkaiMárton, Pethes Sándor, Dénes György és Tapolczay Gyula. A film a Hunniában készült.

37. *A harapós férj*. Ez volt az év utolsó filmje, amelyet a Magyar Film Iroda műtermében forgattak. A Gál Ernő produkciójában készült filmet Keleti Márton rendezte. A főszerepeket Dayka Margit,

Bársony Rózsi Rajnay Gábor, Kabos Gyula, Vaszary Piri, Dajbukát Ilona, Maklár Zoltán, Ignác Rózsi és Köpeczi Boócz Lajos játszották. A zenét Komjáti Károly szerezte, a díszleteket Pán József tervezte, a képeket Kurzmayer Károly, a hangot Pulvári Károly készítette.

Megjelenési kimutatás:

1. *Eine Insel wird entdeckt*, (magyar címe: *No, no lassabban a csókkal!*) K.: Művészfilm Megj.: 1937. IV. 29-én az Omniában. H.: 2314 m. Műfaj: vígj. Felirat: Pacséry László. Fősz.: Zoro és Huru, Lucie Englisch, Halmay Tibor, Fritz Imhoff. R.: Kari Lamac. C: aluli.
2. *Fizessen Nagysád!* K.: Pátia-film. Megj.: 1937 III. 11-én a Scálában és Forumban. H.: 2167 m. Műfaj: zenés bohózat. Fősz.: Muráti Lili, Jávor Pál, Gombaszögi Ella, Kabos Gyula, Latabár Kálmán. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.
3. *Hetenként egyszer láthatom!* K.: Globus-film. Megj.: 1937. II. 25-én a Décsiben és a Kamarában. H.: 2044 m. Műfaj: vígjáték. FoszTTKaBös Gyula, Perczel Zita, Latabár Kálmán. R.: dr. Szlatinay Sándor. C: aluli.
4. *A titokzatos idegen*. K.: Mozgóképipari kft. Megj.: 1937. V. 5-én a Décsi, Kamara és az Atrium filmszínházakban. H.: 2220 m. Műfaj: bűnügyi film. Fősz.: Uray Tivadar, Várkonyi Zoltán, Gózon Gyula, Mihályffy Béla, Kürthy György. R.: Somló Endre. C.: aluli.
5. *Lovagias ügy*. K.: Allianz-film. Megj.: 1937. II. 11-én a Forumban. H.: 2924 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Kabos Gyula, Perczel Zita, Ráday Imre. R.: Székely István. C: aluli.
6. *Rád bízom a feleségem*. K.: Ufa film rt. Megj.: 1937. III. 18-án az Urániában, a Cityben és az Átriumban. H.: 2578 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.:

Páger Antal, Erdélyi Mici, Komár Júlia.,
Vaszary Piri, Ajtay Andor. R.: Vaszary János.
C: aluli.

7. *A férji mind örült.* K.: Reflektor-film. Megj.:

1937. IX. 27-én a Royal Apollóban. H.: 2627
m. Műfaj: zenés vígjáték. Fősz.: Lázár Mária,
Jávor Pál, Páger Antal, Vaszary Piri, Dénes
György. R.: Gertler Viktor. C: aluli.

8. *Torockói menyasszony.* K.: Rex-film. Megj.: 1937.

XI. 23-án a Décsiben, az Átriumban és a
Kamarában. H.: 2464 m. Műfaj: színmű. Fősz.:
Kabos Gyula, Dayka Margit, Jávor Pál, Sziklai
Szeréna. R.: Keleti Márton. C: aluli.

9. *Pesti mese.* K.: Kovács Emil és Társa. Megj.:

1937. V. 27-én a Royal-Apollóban. H.: 2330 m.
Műfaj: vígjáték. Főszerep.: Turay Ida, Tolnay
Klári, Ráday Imre, Kabos Gyula, Rajnay
Gábor. R.: Gaál Béla. C: aluli.

10. *Az én lányom nem olyan.* K.: Harmonia-film.

Megj.: 1937. X. 14-én a Royal Apollóban. H.:
2296 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Tolnay Klári,
Turay Ida, Rádai Imre, Rajnay Gábor. R.:
Vajda László. C: aluli.

11. *Segítség örököltem!* K.: Globus-film. Megj.: 1937.

VIII. 2-án a Décsiben. H.: 2148 m. Műfaj: víg-
játék. Fősz.: Ágai Irén, Uray Tivadar, Vaszary
Piri, Rajnay Gábor, Simor Erzszi, Gózon Gyula,
Huszár Puffi, Dénes György, Sennyey Vera.
R.: Székely István. C: aluli.

12. *Pergőtűzben.* K.: Cinema-film. Megj.: 1937. VIII.

12-én a Royal Apollóban, az Átriumban és a
Casinobán. H.: 2000 m. Műfaj: dráma. Fősz.:
Kiss Ferenc, Egry Mária, Nagy György, Berky
Lili, Hajnal Betty. R.: Ágotái Lajos. C: aluli.

13. *A szív szava.* K.: Nova-film. Megj.: 1937. VII.

29-én a Royal Apollóban. H.: 1800 m. Műfaj:
életrajz. Fősz.: Szombathelyi Blanka, Réthi

- Annie, Z. Molnár László, Bálint György. R.: Bihari Alajos. C: aluli.
14. *Hotel Kikelet*. K.: Elit-film. Megj.: 1937. VIII. 19-én a Royal Apollóban és az Átriumban. H.: 2402 m. Műfaj: zenés vígjáték. Fősz.: dr. Palló Imre, Tőkés Anna, Turay Ida, Páger Antal, Kabos Gyula, Uray Tivadar, Mály Gerő, Justh Gyula, Komár Júlia. R.: Gaál Béla. C: aluli.
15. Viki K.: Kino-film. Megj.: 1937. XI. 9-én a Forumban. H.: 2240 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Jávor Pál, Bársony Rózsi, Kabos Gyula. R.: Keleti Márton. C: aluli.
16. *Szerelemből nőszültem*. K.: Phöbus-film. Megj.: 1937. XII. 23-án a Royal Agiollóban és az Átriumban. H.: 2134 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Ráday Imre, Erdélyi Mici, Vaszary Piri, Kabos Gyula. R.: Székely István. C: aluli.
17. *Édes a bosszú!* K.: Ufa-film. Megj.: 1937. XI. 16-án az Urániában, a Cityben és az Átriumban. H.: 2295 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Erdélyi Mici, Páger Antal, Ráday Imre, Komár Júlia. R.: Vaszary János. C: aluli.
18. *Mami*. K.: Budapest film rt. Megj.: 1937. IX. 2-án a Rádibusban. H.: 2262 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Fedák Sári, Szepes Lia, Törzs Jenő, Pataky Jenő. R.: Vaszary János. C: aluli.
19. *A kölcsönkért kastély*. K.: Harmonia-film. Megj.: 1937. X. 26-án Kamarában, a Décsiben és az Átriumban. H.: 2444 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Turay Ida, Tolnay Klári, Ráday Imre, Kabos Gyula, Rajnay Gábor. R.: Vajda László. C: aluli.
20. *3:1 a szerelem javára*. K.: Hirsch és Tsuk. Megj.: 1937. X. 14-én a Kamarában a Décsiben és az Átriumban. H.: 2092 m. Műfaj: operett. Fősz.: Bársony Rózsi, Dénes Oszkár. R.: Vaszary János. C: aluli.

21. *120-as tempó!* K.: Mozgóképipari kft. Megj.: 1937.
X. 7-én a Rádiusban és a Corsóban. H.: 2187 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Muráti Lili, Kabos Gyula, Mezey Mária, Básthy Lajos. R.: Kardos László. C: aluli.
22. *A III-es.* K.: Művészfilm. Megj.: 1937. X. 28-án a Corsóban és a Royal Apollóban. H.: 2400 m. Műfaj: ültregényr~Fősz.;T'Törzs Jenő, Lázár Mária, Jávor Pál, Rajnay Gábor, Csontos Gyula. R.: Székely István. C: aluli.
23. *Pusztai szél.* K.: Phöbus-film. Megj.: 1937. XI. 11-én a Royal Apollóban és az Átriumban. H.: 2075 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Lázár Mária, Jávor Pál, Kiss Ferenc. R.: Székely István. C: aluli.
24. *Úrilány szobát keres.* K.: Pátia-film. Megj.: 1937. XI. 14-én a Metróban és a Forumban. H.: 2240 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Zilahy Irén, Somló István, Kabos Gyula, Kiss Manyi. R.: Balogh Béla. C: aluli.
25. *Két fogoly.* K.: Rex-film. Megj.: 1933. I. 6-án a Royal Applóban és a Corsóban. H.: 2202 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Bajor Gizi, Ágai Irén, Jávor Pál, Rajnay Gábor. R.: Székely István. C: aluli.
26. *Nosztly fiú esete Tóth Marival.* K.: Eco film rt. Megj.: 1938. I. 20-án a Kamara, a Décsi és az Átriumban filmszínházakban. m. Műfaj: színmű. Fősz.: Jávor Pál, Szörényi Éva, Gózon Gyula, Komár Júlia. R.: Székely I. C: aluli.
27. *Mai lányok.* K.: Budapest-film. Megj.: 1937. XI. 19-én a Décsiben, a Kamarában és az Átriumban. H.: 2440 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Kun Magda, Dajka Margit, Gyergyai István, Szepes Lia. R.: Gaál Béla. C: aluli.
28. *Családi pótlék.* K.: Budapest film rt. Megj.: 1937. XII. 9-én a Kamarában, a Corsóban és a Metróban. H.: 2168 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.:

- Kun Magda, Gyergyai István. R.: Csepreghy Jenő. C: aluli.
29. *300.000 pengő az utcán.* K.: Kárpát-film. Megj.: XII. 2-án az Átriumban, a City- és Omnia filmszínházakban. H.: 2086 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Bárczy Kató, Uray Tivadar, Kabos Gyula, Ádám Sutyi. R.: Balogh Béla. C: aluli.
30. *Tokaji rapszódia.* K.: Ufa film rt. Megj.: 1937. XII. 23-án. Műfaj: színmű. H.: 2435 m. Fősz.: Pataky Jenő, Lehotay Árpád, Donáth Ági, Rózsahegyi Kálmán, Szombathelyi Blanka. R.: Vaszary János. C: aluli.
31. *Maga lesz a férjem.* K.: Rex-film. Megj.: 1938. II. 15-én a Forumban. H.: 2412 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Ágai Irén, Jávor Pál, Kabos Gyula, Csontos Gyula. R.: Gaál Béla. C.: aluli.
32. *Falu rossza.* K.: Mozgóképzemzeti rt. Megj.: 1938. I. 12-én a Décsi, Kamara és Átrium filmszínházakban. H.: 2665 m. Műfaj: népszínmű. Főszereplők: Dayka Margit, Rózsahegyi Kálmán, Somlay Artúr. R.: Pásztor Béla. C: aluli.
33. *Marika.* K.: Budapest film rt. Megj.: 1938. II. 11-én a Royal Apollóban. H.: 2314 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Perczel Zita, Szepes Lia, Jávor Pál, Hosszú Zoltán. R.: Gertler Viktor. C: al.
- dA.Egy lány elindul.* K.: Művészfilm. Megj.: 1937. XII. 23-án a Corsóban és a Décsiben. H.: 2200 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Szörényi Éva, Páger Antal, Mezey Mária, Csontos Gyula, Rózsahegyi Kálmán. R.: Székely István. C: aluli.
35. *Sportszerelem.* K.: Mozgóképzemzeti kft. Megj.: 1937. VII. 22-én a Roxal „Apollóban. II.: 1960 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Delly Ferenc, Latabár Kálmán, Kondor Ibolya, Salamon Béla. R.: Farkas Zoltán. C: aluli.
36. *Az ember néha téved.* K.: Mozgóképzemzeti rt. Megj.: 1938. I. 21-én a Royal Apollóban. H.: 2200 m. Műfaj: vígjáték, Fősz.: Tökés Anna,

Dajka Margit, Páger Antal, Csontos Gyula.
R.: Gaál Béla. C: aluli.

37. *A harapós férj*. K.: Kino-film. Megj.: 1938. III.
7-én a Décsiben és a Kamarában. H.: 2264 m.
Műfaj: vígjáték. Főszer.: Bársony Rózsi, Dajka
Margit, Rajnay Gábor, Kabos Gyula. R.: Ke-
leti Márton. C: aluli.

Az 1938-ben elkészült magyar hangosfilmek:

1. *Magdát kicsapják* (Harmonia-film)
2. *Pillanatnyi pénzzavar* (Globus-film)
3. *Scheideweg einer Frau* (Pictura-film, németül)
4. *Te csak pipálj Ladányi!* (Rex-film)
5. *Az örök titok* (Alfa-film, magyarul készült és németre utószinkronizálták)
6. *Az elcserélt ember* (Kovács Emil és tsa-film)
7. *Döntő pillanat* (Hamza-film)
8. *Fekete gyémántok* (Hirsch és Tsuk-film)
9. *Nehéz apának lenni!* (Reflektor-film)
10. *Uri világ. (Cifra nyomorúság)* (Budapest-film)
11. *Borcsa Amerikában* (Reflektor-film)
12. *Megvédtem egy asszonyt* (Hamza—Elit-film)
13. *Péntek Rézi* (Harmonia-film)
14. *Uz Bence* (Mester—Hunnia-film)
15. *Szegény gazdagok* (Mester—Hunnia-film)
16. *A papucshős* (Photophon-film)
17. *Beszállásolás* (Művészfilm)
18. *Azurexpress* (Mozgóképipari kft.)
19. *Érik a búzakarász* (Kino-film)
20. *Piros bugyelláris* (Filmértékesítő-film)
21. *A hölgy egy kissé bogaras* (Objektív-film)
22. *13 kislány mosolyog az égre* (Hajdú—Daróczy-)
23. *Varjú a toronyórán* (Atelier-film)
24. *Leányvári boszorkány* (Photophon-film)
25. *A varieté csillagai* (Pictura-film, magyarul és németül)
26. *Süt a nap.* (Pegazus-film)
27. *Rozmaring* (Harmonia-film)
28. *Tiszavirág* (Spektrum-film, magyarul és németül)
29. *Gyimesi vadvirág* (Objektív-film)
30. *János vitéz* (Kino-film)
31. *Pusztai királykisasszony* (Atelier-film)
32. *Nincsenek véletlenek* (Mester—Hunnia-film)
33. *Fehérvári huszárok* (Hét szál rózsa) (Kino-film)
34. *Észak felé ...* (MFI—Palatinus-film)

Összegezés:*

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Németre szinkronizálva</i>
33	3	1

Eddig elkészült:

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Francia</i>	<i>Román</i>
129	28	4	1
<i>Filmszkeccs</i>	<i>magyarra németre szinkronizálva</i>		
8	1	1	

Az 1938-ban gyártott filmek száma elérte az előző évi számot. Amíg 1937-ben 32 magyar és németnyelvű filmet forgattak, addig az 1938-ban gyártott filmek száma 32 magyar és három német volt. Az év elején, nevezetesen a március—áprilisi hónapokban volt némi gyártási fennakadás, azonban májusban már teljes lendülettel indult meg újból a gyártás és az év végéig megszakítás nélkül tartott. Ebben az évben kaptuk vissza az első trianoni területet: a *Felvidéket* és így a magyar filmszínházak száma kb. 40—50 mozgóképszínházzal szaporodott. Ez is befolyásolta a folyamatos gyártásba vetett hitet. Témaválasztás és színvonal tekintetében nem volt haladás és az új filmek kevés változást hoztak. A magyar film szempontjából fontos esemény volt, hogy az Amerikába indult magyar filmkivitel némileg visszaesett és az árak is kissé alacsonyabbak voltak, ami elég kárt jelentett a magyar filmgyártók szempontjából.

*

1. *Magdát kicsapják*. Még az előző év decemberében kezdték forgatni a Hunniában a *Magdát kicsapják* című darabot, amely sokáig szerepelt az egyik fővárosi színház műsorában. Vajda László rendezte a darabot igen jó szereposztásban. Főszerep-

* Tehát: 30 csak magyarul, 2 magyarul és németül, 1 csak németül, végül 1 magyarul, amelyet németre is szinkronizáltak.

lők voltak: Turay Ida, Tolna y Klári, Páger Antal és Rádai Imre. Pl esz Ferenc volt a gyártásvezető.

2. *Pillanatnyi pénzzavar*. Martonffy Emil írta a film forgatókönyvét és ő volt a rendező is. A szereposztása jó volt: Szelezky Zita, Básthy Lajos, Erdélyi Mici és Kabos Gyula voltak a főszereplők.

3. *Scheideweg einer Frau*. Csak németnyelven készítette a Pictura-film, amelynek szövegkönyvét Alice Lytkens svéd író nő *Ich komme nicht zum Abendessen* (Nem jövök haza vacsorázni) c. könyvéből írták. Schneider Magda, Hans Söhnker, Evald Balsler játszották a főszerepeket, Baky József, a Berlinben élő magyar rendező rendezte a filmet. A technikai részt Eiben, Lohr és Vincze Márton végezték.

4. *Te csak pipáld Ladányi*. Csathó Kálmán izig-vérig magyar levegőjű színdarabját a Rex-film vitte filmre Keleti Márton rendezésében. Rózsahegyi Kálmán a filmen is játszotta a főszerepet, vele szerepeltek: Rádai Imre, Szörényi Éva, Bili-csi Tivadar, Vaszary Piri, Ihász Lajos, Köpeczi-Boócz Lajos, Juhász József. Kurzmayer Károly fényképezte a filmet, Pulvári Károly irányította a hangfölvételeket és Pán József tervezte a díszleteket. A filmet a Magyar Film Iroda műtermében forgatták.

5. *Az örök titok*. Az eukarisztikus világkongresszus alkalmával az Alfa vitte filmre ezt a régi francia regényt. György István rendezte a darabot, amelynek főszerepeit Fedák Sári és Harsányi Rezső játszották. A forgatókönyvet vitéz Somogyváry Gyula és Czapik Gyula dr, a jelenlegi veszprémi püspök írták. Gergelits Ferenc fényképezte a filmet, amelynek díszleteit Zoltán Barnabás és Simoncsics Lajos tervezték, a hangfölvételt Lázár István készítette. A film többi főszerepét a következők játszották: Gárday Lajos, Lehotay Árpád, Toronyi Imre, Mihályffy Béla, Földényi

László, Boray Lajos, Kürthy György, Greguss Zoltán, Sulyok Mária, Ferenczy Károly, Vagoné Margit. Közel egy hónapig tartottak a fölvételek. A filmet *utólag* németnyelvre szinkronizálták és így került ki néhány külföldi államba.

6. *Az elcserélt ember.* Bónyi Adorján színdarabja jól sikerült a filmen is. Egy új vállalat, a Terra-filmvállalat gyártotta Bajusz Péter dr. gyártási vezetésében. A filmet Gertler Viktor rendezte, Kiss Ferenc játszotta a címszerepet, partnerei voltak: Dayka Margit, Mály Gerő, Vaszary Piri, Ligeti Juliska, Pethes Sándor, Mihályffy Béla és mások. Eiben, Lohrés Vincze dolgozták a film technikai kivitelezésében.

7. *Döntő pillanat.* Alkalmi vállalkozás készítette ezt a filmet, amelynek alapötletét Zsoldos Andor írta filmre. Vajda László rendezte a filmet, Tolnay Klári, Ajtay Andor, Kabos Gyula, Páger Antal és Mihályffy Béla játszották a főszerepeket. Vass Károly fotografálta és Lázár István készítette a hangfölvételeket.

8. *Fekete gyémántok.* Jókai Mór örökbecsű és szép regényét a Hirsch és Tsuk-cég vitte filmre, immár a harmadik Jókai-film. Ezt Gál Ernő gyártási vezetésében forgatták. Igen nagy fölkészültséggel kezdődtek meg a film fölvételei és a főbb szerepeket Jávor Pál, Törzs Jenő, Csortos Gyula, Rózsahegyi Kálmán, Mály Gerő, Greguss Zoltán játszották. Kurzmayer Károly fényképezte a filmet, a díszleteket Pán József tervezte, a hangfölvételt Pulvári Károly irányította. Rendezte Vajda L.

9. *Nehéz apának lenni!* Egy francia film magyar változata, természetesen teljesen önálló munka. Az eredeti ötletből dr. Vitéz Miklós írt magyar forgatókönyvet. A filmet Keleti Márton rendezte igen jó szereposztásban: Páger Antal, Szeleczy Zita, Egrý Mária, Mály Gerő, Vaszary Piri, Vizvárv Mariska, Nagy György, Huszár Puffy, Bilicsi

Tivadar, Bihari József játszották a főszerepeket. Márkus Alfréd szerezte a zenét.

10. *Úri világ.* (Cifra nyomorúság.) A Budapest film rt. utolsó filmje, amelyet Gertler Viktor rendezett. Ezzel a filmmel a szépen indult vállalat be is fejezte pályafutását. Góth Sándor, Uray Tivadar, Simor Erzszi, Puskás Tibor, Mihályffy Béla, Boray Lajos, Ladomerszky Margit, Orsolya Erzszi voltak a főszereplők. Eiben István, Lohr Ferenc és Vincze Márton dolgoztak a filmen, amelynek forgatókönyvét Bónyi Adorján írta, zenéjét pedig Ábrahám Pál szerezte.

11. *Borcsa Amerikában.* Az egyetlen magyar film, amelynek külső fölvételeit Amerikában készítették Gál Ernő vezetésével. Az év elején forgatták a külsőket Amerikában és a belső fölvételeket júniusban készítették a Magyar Film Iroda műtermében. Keleti Márton rendezte a filmet, KurzmayerKároly fényképezte, a továbbiakban Pulvári Károly és Pán József dolgoztak a film technikai munkálatain. Dayka Margit, Hámory Imre, Mály Gerő, Gózon Gyula, Petheő Attila Góth Sándor, Kürthy József és Vaszary Piri vitték a főszerepeket.

12. *Megvédtem egy asszonyt.* Bókay János híres színdarabjából maga a szerző írta a forgatókönyvet és ennek az alapján Ráthonyi Ákos rendezte a filmet. Ennek a jellegzetesen kamaradarabnak Páger Antal, Lázár Mária, Mezey Mária, Ajtay Andor, Mihályffy Béla és Boray Lajos voltak a főszereplői. A díszleteket Sörös Imre és Zsoldos Imre tervezték, Gergelits Ferenc fotografálta a filmet, amelynek hangfölvételeit Lázár István készítette. A gyártást Hamza D. Ákos irányította.

13. *Péntek Rézi.* Török Rezső nagyszerű könyvéből a Harmónia filmvállalat készített filmet Vajda László rendezésében. A humorban gazdag filmben Páger Antal, Erdélyi Mici és Turay Ida ját-

szottak. Utóbbi volt a címszereplő. A filmet a Hunniában forgatták június hónap folyamán.

14. *Uz Bence*. Új agilis vállalkozásnak volt ez az első filmje: a Mester-filmé, amely azóta is vezetőszerepet játszik a magyar filmgyártásban. Nyirő József ismert regényéből Orbók Attila írt forgatókönyvet, főszerepeit játszották Jávor Pál, Szeleczy Zita, Ölvedy Zsóka, Mály Gerő és Hosszú Zoltán. A gyártást szalontai Kiss Miklós vezette, rendező Csepreghy Jenő volt. Eiben István fényképezte a filmet, hangmérnök Lohr Ferenc volt.

15. *Szegény gazdagok*. Az Uz Bencével egyidejűleg készítették a film külső fölvételeit Erdélyben, majd kevéssel utána a belső fölvételeket a Hunniában. Ezt a filmet is Csepreghy Jenő rendezte és Uray Tivadar, Szeleczy Zita, Lukács Margit, Vaszary Piroska, Szilassy László, Mihályffy Béla, Pethes Sándor játszották a főszerepeket. A díszleteket itt is, mint az Uz Bencénél Vincze Márton és Mátyus Béla tervezték, a fényképeket Eiben István, a hangot Lohr Ferenc készítette.

16. *Papucshős*. Még a tavasszal forgatták a Photophonnak ezt a filmjét Falus István gyártási vezetésével. A mulatságos darabot Ráthönyi Ákos rendezte és Icsey Rezső fotografálta, a hangot Kereszti Ervin készítette. A film főszereplői voltak: Kabos Gyula, Erdélyi Mici, Vaszary Piroska, Bilicsi Tivadar, Pethes Sándor, Bárczy Kató, Kertész Dezső, Berczy Géza, Orsolya Erzsébet és Szaplanczay Éva. A díszleteket Pán József tervezte. A fölvételek a Magyar Film Iroda műtermében készültek.

17. *Beszállásolás*. A Felvidék részbeni visszacsatolásakor készült el az a film, amelynek hazafias alaphangulata éppen beleillett abba a hazafias és lelkes légkörbe, amely a visszatérés nyomán országszerte keletkezett. Nóti Károly forgatókönyve alapján dr. Szlatinay Sándor rendezte a filmet és egy-

ben ő szerezte a film zenéjét is. Kitűnő együttes szerepelt a filmen: Szelezcky Zita, Páger Antal, Kabos Gyula, Kiss Manyi, Vizváry Mariska, Rajna y Gábor, Pethes Sándor és Ferenc, Bilicsi Tivadar. A Falus István gyártásában elkészült filmet Eiben István fényképezte, Lohr Ferenc készítette a hangfölvételeket és Mátyus Béla a díszleteket.

18. *Azurexpress*. Néhány évvel ezelőtt Budapest—Wien címmel adtak elő az egyik színházban egy operettet, ezt vitték a gyártók filmre Balogh Béla rendezésében. A főbb szerepeket Szelezcky Zita, Básthy Lajos, Páger Antal és Tolnay Klári játszották.

19. *Érik a búzakarász*. Ujházy György „Beleznay asszonyok” című színdarabjából készült ez a film Gál Ernő gyártási vezetésében. Fedák Sári játszotta a főszerepet, mellette közreműködtek még Rózsahegyi Kálmán, Góth Sándor, Szilassy László, Erdélyi Mici, Egyr Mária, Olthy Magda, Perényi László és Apáthy Imre. A filmet Gaál Béla rendezte, Szlatinay Sándor dr. szerezte a zenéjét, a fölvételeket Kurzmayer Károly készítette, hangmérnök volt Kereszti Ervin. A Filmiroda műtermében forgatták.

20. *Piros bugyelláris*. A népszínművek iránt továbbra is fennállott az eddigi érdeklődés. Ezt a filmet is Pásztor Béla rendezte a Hunniában. Bordy Bella, Somlay Artúr, Kiss Ferenc, ölvedy Zsóka, Tapolczay Gyula, a két Pethes játszották a főszerepet. Gergelits Ferenc volt az operatőr, Lohr Ferenc hangmérnök. Díszletek: Sörös Imre.

21. *A hölgy egy kissé bogaras*. Hamza D. Ákos produkciója gyártotta ezt a filmet az akkoriban megindult Objektív filmvállalat részére. Rathonyi Ákos rendezte a végig mulatságos filmet, amelynek forgatókönyvét Aszlányi Károly írta. Tolnay Klári, Rádai Imre, Mály Gerő játszották a főszerepet. Vass Károly volt az operatőr, Lázár István

irányította a hangfölvételeket, míg a díszleteket Vincze Márton tervezte.

22. *Tizenhárom kislány mosolyog az égre.* A Hajdú—Daróczy produkciónak ezt a kedves és könnyed filmjét Ráthonyi Ákos rendezte. A könyvet Indig Ottó írta, a forgatókönyvet Babay József és Békeffy István. A főszereplők voltak: Erdélyi Mici, Rádai Imre, Somló Valéria, Szombathelyi Blanka, Turay Ida, Vizváry Mariska, Gózon Gyula, KÖpeczi Boócz Lajos, Juhász József és Bilicsi Tivadar.

23. *Varjú a toronyórán.* Ezt a filmet az újonnan alakult Atelier-filmvállalat forgatta a Magyar Film iroda műtermében Lévay Béla gyártási vezetésével. Kurzmayer Károly forgatta a filmet, Pulvári Károly készítette a hangfölvételeket. A Csathó Kálmán regényéből készült filmet Rodriguez Endre rendezte. Díszletek: Pán József. A film főszereplői voltak: Kosáry Emma, Egry Mária, Simor Erzsí, Vaszary Piri, Rajnay Gábor, Ungváry László, Rózsahegy Kálmán és vitéz Benkő Gyula.

24. *Leány vári boszorkány.* Lövik Károly békebeli kedves regényének filmváltozatát Gertler Viktor rendezte, Patkós György forgatókönyve alapján, Lévay Béla gyártási vezetésével. Főszereplők voltak: Szörényi Éva, Juhász József, Hámory Imre, Rózsahegy Kálmán, Gózon Gyula, Szombathelyi Blanka. A film a Magyar Film Irodában készült.

25. *Varieté csillagai.* Ez a kétverziós film volt nemcsak az év, hanem az addig elkészült magyar filmek között a legdrágább. A Pictura készítette a filmet a berlini Márkischevel együtt Hegedűs Ferenc gyártási vezetésével. Mindkét változatot Baky József rendezte, Eiben István fényképezte és Lohr Ferenc irányította mindkét változat hangfölvételeit. Nagyszabású és hetekig tartó munkát végeztek, mire

ez a film tető alá került. A magyar változat főszereplői voltak: Jávor Pál, Lázár Mária, Bordy Bella, Vizváry Mariska, Mály Gerő, Páger Antal. A német változatban szerepeltek: La Jana, Karin Hardt, Christl Mardayn, Attila Hörbiger, Hans Moser, Hans Holt és mások.

26. *Süt a nap...* Zilahy Lajos ekkor alapította filmvállalatát, amely eleinte csak gyártó cégnek indult. Ez a gyártó cég forgatta a filmet Nagy Alisszal, Rajnay Gáborral, Mály Gerővel, Pethes Sándorral, Maklár Zoltánnal, Rózsahegyi Kálmánnal, Kiss Manyival és Olasz Jánossal a főszerepekben. A filmet Kalmár László rendezte, a fényképfölvételeket Vass Károly és Gergelits Ferenc készítették, a díszleteket Vincze Márton tervezte. A gyártás vezetője Falus István volt, a forgatókönyvet Zilahy Lajos írta.

27. *Rozmaring.* A Harmónia filmvállalat készítette ezt a vígjátékot Vajda László rendezésében, Plesz Ferenc gyártásában és kitűnő szereposztásban: Turay Ida, Vaszary Piri, Páger Antal, Somlay Artúr, Kabos Gyula, Mály Gerő, Somogyi Erzsike voltak a főszereplők. A kitűnő film a Hunniában készült a szokásos technikai együttessel.

28. *Tiszavirág.* Szintén két változatban készült film, amelyet az akkoriban alakult Spektrum-filmvállalat készített. Michael Zorn „Zwischen Strom und Steppe” c. regénye alapján készült a film Bóiváry Géza rendezésében. A magyar változatban játszottak: Lehotay Árpád, Tolnay Klári, ölvödy Zsóka, Simó Margit, Juhász József, Greguss Zoltán, Hosszú Zoltán, Rózsahegyi Kálmán és mások. Sörös Imre tervezte a díszleteket. A képfölvételeket a német Brandes Werner, a hangfölvételeket Schlor készítette. A német változatban játszottak: Attila Hörbiger, Marié Hathayer, Charlotte Schnellhorn, Simó Margit, Greguss Zoltán, Helmuth Bergmann, Horst Birr, Willy Schurr.

A külső fölvételeket Szolnok környékén a Tiszánál készítették.

29. *A gyimesi vadvirág.* A Hamza-produkció második filmjét is Ráthonyi Ákos rendezte, aki most kezdett kiforni. A Géczy-féle színdarabot Aszlányi Károly írta át filmre és Vass Károly készítette a fölvételeket. Sör és Imre tervezte a díszleteket. A filmben a következők játszottak: Tolnay Klári, ölvödy Zsóka, Timár József, Greguss Zoltán, Mály Gerő, Hosszú Zoltán, Gózon Gyula, Maklár Zoltán, Simon Marcsa és Kelemen Lajos. A gyártást Hamza D. Ákos irányította.

30. *János vitéz.* K a c s ó h Pongrác gyönyörű melódiái szólaltak meg ezen a filmen. A film hűen visszaadta a darab minden szépségét, főleg azonban zenei szempontból nyújtott sokat. A filmet Gaál Béla rendezte, Ruttkay N. Ödön volt a gyártási vezető, Pulvári Károly hangmérnök készítette a hangot, Kurzmayer Károly a fényképeket. A film főszerepeit a következők játszották: Kiss Ferenc, dr. Palló Imre, Dayka Margit, Csontos Gyula, Simor Erzi Gózon Gyula és Peéry Piri. A díszleteket Pán József tervezte. A munkálatok a Magyar Film Iroda műtermében folytak.

31. *Pusztai királykisasszony.* Vidám, kedves film volt, Csepregy Béla rendezte, Icsey Rezső fényképezte, a díszleteket Pán József készítette, hangfölvétel: Pulvári Károly. Fiatal, tehetséges színészek játszottak benne, köztük Szörényi Éva és Szabó Sándor, akik a főszerepeket játszották.

32. *Nincsenek véletlenek.* A Mester-film harmadik filmje, teli helyzetkomikummal és bohózatrészekkel. A filmet Kalmár László rendezte, a főszerepet játszották: Turay Ida, Szilassy László, Timár József és Bilicsi Tivadar. Vass Károly és Lázár István dolgoztak a technikai kivitelezésben.

33. *Fehérvári huszárok.* Az év utolsó filmjét a Kino-filmvállalat készítette Erdélyi Mihály ismert

színdarabjából. A főszereplők voltak: Egry Mária, Páger Antal, Kabos Gyula, Vaszary Piri, Bili-
csi Tivadar, Berky Lili. Operatőr: Kurzmayer
Károly, hang: Pulvári Károly, rendező: György
István, díszletek: Pán József.

34. *Észak felé...* A Felvidék őszi visszatérését látjuk viszont a filmen. A szereplők a magyar had-
sereg, a magyar katona. A filmnek óriási hatása volt,
az egész ország lelkesedéssel nézte végig honvédeink
felvidéki bevonulását. A filmet a Magyar Film Iroda
állította össze Bánáss József százados irányításával.

Megjelenési kimutatás:

1. *Magdát kicsapják*. K.: Harmonia-film. Megj.: 1938.
III. 5-én a Royal Apolloban. H.: 2430 m. Mű-
faj: vígjáték. Fősz.: Turay Ida, Tolnay Klári,
Páger Antal, Rádai Imre. R.: Vajda László.
C: aluli.
2. *Pillanatnyi pénzzavar*. K.: Globus-film. Megj.:
1938. III. 3-án a Rádusban és az Átriumban.
H.: 2187 m. Műfaj: bohózat. Fősz.: Erdélyi
Mici, Kabos Gyula. R.: Martonffy Emil. C: al.
3. *Asszony a válaszüton* (eredeti címe: Scheideweg
einer Frau). K.: Standard-film. Megj.: 1938.
VIII. 11-én a .Royal-A^orlóban. H.: 2515 m.
Műfaj: színmű. Fősz.: Magda Schneider, Ewald
Balser, Karín Hardt, Hans Söhnker, Georg
Alexander. R.: Bakó József. C: aluli.
4. *Te csak pipáld Ladányi!* K.: Rex-film. Megj.: 1938.
II. 22-én a Décsiben és a Kamarában. H.: 2625
m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: RózsaKégyi Kálmán,
Turay Ida, Rádai Imre. R.: Keleti Márton.
C: aluli.
5. *Az örök titok*. K.: Alfa-film. Megj.: 1938. II. 24-én
az Urániában. H.: 2427 m. Műfaj: dráma.
Fősz.: Harsányi Rezső, Fedák Sári, Gárday La-
jos. R.: György István. C: aluli.

6. *Az elcserélt ember.* K.: Hunnia-film. Megj.: 1938.
III. 25-én a Royal Apollóban. H.: 2300 m. Műfaj: színmű. Fősz: Kiss Ferenc, Dayka Margit, Vaszary Piri, Kabos Gyula. R.: Gertler Viktor. C: aluli.
7. *Döntő pillanat.* K.: Kovács Emil és Társa. Megj.:
1938. III. 20-án a Rádibusban. H.: 2300 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Tolnay Klári, Páger Antal, Kabos Gyula, Ajtay Andor, Pethes Sándor, Szombathelyi Blanka, Mihályffy Béla, Maklár Zoltán, Köpeczi Boócz Lajos. R.: Vajda László. C: aluli.
8. *Fekete gyémántok.* K.: Hirsch és Tsuk. Megj.:
1938. IV. 14-én a Décsi, Kamara és Atrium filmszínházakban. H.: 2349 m. Műfaj: filmregény. Fősz.: Szeleczy Zita, Törzs Jenő, Jávor Pál, Csontos Gyula, Greguss Zoltán. R.: Vajda László. C: aluli.
9. *Nehéz apának lenni!* K.: Reflektor-film. Megj.:
1938. IX. 16-án a Royal Apollóban és az Atriumban. H.: 2451 m. Fősz.: Páger Antal, Szeleczy Zita, Egry Mária, Mály Gerő, Vaszary Piri, Vizváry Mariska, Huszár Puffy. R.: Keleti Márton. C: aluli.
10. *Úri világ. (Cifra nyomorúság).* K.: Hunnia-film. Megj.: 1938. IX. 30-án a Cityben és a Kamarában. H.: 2200 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Góth Sándor, Simor Erzs, Uray Tivadar, Mály Gerő. R.: Gertler Viktor. C: aluli.
11. *Borcsa Amerikában.* K.: Reflektor-film. Megj.:
1938. VIII. 16-án a Forumban. H. 2531 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Dayka Margit, Mály Gerő, Kabos Gyula, Hámory Imre. R.: Keleti Márton. C: aluli.
12. *Megvédttem egy asszonyt.* K.: Elit-film. Megj.:
1938. VI. 28-án a Forumban. H.: 0000 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Lázár Mária, Páger Antal, Mezey Mária. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.

13. *Péntek Rézi*. K.: Harmonia-film. Megj.: 1938. IX.
30-án a Royal Apollóban és az Átriumban. H.:
2200 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Turay Ida, Erdélyi Mici, Páger Antal. R.: Vajda László. C: aluli.
14. *Uz Bence*. K.: Hunnia-film. Megj.: 1938. XI. 18-án
a Royal Apollóban és az Átriumban. H.: 2550
m*; Műfaj: életkép. Fősz.: Jávor Pál, Bordy
Bella. R.: Csepreghy Jenő. C: aluli.
15. *Szegény gazdagok*. K.: Hunnia-film. Megj.: 1938.
XII. 22-én az Átrium, Décsi és Kamara film-
színházakban. H.: 2230 m. Műfaj: színmű.
Fősz.: Uray Tivadar, Szelezcky Zita. R.: Csep-
reghy Jenő. C: aluli.
16. *Papucshős*. K.: Hunnia-film. Megj.: 1938. IX. 1-én
a Rádibusban. H.: 2400 m. Műfaj: vígjáték.
Fősz.: Kabos Gyula, Erdélyi Mici, Bilicsi Ti-
vadar. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.
17. *Beszállásolás*. K.: Művész-film. Megj.: 1938. XI.
2-án a Décsi, Corso és Átrium filmszínházak-
ban. H.: 2249 m. Műfaj: katonai vígj. Fősz.:
Páger Antal, Szelezcky Zita, Kabos Gyula. R.:
dr. Szlatinay Sándor. C: aluli.
18. *Azurexpress*. K.: Standard-film. Megj.: 1938. X.
14-én a Kamarában, a Cityben és az Átrium-
ban. H.: 2200 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Tol-
nay Klári, Szelezcky Zita, Páger Antal, Bász-
thy Lajos. R.: Balogh Béla. C: aluli.
19. *Érik a búzakarász*. K.: Kino-film. Megj.: 1939. IV.
2-án a Kamarában, a Cityben és az Átriumban.
H.: 2350 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Fedák
Sári, Rózsahegyi Kálmán, Egry Mária, Erdé-
lyi Mici. R.: Gaál Béla. C: aluli.
20. *Piros bugyelláris*. K.: Standard-film. Megj.: 1938.
VIII. 21-én a Rádibusban, a Kamarában és az
Átriumban. H.: 2530 m. Műfaj: népszínmű.
Fősz.: Kiss Ferenc, Bordy Bella, Somlay Artúr,
Hoykó Ferenc. R.: Pásztor Béla. C: aluli.

21. *A hölgy egy kisé bogaras.* K.: Objektív-film. Megj.: 1938. X. 11-én a Rádibusban. H. 2240 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Tolnay Klári, Rádai Imre, Mály Gerő. R.: Ráthonyi Ákos és Vajda László. C: aluli.
22. *Tizenhárom kislány mosolyog az égre.* K.: Palatinus-film. Megj.: 1938. X. 17-én a Royal Apollóban. H.: 2207 m. Műfaj: zenés vígjáték. Fősz.: Turay Ida, Erdélyi Mici, Rádai Imre, Gózon Gyula. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.
23. *Varjú a toronyórán.* K.: Atelier-film. Megj.: 1938. XI. 21-én a Corsóban és a Scálában. H.: 2343 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Kosáry Emmi, Vaszary Piri, Vizváry Mariska. R.: Rodriguez Endre. C: aluli.
24. *Leányvári boszorkány.* K.: Photophon-film. Megj.: 1938. XI. 21-én a Kamara és Décsi filmszínházakban. H.: 2382 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Csontos Gyula, Szörényi Éva. R.: Gertler Viktor. C: aluli.
25. *A varieté csillagai.* K.: Ufa-film. Megj.: 1939. III. 30-án az Uránia, Décsi és Átrium filmszínházakban. H.: 2800 m. Fősz.: Bordy Bella, Jávor Pál, Páger Antal, Simor Erzs, Szeleczy Zita. R.: Baky József. C: aluli.
26. *Süt a nap.* K.: Művészfilm. Megj.: 1939. II. 3-án a Royal Apollóban és az Átriumban. H.: 2250 m. Műfaj: Színmű. Fősz.: Nagy Alisz, Olasz János, Rózsahegyi Kálmán, Pethes Sándor. R.: Kalmár László. C: aluli.
27. *Rozmaring.* K.: Harmonia-film. Megj.: 1938. XI. 30-án a Rádibus, Kamara és Átrium filmszínházakban. H.: 2550 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Turay Ida, Páger Antal. R.: Vajda László. C: aluli.
28. *Tiszavirág.* K.: Hunnia-film. Megj.: 1939. II. 9-én a Kamarában, a Cityben és az Átriumban. H.:

- 2122 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Tolnay Klári, Lehotay Árpád. R.: Bolváry Géza. C: aluli.
29. *Gyimesi vadvirág*. K.: Objektiv-film. Megj.: 1939. I. 12-én a Cityben, a Kamarában, és az Átriumban. H.: 2227 m. Műfaj: népszínmű. Fősz.: Tolnay Klári, Mály Gerő, Gózon Gyula, Timár József, Greguss Zoltán. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.
30. *János vitéz*. K.: Kino-film. Megj.: 1939. I. 26-án a Kamarában, a Cityben és az Átriumban. H.: 2315 m. Műfaj: daljáték. Fősz.: Kiss Ferenc, Dajka Margit, Palló Imre, Simor Erzsi. R.: Gaál Béla. C: aluli.
31. *Pusztai királykisasszony*. K.: Atelier-film. Megj.: 1939. I. 19-én a Corsóban és az Urániában. H.: 2400 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Szörényi Éva, Csontos Gyula, Szabó Sándor. R.: Csepreghy Béla. C: aluli.
32. *Nincsenek véletlenek*. K.: Hunnia film rt. Megj.: 1938. XII. 21-én a Forumban és a Scálában. H.: 2368 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Turay Ida, Szilassy László, Bilicsi Tivadar, Juhász József. R.: Kalmár László. C: aluli.
33. *Fehérvári huszárok*. K.: Kino-film. Megj.: 1938. II. 23-án a Kamarában és az Átriumban. H.: 2027 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Páger Antal, Egrý Mária, Kabos Gyula. R.: György István. C: aluli.
34. *Észak felé ...* K.: Palatinus-film Megj.: 1938. XI. 24-én az Urániában, a Rádusban, az Átriumban és a Simplonban. H.: 1900 m. Műfaj: tört. film. R.: Bánáss József. C: aluli.

Az 1939-ben elkészült magyar hangosfilmek:

1. *Bors István* (Atelier-film)
2. *Magyar feltámadás* (Hajdú—Palatinus-film)
3. *Vadrózsa* (Standard-film)
4. *Szervusz Péter* (Kárpát-film)
5. *Álomsárkány* (Prizma—Hunnia-film)
6. *Toprini nász* (Photophon-film)
7. *Nem loptam én életemben* (Photophon-film)
8. *Pénz áll a házhoz* (Atelier-film)
9. *Tökéletes férfi* (Standard-film)
10. *Az utolsó Vereczkey* (Standard-film)
11. *Öt óra 40* (Takács—Hunnia-film)
12. *Karosszék* (MIF-film)
13. *Két lány az utcán* (Lévay—Hunnia-film)
14. *Áll a bál* (Daróczy—Hunnia-film)
15. *Földindulás* (Nép-film— M. F. I.)
16. *Szárnyas dandár* (Palatinus-film)
17. *Párbaj semmiért* (Atelier-film)
18. *Hölgyek előnyben* (Atelier-film)
19. *Hat hét boldogság* (Hunnia—Takács-film)
20. *A miniszter barátja* (Déliabáb-film)
21. *Isten tenyerén* (Aurora—Hungária-film)
22. *A nőnek minden sikerül* (Mester—Hunnia-film)
23. *Halálos tavasz* (Pegazus-film)
24. *Semmelweiss* (Mester—Hunnia-film)
25. *Bercsényi huszárok* (Kárpát-film)
26. *Garszonlakás kiadó* (MIF-film)
27. *Mátyás rendet teremt* (Kárpát-film)

összegezés: *Magyar*

27

Eddig elkészült:

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Francia</i>	<i>Román</i>	<i>Filmszkeccs</i>
156	28	4	2	8

1 magyar; 1 német szinkronizált film.

Ez az év az átállás, az „örsegváltás” első eszten-deje. Az országgyűlés meghozta a *második* zsidótör-vényt és ezzel a magyar filmszakmában megkezdő-dött a teljes örsegváltás és *átállás a keresztény és nemzeti alapra*. Az eddigi filmgyártók legnagyobb része nem mehetett már műterembe. A Filmkamara pedig az 1939. IV. tc. alapján már nem vette föl a zsidó gyártókat és kölcsönzőket tagjai sorába. A nagy változás az év első hat hónapjában érezte hatását, azonban a második félévben az új keresztény töke révén a keresztény gyártók már megkezdtek műkö-désüket és az év végéig el is készült 27 magyar film. Ebben az évben *idegenváltozatú filmet* nem forgat-tak. A magyar filmgyártás szempontjából fontos újí-tás volt az eddigi „Miniszterközi Filmbizottság”, — amely az egykori Filmipari Alap jogutódja volt — megszűnése és helyébe megalakult a *Nemzeti Film-bizottság*, amely kezébe vette a keresztény filmgyár-tás irányítását. Ez az év még egy szempontból na-gyon fontos. Ebben az évben indult meg nagy lendü-lettel a magyar filmexport Jugoszlávia, Bulgária és a Balkán többi állama felé. Jugoszlávia novemberben nyitotta meg kapuit az addig elzárt magyar film elől. A háború kitöréséig — azaz augusztusig — még tar-tott az Amerika felé irányuló magyar filmkivitel, azonban 1939 szeptemberétől kezdve teljesen meg-szűnt.

*

1. *Bors István*. Az utóbbi évek nagy filmsikerei közé tartozik a film, amely hosszú időn keresztül ál-landóan műsoron szerepelt a magyar filmszínházak-ban. Hunyadi Sándor híres színdarabjából kiváló filmet készített Bánky Viktor, aki ezzel a filmjével az első rendezők közé került. Páger Antal kitűnő szerepe biztosította a film óriási sikerét. A tulajdon-képeni forgatást még 1938 decemberében kezdték meg, de csak 1939 januárjában fejezték be.

2. *Magyar feltámadás*. A Felvidék egy részének visszatérése alkalmat adott Daróczy Józsefnek arra, hogy izzóan hazafias lelkesedésű filmet készítsen a magyar hazaszeretetről. Kiss Ferenc és Csepreghy Jenő rendezték a filmet a legkiválóbb szereplőkkel, nevezetesen Tőkés Annával, v. Benkő Gyulával, Bihari Józseffel, Kiss Ferencsel, Ottorubay Melindával, Csontos Gyulával, Kiss Manynival, Bilicsi Tivadarral és másokkal. Icsey Rezső fényképezte a filmet. A fővételi munkálatok itt is az előző év végén kezdték meg, de 1939 januárjában fejezték be.

3. *Vadrózsa*. Valamikor a Magyar Színházban játszották a *Vadvirág* című színdarabot, ebből forgatott filmet Balogh Béla *Vadrózsa* címmel. Dayka Margit, Rózsahegyi Kálmán, Simor Erzsi, Lehottay Árpád és mások játszották a főszerepeket. Gergelits Ferenc készítette a képfölvételeket, Lázár István a hangot.

4. *Szervusz Péter*. Az őszi idény egyik legsikerültebb filmje volt. Páger kettős szerepe technikailag és művészileg is sikerült. Szlatinay Sándor rendezte a szép zenéjű, vidám filmet, amelynek főszereplői Páger Antal és Simor Erzsi voltak. Partnereik voltak: Mihályffy Béla, Dán Etelka, Pethes Ferenc, Kompóthy Gyula, Pethes Sándor, Pálóczy László, Kovács Terus, Szőreghy Gyula. Icsey fotografálta a sikerült filmet, amelynek hangfölvételeit Kereszti Ervin készítette. A műtermi fölvételek a Magyar Film Irodában készültek.

5. *Álomsárkány*. Még 1938-ban akarta elkészíteni az akkor alakult Prizma filmvállalat a *Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország!* című híres dal filmváltozatát. Ebből, illetve ennek a motívumnak a felhasználásával készült el a film Pünkösti Andor rendezésében Muráti Lili, Egry Mária, Rajnay Gábor, Földényi László és Vizváry Mariska fő-

szereplésével. Gergelits Ferenc készítette a képet, a díszleteket B. Kokas Klára tervezte.

6. *Toprini nász*. Ez a film is az év nagy sikerei közé tartozott. A film különösen a Balkánon tűnt föl, e a többi külföldön is nagy sikerrel játszották. Lévy Béla gyártásában készült ez a kitűnő film Kiss Ferencel, Tolnay Kláival és Jávor Pállal a főszerepekben, de közreműködtek még a következők: Ölvedy Zsóka, Rácz Vali, Keresztessy Mária, Kéry Panni, Petheő Attila stb. Tóth Endre, az azóta Amerikába ment magyar rendező kitűnő alkotása volt a film. Méltó munkatársai voltak Eiben István és Lohr Ferenc.

7. *Nem loptam én életemben*. Közepes minőségű, mulatságos és szórakoztató film Szilassy Lászlóval, Suli Anniéval és Egry Máriával. A filmet Kokas Klára gyártotta a Filmirodában, Icsey Rezső fényképezte és Kereszti Ervin készítette a hangot. Balogh Béla rendezte a filmet, amelyhez a zenét Akom Lajos szerezte.

8. *Pénz áll a házhoz*. A Phono filmvállalat gyártotta a filmet Balogh Béla rendezésében Bilicsi Tivadarral, Latabár Kálmánnal, Kiss Manyival, Németh Romolával. Szórakoztatni, mulattatni akart a film és ezt a célját el is érte. A képeket Icsey Rezső, a hangot Kereszti Ervin készítette.

9. *A tökéletes férfi*. Szépen elkészített, gondos rendezésben gyártott film volt. Szlatinay Sándor dr. rendezte. Főszereplői voltak: Jávor Pál, Simor Erzsébet, Bilicsi Tivadar, Pethes Sándor, Mihályffy Béla, Dán Etelka, Pethes Ferenc, Maklár Zoltán, Várkonyi Zoltán stb. Kép: Icsey Rezső, hang: Kereszti Ervin. Díszletek: Simoncsis József és Hiszi J. Műterem: Magyar Film Iroda.

10. *Az utolsó Vereczky*. Kedves és szórakoztató film, szintén Szlatinay Sándor dr. kiváló munkája. Szeleczky Zita, Csontos Gyula, Hajmássy Miklós, Bilicsi Tivadar, Hidvéghy Valé-

ria, Vaszary Piri játszották a főszerepeket. Nagyon szépek voltak a külső fölvételek is, ezeket és a belső fölvételeket Icsey Rezső készítette. Hang: Kereszti Ervin. Díszlet: Simoncsics—Hiszi.

11. *Öt óra 40.* Az első komoly magyar bűnügyi dráma, amelyet Takács Antal produkciója készített Tóth Endre rendezésében. A film elejétől végig izgalmas, lebilincselő. Tasnády Fekete Mária, Kiss Ferenc, Makay Margit, Uray Tivadar, Greguss Zoltán, Rácz Vali, Vaszary Piri, Köpeczi Boócz Lajos, Baló Elemér, Kiszely Ilona, Kökény Ilona, Kőváry Gyula, Vándory Gusztáv játszották a főszerepeket. Eiben István jól sikerült fölvételei teszik érdekessé a filmet, nem kevésbé Lohr Ferenc nagyszerű hangfölvételei. Díszletek: Vincze Márton.

12. *Karosszék.* Az újonnan alakult Magyar írók Filmje Rt. készítette a filmet, amelynek meséjét kitűnően dolgozta fel Balogh Béla. A szereposztás is kitűnő volt: Szelezcky Zita, Rajnay Gábor, Szilassy László és Latabár Kálmán játszották a főszerepeket. Énekeltek: Rácz Vali és Weigand Tibor. A képeket Makay Árpád készítette, a hangot Lázár István, a díszleteket B. Kokas Klára.

13. *Két lány az utcán.* Török Rezső erkölcsdarabja jól sikerült a filmen is. Tóth Endre rendezése elsőrendű munka volt, a főszereplők: Tasnády Fekete Mária, Bordy Bella, Vaszary Piri, Csor-tos Gyula, Ajtay Andor, Kovács Károly, Baló Elemér, Dénes György, Főidényi László és Rácz Vali mindent megtettek a darab sikere érdekében. A jól sikerült felvételeket Vass Károly készítette, a hangfölvétel Lázár István dicséretreméltó munkája. Lévy Béla gyártotta a filmet.

14. *Áll a bál.* Az év egyik legsikerültebb filmje, amely minden országba kijutott. Érdekessége a filmnek, hogy a háború előtti Varsóból látunk szép és érdekes városrészleteket, mert a film külső fölvételeit ott készítették. Bánky Viktor rendezte a filmet,

Csortos Gyula, Szelezky Zita, Vaszary Piri, Gobbi Hilda, Pataky Jenő és Bilicsi Tivadar játszották a főszerepeket. A film zenéje kiváló volt. Buday Dénes műve. A képek Eiben István munkáját dicsérik és dicséret illeti Lohr Ferencet a tiszta hangért, valamint Vincze Mártont a szép díszletekért.

15. *Földindulás.* A Belvárosi Színház nagysikerű színdarabját, Kodolányi János népi darabját gondos szereposztásban vitte filmre Cserépy Arzén, aki akkor jött haza Berlinből. Páger Antal, Eszenyi Olga játszották a főszerepeket, velük szerepeltek: Hosszú Zoltán, Bilicsi Tivadar, Görbe János, Simon Marcsa, Kiszely Ilona, Egyed Lenke, Gárday Lajos, Hoykó Ferenc. A hatásos képek Eiben István munkája, hang: Rónay Gyula. Díszletek: Varga Mátyás és Sor és Imre.

16. *Szárnyas dandár.* (Zúgnak a szirénák.) Hazafias tárgyú filmtéma, amelyet Bánáss József írt és Csepreghy Jenő rendezett. A film, amellyel, hogy szórakoztat, tanít és oktat, főleg a légvédelem és légoltalom szempontjából nyújtott sok érdekes tudnivalót. Szereplői: Rajnay Gábor, Lukács Margit, Greguss Zoltán, Vértess Lajos, Mihályffy Béla, Apáthy Imre, Szilágyi Ferenc, Hidvéghy Valéria, Kürthy György, Kőváry Gyula. A hatásos belső és külső képeket Makay Árpád, Berendik István és Bécsi József forgatták, a légi fölvételeket Horváth József fotografálta. Hang: Lázár István.

17. *Párbaj semmiért.* Az Atelier filmvállalat filmje, amelynek témáját Hunyadi Sándor *Jimmy* című regényéből merítették. Kutyatörténet és a közönség a kutyákról szóló történeteket mindig szívesen veszi. Martonffy Emil rendezte a filmet, amelynek főszerepeit Csortos Gyula, Somlay Artúr, Nagy Alisz, Vaszary Piri, Bihari József és Tompa Puffy játszották. Forgatta Icsey Rezső, hang:

Kereszti Ervin, díszlet: Básthly István. Műterem: Magyar Film Iroda.

18. *Hölgyek előnyben.* Bohózszerű filmvígjáték, amelyben a férfiszereplők egy része női öltözetben mulattatja a nézőt. Martonffy Emil rendezte a filmet, főszereplői voltak: Szilassy László, Pethes Sándor, Bilicsi Tivadar, Vaszary Piri, Nagy Alisz, Kiss Manyi, Pártos Gusztáv, Pethes Ferenc, K. Boócz Lajos. Kép: Icsey Rezső, hang: Kereszti Ervin, díszlet: B. Kokas Klára. A főlvételek a Magyar Film Irodában készültek.

19. *Hat hét boldogság.* Bűnügyi vígjáték, hangulatos zenével, amelyet Fényes Szabolcs szerzett. Tóth Endre rendezésében Tolnay Klári, Kiss Ferenc, Szilassy László, Mihályffy Béla és Pethes Sándor játszották a főszerepeket, de szerepeltek még: Könyves Tóth Erzsi, Ladomerszky Margit, Szaplanczay Éva, Simon Marcsa, Kovács Károly, Pethes Ferenc, Misoga László, Korápoly Gyula, Baló Elemér. Kép: Makay Árpád, hang: Molnár István, díszletek: Vincze Márton.

20. *A miniszter barátja.* Időszerű tárgyú film, amelyet Bánky Viktor rendezett. Páger Antal alakította az időszerű szegény flótás szerepét, akit véletlenül mint a miniszter barátját fényképezik le és így kerül be másnap a lapokba. Kom ár Júlia, Erdélyi Mici, Vágóné Margit és Mihályffy Béla játszik a többi főszerepet. Eisemann Mihály szerzett a filmhez zenét. Fotografálta Eiben István, hangfölvétel: Lohr Ferenc, díszlet: Sörös Imre.

21. *Isten tenyerén.* A magyar föld minden szépségét viszi filmre dr. Huzly Imre főorvos, aki évenként keresztül dolgozott a filmen. Mezőkövesd környékének színdús élete elevenedik meg a filmen, amelyen nem színpadi művészek, hanem a magyar vidék tehetséges műkedvelői alakítják a főszerepeket. A darab középpontjában egy koronaőr élettörténete tárul elénk.

22. *A nőknek minden sikerül.* Ráthonyi Ákos rendezte ezt a vígjátékot, amely ugyan nem tartozott a legsikerültebb munkái közé. Tolnay Klári, Turay Ida, Páger Antal, Rajnay Gábor, Szilassy László, Tompa Pufi, Maklár Zoltán, Pethes Sándor, Harcos Irén, Kökény Ilona, K. Boócz Lajos, Kövály Gyula, Misoga László, Kőműves Sándor, Dénes György, Weszely Pál és Apáthy Imre játszották a főszerepeket. A képeket Vass Károly forgatta, a hangot Rónay Gyula készítette. Díszlet: Vincze Márton.

23. *Halálos tavasz.* Az átállított új nemzeti filmgyártás legnagyobb világsikere. Hetekig és hónapokig szerepelt műsoron. A külföldön hallatlan pályát futott, így pl. Belgrádban, Szófiában, az északi államokban óriási sikere volt. Karády Katalin, az új magyar filmgyártás egyik vezetőcsillaga, ezzel a filmjével alapította meg pályafutását. Zilahy Lajos filmjében Karádyn kívül Jávor Pál, Szörényi Éva, Somlay Artúr, Rózsahegyi Kálmán és Bilicsi Tivadar vitték a főszerepeket. Polgár Tibor zenéje általános népszerűségnek örvendett. Makay Árpád, a fiatal filmoperatőr gyönyörű képeket produkált, a kitűnő hangfölvételt Lázár István készítette. Díszletek: Simoncsics—Hiszi.

24. *Semmelweiss.* Ebben az évben divatban voltak az életrajz-filmek. Az amerikai nagy életrajz-filmek világszerte nagy sikert arattak és ezt várták a *Semmelweiss* c. filmtől is. A filmnek megérdemelt sikere volt. Hálás téma, a rendező kitűnően felhasználhatta az adottságokat. Tóth Endre ki is használta a kedvező alkalmat és a szereplők, élükön különösen Uray Tivadarral, kitettek magukért. Uray Tivadar alakítása klasszikus volt a címszerepben. A többi főszereplők ezek voltak: Gózon Gyula, Simor Erzs, Somlay Artúr, Mihályffy Béla, Bilicsi Tivadar, Árpád Margit, Juhász József, Vértess Lajos, Tompa Pufi, Pataki Miklós, Boray Lajos,

Keresztessy Mária, Szathmáry Margit, Vagoné Margit, Pártos Gusztáv, Maklár Zoltán és mások.

25. *Bercsényi huszárok*. A Magyar Film Irodában készült a Kárpát-filmnek ez a mozgóképe, Szlatinay Sándor dr. rendezte és valóban szépet és szórakoztatót nyújtott. Csontos Gyula, Szeleczky Zita, Makay Margit, Szilassy László, Mihályffy Eéla és Vaszary Piri vitték a főszerepeket. Icsey Rezső fényképezte a filmet nagyon szépen és jól. Díszlet: Básthy István, hang: Kereszti Ervin.

26. *Garszonlakás kiadó*. A MIF második filmjét Balogh Béla rendezte. A film főszereplői Turay Ida, Keresztessy Mária, Rajnay Gábor és Simor Erzsi voltak. Fényképezte: Makay Árpád, a hang Lázár István munkája, díszletek: B. Kokas Klára.

27. *Mátyás rendet csinál*. Egyszerű, mulattató vígjáték, amely Mály Gerőnek adott alkalmat arra, hogy a közönséget szórakoztassa. Lukács Margit játszotta a női főszerepet, ezenkívül Erdélyi Mici, Németh Romola, Berky Lili, Szilassy László és Feleky Kamill játszották a főszerepeket. Fotográfálta Icsey Rezső, hang: Kereszti Ervin, díszlet: B. Kokas Klára. Rendezte: Bán Frigyes.

Megjelenési kimutatás:

1. *Bors István*. K.: Atelier filmvállalat. Megj.: 1939. II. 23-án a Corso, Scala és Uránia filmszínházakban. H.: 2731 m. Műfaj: vígj. Fősz.: Páger Antal, Tolnay Klári, Eszenyi Olga, Bihary József. R.: Bánky Viktor. C: aluli.
2. *Magyar feltámadás*. K.: Palatinus-film. Megj.: 1939. II. 18-án a Forumban. H.: 2203 m. Műfaj: tört. dráma. Fősz.: Kiss Ferenc, Tőkés Anna, Csontos Gyula. R.: Kiss Ferenc és Csepreghy Jenő. C: aluli.

3. *Vadrózsa*. K.: Standard-film. Megj.: 1939. III. 9-én a Kamarában, a Décsiben és az Átriumban. H.2414 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Dajka Margit, Simor Erzsi, Rózsahegyi Kálmán, Vizváry Mariska. R.: Balogh Béla. C: aluli.
4. *Szervusz Péter*. K.: Kárpát-film. Megj.: 1939. IV. 13-án a Forum, Décsi és Átrium filmszínházakban. H.: 2441 m. Fősz.: Páger Antal, Simor Erzsi. R.: Szlatinay Sándor. C: aluli.
5. *Álomsárkány*. K.: Hunnia-film. Megj. 1939. V. 11-én a Corsóban és a Décsiben. H.: 2250 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Muráti Lili, Egry Mária, Rajnay Gábor. R.: Pünkösti Andor. C: al.
6. *Toprini nász*. K.: Photophon-film. Megj.: 1939. V. 4-én a Royal Apollóban és az Átriumban. H.: 2303 m. Műfaj: filmregény. Fősz.: Jávor Pál, Kiss Ferenc, Tolnay Klári. R.: Tóth Endre. C: aluli.
7. *Nem loptam én életemben*. K.: Photophon-film. Megj.: 1939. VI. 23-án a Royal Apollóban. H.: 2416 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Egry Mária, Suli Annie, Szilassy László. R.: Balogh Béla. C: aluli,
8. *Pérez áll a házhoz*. K.: Atelier-film. Megj.: 1939. VII. 20-án a Forumban és a Scálában. H.: 2430 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Németh Romola, Somogyvári Rudolf, Kiss Manyi, Latabár Kálmán. R.: Balogh Béla. C: aluli.
9. *Tökéletes férfi*. K.: Standard-film. Megj.: 1939. VIII. 31-én a Royal Apollóban. H.: 2200 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Jávor Pál, Simor Erzsi, Dán Etelka. R.: Szlatinay Sándor. C: aluli.
10. *Az utolsó Vereckey*. K.: Standard-film. Megj.: 1940. I. 31-én a Décsi és az Átrium filmszínházakban. H.: 2200 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Szeleczky Zita, Csontos Gyula, Hajmássy Miklós, Vaszary Piri, Bilicsi Tivadar. R.: Szlatinay Sándor. C: aluli.

11. *Öt óra 40.* K.: Hunnia-film. Megj.: 1939. IX. 12-én a Royal Apollóban. H.: 2300 m. Műfaj: bűnügyi dráma. Fsz.: Tasnády Fekete Mária, Makay Margit, Kiss Ferenc, Uray Tivadar. R.: Tóth Endre. C: aluli.
12. *Karosszék.* K.: Palatinus-film. Megj.: 1939. X. 4-én a Royal Apollóban. H.: 2273 m. Műfaj: vígjáték. Tősz.: Szelezcky Zita, Szilassy László, Latabár Kálmán, Rajnay Gábor. R.: Balogh Béla. C: aluli.
13. *Két lány az utcán.* K.: Hunnia-film. Megj.: 1939. X. 12-én a Rádiusban és az Átriumban. H.: 2190 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Tasnády Fekete Mária, Bordy Bella, Csontos Gyula és Ajtay Andor. R.: Tóth Endre. C: aluli.
14. *Áll a bál.* K.: Hunnia-film. Megj.: 1939. XI. 9-én a Décsiben és az Urániában. H.: 2801 m. Fősz.: Csontos Gyula, Szelezcky Zita, Pataky Jenő, Gobbi Hilda, Vaszary Piri, Bilicsi Tivadar, Mihályffy Béla. R.: Bánky Viktor. C: aluli.
15. *Földindulás.* K.: Magyar Film Iroda. Megj. 1940. I. 28-án a.JRoxal AjDolJLóbaíirH.: 2506 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Páger Antal, Eszenyi Olga, Kiss Ferenc, Bilicsi Tivadar. R.: Cserépy Arzén. C: aluli.
16. *Szárnyas dandár.* K.: Palatinus-film. Megj.: 1939. XI. 30-án az Uránia, Décsi és Átrium filmszínházakban. H.: 2370 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Rajnay Gábor, Lukács Margit, Greguss Zoltán. R.: Csepreghy Jenő. C: aluli.
17. *Párbaj semmiért.* K.: Atelier-film. Megj.: 1940. III. 7-én a Rádiusban és az Átriumban. H.: 2217 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Csontos Gyula, Somlay Artúr, Nagy Alice, Tompa Pufi. R.: Martonffy Emil. C: aluli.
18. *Hölgyek előnyben.* K.: Atelier-film. Megj.: 1939. XI. 4-én a Forumban. H.: 2494 m. Műfaj: víg-

- játék. Fősz.: Pethes Sándor, Szilassy László. R.: Martonffy Emil. C: aluli.
19. *Hat hét boldogság.* K.: Hunnia-film. Megj.: 1940. XI. 23-án a Casino, Átrium és City filmszínházakban. H.: 2248 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Tolnay Klári, Kiss Ferenc, Szilassy László. R.: Tóth Endre. C: aluli.
20. *A miniszter barátja.* K.: Délibáb-film. Megj.: 1939. IX. 28-án az Uránia, City és Átrium filmszínházakban. H.: 2990 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Páger Antal, Komár Júlia, Erdélyi Mici, Mihályffy Béla. R.: Bánky Viktor. C: aluli.
21. *Isten tenyerén.* K.: Hungária-film. Megj. 1940. IV. 15-én az Omniában. H.: 2200 m. Műfaj: életkép. Fősz.: nem színészek. R.: Huzly Imre dr. és Riedl Klára. C: aluli.
22. *A nőnek minden sikerül.* K.: Hunnia-film. Megj.: 1940. I. 18-án a Scálában. H.: 2150 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Tolnay Klári, Turay Ida, Páger Antal, Rajnay Gábor, Szilassy László. R.: Ráthonyi Ákos. C.: aluli.
23. *Halálos tavasz.* K.: Pegazus-film. Megj.: 1939. XII. 21-én a Forumban. H.: 2750 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Karády Katalin, Jávor Pál, Szörényi Éva, Somlay Artúr. R.: Kalmár László. C: fel.
24. *Semmelweiss.* K.: Hunnia-film. Megj.: 1940. I. 12-én a Rádusban. H.: 2300 m. Műfaj: életrajz. Fősz.: Uray Tivadar, Simor Erzs, Somlay Artúr, Gózon Gyula, Árpád Margit. R.: Tóth Endre. C: aluli.
25. *Bercsényi huszárok.* K.: Kárpát-film. Megj.: 1940. I. 4-én az Omniában. H.: 2226 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Csontos Gyula, Makay Margit, Szelezky Zita, Szilassy László. R.: dr. Szlatinay Sándor. C: aluli.
26. *Garszonlakás kiadó!* K.: Palatinus-film. Megj.: 1940. I. 18-án a Décsiben és az Átriumban. H.: 2425 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Turay Ida, Si-

- mor Erzsí, Rajnay Gábor, Latabár Kálmán és Szilassy László. R.: Balogh Béla. C: aluli.
27. *Mátyás rendet csinál.* K.: Kárpát-film. Megj.: 1940. II. 6-án az Omniában és a Cityben. H.: 2187 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Mály Gerő, Lukács Margit, Erdélyi Mici, Feleky Kamill. R.: Bán Frigyes. C: aluli.

Az 1940-ben elkészült magyar hangosfilmek:

1. *Férjet keresek* (Hausz Mária-film)
2. *Fűszer és csemege* (Photophon-film)
3. *Pénz beszél* (Csepreghy-film)
4. *Göre Gábor* (György István-film)
5. *Erdélyi kastély* (Atelier-film)
6. *Jöjjön elsején* (Objektív-film)
7. *Gülbaba* (MIF-film)
8. *Te vagy a dal* (Turul-film)
9. *Sarajevo* (Takács—Hunnia-film)
10. *Mária két éjszakája* (Palatinus-film)
11. *Dankó Pista* (Hunnia-film)
12. *Erzsébet királyné* (Imago-film)
13. *Zavaros éjszaka* (Z. Horváth—MFI-film)
14. *Igen vagy nem?* (Hajdú—Hunnia-film)
15. *Hazafelé* (Délibáb-film)
16. *Ismeretlen ellenfél* (Hunnia-film)
17. *Egy csók és más semmi* (Mester-film)
18. *Gorodi fogoly* (Kárpát-film)
19. *Sok hűhó Emmyért* (Standard-film)
20. *Kelet felé ...* (MFI—Palatinus-film)
21. *A szerelem nem szégyen* (Objektív-film)
22. *Vissza az úton* (Modern-film)
23. *Tóparti látomás* (Hausz Mária-film)
24. *Zárt tárgyalás* (Atelier-film)
25. *Pepita kabát* (Hungária-film)
26. *Mindenki mást szeret* (MIF-film)
27. *Rózsafabot* (Palatinus-film)
28. *Beáta és az ördög* (Léna-film)
29. *Hazajáró lélek* (Pegazus-film)
30. *Cserebere* (Auróra—MFI-film)
31. *Hét szilvafa* (Imago-film)
32. *Sárga rózsa* (Léna-film)
33. *Elkésett levél* (Művelődés-film)
34. *Lángok* (Takács—Hunnia-film)
35. *Tokaji aszú* (Csepreghy-film)
36. *A balkezes angyal* (Mester-film)

37. *Elnémult harangok* (Hausz Mária-film)
 38. *Gyurkovics fiúk* (Kárpát—Hamza-film)
 39. *Szeressük egymást* (Cserépy Arzén—MFI-film)
 40. *Eladó birtok* (Kárpát-film)

összegezés: *Magyar*
 40

Eddig elkészült:

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Francia</i>	<i>Román</i>	<i>jilmszkeccs</i>
196	28	4	1	8
<i>Szinkronizált: Magyar Német</i>				
			1	1

*

A háborús állapotok egyes foglalkoztatási ágak szempontjából rendszerint konjunkturálisak. A magyar filmgyártásnak határozottan használt az európai háború, mert az Európaszerte beállott viszonylagos filmhiány serkentőleg hatott a magyar filmgyártásra. Az év folyamán elkészült magyarnyelvű filmek száma elérte a negyvenet, a régen óhajtott negyven magyar filmet! Színvonal tekintetében a legtöbb magyar film *határozott emelkedést* mutat, noha volt még néhány, amely egyáltalában nem vált előnyére a magyar filmgyártásnak. A színvonalemelkedés következtében a magyar film kivitele egyre jobban emelkedett és néhány filmünk a külföldön elismert sikert aratott. Jugoszláviában úgyszólván minden filmet eladtak, Bulgáriába is 50—60 magyar film került ki és a többi balkáni és közeikeleti államba is elkerült néhány magyar film. Nagyon szívesen fogadták a magyar filmet Olaszországban, továbbá Svédországban és Norvégiában.

A magyar film szempontjából előnyt jelentett a kiadott ameta-rendelet, amely a legtöbb városra és nagyközségre nézve kötelezővé tette a százalékos elszámolást A lillafüredi Filmhéten, valamint a velenicei Nemzetközi Filmbiennalén több magyar film nagy sikert aratott. Ugyancsak nagyon bevált a kor-

mánynak az a rendelete, amellyel az eddig 20%-os játszási arányszámot fölemelte 25%-ra, úgyhogy ezzel is serkentőleg hatott a gyártásra. Az addigi cenzúra jegyek egyidejű megszüntetése mellett a kormány az úgynevezett *jutalmi rendszert vezette be*, ez azonban nem bizonyult előnyösebbnek, mint a cenzúra j egy-rendszer.

A magyar film szempontjából különös öröm volt Erdély egy részének visszatérése. Erdélyben még sohasem játszottak magyar filmet, mert a mindenkori román kormányok nem engedték be a magyar filmet. így a fölszabadult területek lényeges konjunktúrát jelentettek a magyar film szempontjából.

*

1. *Férjet keresek.* Békeffy István és Jeney Imre forgatókönyvéből készült ez a film Hausz Mária gyártásában. Szórakoztatott, mulattatott, Martonffy Emil, aki különösen a bohózszerű vígjátékokban specializálta magát, itt is szórakoztatót nyújtott. Rózsahegyi Kálmán, Turay Ida, Kollár Livia, Szaplanczay Éva, Vaszary Piri, Bilicsi Tivadar és Hollósy Mária játszották a főszerepeket. Forgatta: Eiben István, hangfölvétel: Lohr Ferenc, díszlet: Vincze Márton.

2. *Fűszer és csemege.* Csathó Kálmán nagy-sikerű színdarabja, amely sokáig szerepelt a Víg-színház műsorán, a filmen nem sikerült annyira. Valahogyan összezsugorodott a cselekmény, kevés levegő, kevés mozgás látható a filmen. Ráthonyi Ákos mindent elkövetett a siker érdekében. Jávor Pál, Szörényi Éva, Somlay Artúr, Vízváry Mariska, Pethes Sándor, Dénes György, Berczy Géza, Petheó Attila, Hidvéghy Valéria és Vándory Gusztáv játszották a darab főszerepeit. Forgatta: Eiben István, hang: Lohr Ferenc, díszlet: B. Kókas Klára.

3. *A pénz beszél.* Jellegzetes vígjáték, sok helyen mulattató részletekkel, sokszor azonban eléggé von-

tatott, lassú jelenetekkel. Dayka Margit igyekszik a humort felszínen tartani. Csórtos Gyula alakítása igen jó. Szörényi Éva, Mály Gerő, Szabó Sándor és Greguss Zoltán játszák a főszerepeket. Csepreghy Jenő rendezte a filmet, amelynek képfölvételeit Icsy Rezső, hangját Kereszti Ervin, díszleteit Básthy István készítette.

4. *Göre Gábor*. Gárdonyi Géza ismert alakjait vitte filmre György István. Tompa Pufi, Pethes Sándor, Misoga László, Rózsahegyi Kálmán és Adorján Éva játszották a főbb szerepeket. Fényképezte: Vass Károly, hang: Rónay Gyula, díszletek: Baja Benedek.

5. *Erdélyi kastély*. Ez a film is a színpadról került vászonra. A Vígszínházban játszották sok évvel ezelőtt. A film jó és érdekes volt. Tasnády Fekete Mária, Mezey Mária, Páger Antal, Timár József, Greguss Zoltán, Hidvéghy Valéria és Vaszary Piri vitték a darabolt. Podmaniczky Félix rendezte a filmet, amely a Magyar Film Iroda műtermében készült gondos technikai kivitelben. Kép: Icsy Rezső és Fekete Ferenc, hang: Kereszti Ervin, díszlet: Básthy István.

6. *Jöjjön elsején*. Ez az év a vígjátékok és bohózatok korszaka volt. A film vállalatok jórészt erre fektették a fősúlyt. Ez a film is szórakoztatott és Ráthonyi Ákos ezt a célt el is érte. Turay Ida, Páger Antal, Jávor Pál, Sulyok Mária, Rózsahegyi Kálmán, Kiszely Ilona, Szaplóczay Éva és Dénes György játszották a vezetőszerepeket. Fényképezte: Eiben István, a hangfölvétel Lohr Ferenc, a díszletek: Simoncsics—Hiszi munkái.

7. *Gülbaba*. Az esztendő reprezentációs filmjéül készült. Sokáig dolgoztak rajta a Hunniában, végeredményben komoly művészi értékű film lett belőle. Szeleczky Zita egyik legszebb szerepét játszhatta a filmen, épúgy Jávor Pál. A többi főszerepben ki-

tűnt Szalay Karola táncművészetével, Bihari József, Kürthy György és Rátkai Márton. Nádasdy Kálmán, az Opera egyik rendezője, rendezte a filmet. Forgatta Makay Árpád, hang: Lázár István, díszletek: B. Kokas Klára. Zene: Huszka Jenő és Fényes Szabolcs.

8. *Te vagy a dal.* Zenei filmnek készült és valóban volt is sikere. Sárdy János, az Operaház fiatal tenoristája énekelt első ízben filmen és ezzel utat tört magának későbbi többi filmjéhez. A Magyar Film Irodában a Pul vári-hangszerral készült filmen Szabó Klári, Sennyey Vera, Vaszary Piri, Toronyi Imre, Kürthy Gyula és Feleky Kamill játszották a főszerepeket. A dalbetétek igen jók voltak. A sikerült filmet Rodriguez Endre rendezte, Icsey Rezső fényképezte és Kereszti Ervin készítette a hangfölvételeket.

9. *Sarajevo.* Takács Antal gyártotta ezt a filmet a Hunnia kölcsönzője részére. Szép, komoly és tehetséges munka volt. Gyönyörű téli külső fölvételek emelték a film színvonalát. A főszereplők mind kitűnőek voltak, így Tasnady Fekete Mária, Kiss Ferenc, Timár József és Vértess Lajos. Ráthonyi Ákos nagyon dicséretes munkát végzett. Volt is sikere. Vass Károly remek képei nagyon tetszettek, jó volt Lázár István hangmunkája és Vincze Márton díszletei beleillettek a környezetbe.

10. *Mária két éjszakája.* Nagy felkészültséggel kezdték meg a film fölvételeit. Új csillag tűnt fel: Szilágyi Szabó Eszter, aki első szereplésével is már megnyerte a közönség tetszését. Uray Tivadar, Csontos Gyula, Greguss Zoltán, Pataki Jenő, Juhász József, Latabár Kálmán és Bornemisza Éva játszották a főszerepeket. Balogh Béla nagyszerű rendezése sokban hozzájárult a film sikeréhez. A jólsikerült képfölvételek Makay Árpád tehetséges munkája, hang: Lohr Ferenc, díszletek: Pagonyi János, zene: Dolecskó Béla,

11. *Dankó Pista*. Az utóbbi évek kiváló és nagy filmje. Belföldön és külföldön egyaránt nagy sikert aratott. Nagy ünnepségek között rendezték meg a bemutatóját, de a film meg is érdemelte a hozzáfűzött sikert. A remek zeneszámok, gyönyörű képek — Eiben István munkája — hozzájárultak a film nagy sikeréhez. A szereplők mind elsőrendű teljesítményt nyújtottak, de ki kell emelni a három nagy sztárt: Jávor Pált, Simor Erzsit és Lukács Margitot. Kalmár László rendezte a filmet igen tehetségesen, Lohr Ferenc készítette az igényes hangfölvételeket.

12. *Erzsébet királyné*. Szilágyi—Huszka operettjéből Podmaniczky Félix forgatott igen jó és kellemes filmet, bár az operettől nagyon eltért. Karády Katalint nyerték meg a címszerepre és megjelenése igen előkelő volt. Jávor Pál, Tolnay Klári, Somlay Artúr, Rajnay Gábor és Gózon Gyula voltak a film főszereplői. A magyar filmszínházakban nagy sikerrel játszották. Fotografálta: Icsey Rezső, hangfölvétel: Kereszti Ervin, díszlet: Baja Benedek. A film a Magyar Film Iroda műtermében készült.

13. *Zavaros éjszaka*. Jellegzetesen nyári film-darab volt szórakoztató célzattal, kis igényekkel. Z. Horváth János gyártásában készült a Magyar Film Irodában Tolnay Klári, Rajnay Gábor, Bili esi Tivadar, Gózon Gyula, Hidvéghy Valéria és Pataký Jenő főszereplésében. Icsey Rezső és Kereszti Ervin dolgoztak a film technikai kivitelezésében. Rendezte Bán Frigyes.

14. *Igen nagy nemi* Vaszary János eredeti filmtémája rendkívül nagy sikert aratott. Igaz, hogy Mura ti Lili első komoly beállítása, gyönyörű fölvételei nagyban hozzájárultak a film óriási sikeréhez. Páger Antal, Szörényi Éva, Kiss Manyi, Vaszary Piri remekül játszottak, a díszletek — Vincze Márton munkája — nagyon tetszetek, ép-űgy Eiben István remekbe illő hatásos fényképei,

valamint Lohr Ferenc hangmunkája. Bánky Viktor rendezte a filmet igen nagy sikerrel.

15. *Hazafelé.* Barabás Pál eredeti filmkönyve. Fedák Sári játszotta a főszerepet. Igazi hazafias érzéstől áthatott komoly film, bár nem volt meg a várt sikere. Fedákon kívül Csontos Gyula, Vaszary Piri, Bilicsi Tivadar és vitéz Hajmássy Lajos játszották a főszerepeket, Cserépy Arzén rendezte, Vass Károly fényképezte, hang: Rónay Gyula, díszlet: Sörös Imre.

16. *Ismeretlen ellenfél.* Divatba jöttek a kémfilmek. Ez az első ilyenfajta film, amelyet nagy fölkeléssel, a következő szereposztásban: Simor Erzs, Adorján Éva, Somogyi Nusi, Ajtay Andor, Földényi László és Greguss Zoltán. Makay Árpád fényképezte a filmet, amelynek hangfölvételeit Lázár István készítette. Díszletek: Velits Miklós.

17. *Egy csók és más semmi.* A magyar színpadok egykori műsordarabját Ráthonyi Ákos vitte filmre. A Mester-film már saját kölcsönzójében hozta ki a darabot, amelynek főszerepeit Jávor Pál, Tolnay Klári, Raj nay Gábor, Pataky Jenő, Sárossy Andor, Dénes György, Szaplóczay Éva és Pethes Sándor játszották. Vass Károly operatőr munkája igen kitűnő. Lázár István hangfölvételei sikerültek. Zene: Eismann Mihály ismert slágerei.

18. *Gorodi fogoly.* Az első világháború idejéből való téma és Cserépy Arzén igyekezett is kihasználni a benne rejlő lehetőségeket. Ajtay Andor a címszerepben igen kiválót nyújtott, mellette Adorján Éva, Petheő Attila, Baló Elemér, Köpeczi Boócz Lajos játszottak nagy sikerrel. Hegyi Barna igen jól fényképezte, Kereszti Ervin hangfölvétele jó volt, Básthy István díszletei stílszerűek.

19. *Sok hűhó Emmyért.* Aszlányi Károly kedves és víg regényét Szlatinay Sándor dr. filmesítette meg Szeleczy Zitával, Jávor Pállal, Csontos Gyulával és Kiss Manyival a főszerepekben.

Szépen kidolgozott film volt, amely igen tetszett a magyar filmszínházakban. A Magyar Film Irodában forgatott film képfölvételeit Icsey Rezső, hangját Kereszti Ervin, díszleteit pedig: Básthy—Hiszi készítették.

20. *Kelet felé ... Az Észak felé ...* című hazafias honvédfilm után önként adódott az erdélyi bevonulásról készült film. Csupa izzó hazafiság, gyönyörű külső fölvételek. A Magyar Film Iroda operatőri gárdája nagyon értékes és *örökbecsű* munkát végzett. A film katonai ellenőrzését és irányítását Bánáss József százados végezte.

21. *A szerelem nem szégyen.* A már megkezdett víg játéktílusban készült tisztára szórakoztatási céllal és Ráthonyi Ákos rendező nem is akart mást. Vidám, mulatságos filmet akart csinálni. Tolnay Klári, Jávor Pál, Mály Gerő és Gózon Gyula játszották a főszerepeket. Makay Árpád ügyesen fényképezett, Lázár István hangmérnök munkája jó volt, épúgy tetszettek Vincze Márton díszletei.

22. *Vissza az úton.* Orbók Attila új filmje valójában taposott utakon járt, mert Jannings egyik régi filmjét követi, ha más beállításban is. Csontos Gyula klasszikus alakítást nyújtott ebben a filmben, amelynek női főszerepeit Tolnay Klári és Mezey Mária játszották. A többi főszereplő: Toronyi Imre, Főidényi László, Mihályffy Béla, Kőváry Gyula, Boray Lajos, Báthory Giza, Pethes Sándor és Ferenc, Maklár Zoltán, Kökény Ilona és Misoga László. Makay Árpád és Lázár István vállalták a technikai kivitelezést. A szép díszletek Vincze Márton munkája. Kitűnően rendezte Ráthonyi Ákos.

23. *Tóparti látomás.* Hosszú hónapok után az első, valóban művészi és nagyszerű film. A film hallatlan sikerét mi sem bizonyítja jobban, minthogy külföldön a legelső magyar filmek között emlegették és mindenütt óriási sikerrel játszották. Zsigray Ju-

lianna finomlelkű darabjában Jávor Pál, Rajnay Gábor, Simor Erzsi, Tolnay Klári, Maklár Zoltán és Solthy György játszották a főbb szerepeket. Kalmár László rendező művészi érzékéről tanuskodott, amikor ezt a par excellence kényes, de szemnek ingerlő filmtémát földolgozta. Eiben—Lohr—Vincze tökéletes technikai munkát végeztek és munkájukkal nagyon emelték a film művészi értékét és színvonalát.

24. *Zárt tárgyalás.* Francia kivitelben és szellemenben remekül kidolgozott film, amellyel Radványi Géza tökéletes művészi munkát nyújtott. A filmen Tasnady Fekete Mária, Páger Antal, Somlay Artúr és Timár József alakítják a vezetős szerepeket, de az egész léggör, a sokszor pattanásig feszült jelenetek egész tömege adják a film igazi értékét. A Magyar Film Iroda műterme kitett magáért, amikor ezt produkálni tudta. A főlvételeket Icsey Rezső készítette, a hangot Kereszti Ervin, a díszleteket Horváth János. Zene: Fényes Szabolcs.

25. *Pepita kabát.* Bohózat volt sok értelem nélkül, de kizárólag mulattató célzattal. A bohózatba vágó vígjátékok ezzel el is érik a kitűzött célt. Martonffy Emil ebben is bebizonyította, hogy ért a bohózatok megrendezéséhez. Kiss Manyi és Latabár Kálmán vitték a főszerepet, de szórakoztatott Földessy Géza, Egry Mária, Berky Lili, Mihályffy Béla, Pethes Sándor, Wessely Pál, Kőváry Gyula és Vaszary Piri alakítása is. Hegyi Barnabás fotografálta, Pulvári Károly volt a hangmérnök. Díszletek: Básthy István.

26. *Mindenki mást szeret.* Balogh Béla rendezte Thury Lajosnak ezt a témáját, sok humorral és fordulatos jelenetekkel. Szilágyi Szabó Eszter, Uray Tivadar, Déry Sári, Maklár Zoltán, Petheő Attila és Pethes Sándor játszották a főszerepeket. Makay Árpád forgatta a filmet, Lázár István volt a hangmérnök, B. Kokas Klára tervezte a díszleteket.

27. *Rózsafabot*. A Palatinus film vállalatnak ez a filmje új ösvényeken halad és bőséges alkalmat ad Szelezky Zitának, a darab egyik főszereplőjének, hogy érdekes, de nehéz szerepét eljátssza. Mellette Timár József, Juhász József, Berky Lili és Gózon Gyula jutnak kitűnő alakításhoz. A filmet Balogh Béla rendezte a Hunnia műtermében. Makay Árpád fényképezte jó meglátással, Lázár István végezte a hangfölvételeket, a díszletek Pagonyi János tervei alapján készültek.

28. *Beáta és az ördög*. A legművészebb magyar filmek egyike és éppen azért, mert túlságosan finom kivitelű volt, volt meg a várt és jogosan remélt közönségsikere. Szörényi Éva és Páger Antal művészi tudásuk javát nyújtották, Vaszary Piri pedig gondoskodott a humorról, amely ennél a komor-témájú filmnél elengedhetetlen volt, György István rendezése nagyon jó volt. Vass Károly hatásos belső és külső fölvételei mindenki tetszését nyerték meg. Rónay Gyula volt a hangmérnök, a hatásos díszleteket Vincze Márton tervezte.

29. *Hazajáró lélek*. Zilahy Lajos második filmjéül is saját regényét vette alapul, bár a sikere mesze elmaradt a *Halálos tavasz* európai nagy sikere mögött. Mindamellet művészi és becsületos munka volt és maga Zilahy Lajos mint rendező megtett mindent a darab sikere érdekében. Karády Katalin játszotta itt is a főszerepet, vele Páger Antal, Csor-tos Gyula, Somlay Artúr, Vaszary Piri és Mály Gerő vitték a főszerepeket. Eiben István fotográfálta ezt a filmet is nagy tudással és ösztönös meg-érzéssel, Lohr Ferenc végezte a hangfölvételeket. Díszletek: Sör és Imre.

30. *Cserebere*. A Magyar Film Irodában készült az Aurora-filmje, Cserépy László sikerült rendezésében. Vígjáték volt, sok helyzetkomikummal. Bordy Bella, Szilassy László, Kiss Manyi és Latabár Kálmán játszottak benne. Fényképezte Hegyi

Barnabás, hangmérnök: Kereszti Ervin, díszletek: Báस्थ्य István. Sipos László volt a gyártási vezető.

31. *Hét szilvafa*. Magyaros légkörben mozgó, igazi „békebeli” film volt sok muzsikával, szerelmes fiatalokkal, Csontos Gyula, Turay Ida, Szilassy László, Mály Gerő és Vaszary Piri vették a filmet sikerre, de Podmaniczky Félix báró rendezése is sokban hozzájárult ehhez. A Magyar Film Irodában forgatták; Icsey Rezső volt az operatőr, Kereszti Ervin a hangmérnök. Díszletek: Báस्थ्य István és Hiszi Sándor.

32. *Sárga rózs*a. Jókai Mór ragyogó regénye ezúttal alig érvényesült a filmen. (Valamikor némán készítették a Corvin filmgyárban.) Kissé lassú, vontatott volt, de ennek ellenére a vidéken nagyon tetszett. Szörényi Éva, Kamarás Gyula, Greguss Zoltán és Kormos Márta minden tudásukkal érvényesültek. Szépek voltak Vass Károly külső és belső fölvételei. György István rendezte.

33. *Elkésett levél*. A Művelődés Filmvállalat első filmje a világháborúból merítette tárgyát, szép vonalvezetésben oldotta meg a feladatot Pünkösti Andor költői szépségű könyve alapján. Uray Tivadar, Szörényi Éva, Feleky Sári, Kamarás Gyula, Kiszely Ilona, Dénes György, Füzes Anna, Maki ár y Zoltán nagyon jól játszottak. Rodriguez Endre rendezése szép és intelligens munka. Gyártási vezető dr. Bajusz Péter volt, a képet Makay Árpád fotografálta, a hangfölvételt Lázár István készítette, a díszleteket Vincze Márton.

34. *Lángok*. A Hunniának ezt a filmjét a Takácsfilm gyártotta, be is mutatták a velencei Biennalen 1941-ben, ott azonban nem tetszett. Ezzel az előítélettel és sajtóhanggal került a film premierre és itt sem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. A filmnek voltak értékes művészi oldalai, a szereplők épúgy mint maga a feldolgozás sokszor igen kitűnő és első-

lendű volt és csak nagy általánosságban nem vált be. Kiss Ferenc, Jávor Pál a férfiak között, Mezey Mária és Hidvéghy Valéria a nők között tűntek ki. Kalmár László rendezte a filmet. Eiben István művészi munkát végzett, ugyanúgy Lohr Ferenc. A díszes kiállítás Vincze Márton érdeme.

35. *Tokaji aszú*. A Magyar Színház Fedák-darabja a filmen is helyt állott. Fedák itt is igazi fedáki alakítást nyújtott. A film elejétől végig vidám, magyaros hangulatú, kedélyes, de a szép külső fölvételei is dicséretreméltóak. Fedák mellett Bordy Bella, Keéry Panni és Mihályffy Béla játszották a főszerepet. Bánky Viktor rendezése kitűnő.

36. *A balkezes angyal*. Vigjáték abból a fajtából, amelyből az év folyamán éppen elég készült. De szórakoztatási célját elérte. Ráthonyi Ákos rendezése jó munka volt, ugyancsak jók voltak a szereplők: Tabódy Klári, Jávor Pál, Mály Gerő, Berky Lili és Vaszary Piri. Vass Károly operatőr jól végezte feladatát, Lázár István mérnök is példás munkát nyújtott. Vincze Márton díszletei szépek voltak.

37. *Elnémult harangok*. Rákosi Viktor erdélyi története — iskolai éveink egyik legszebb olvasmánya — a filmen is nagyon jól érvényesült, sok szépet és nemeset nyújtott. Kalmár László rendezése remek munka volt, a főszereplők is kitűnőek voltak, így Kiss Ferenc, Nagy István és Lukács Margit elsőrendű művészi munkát teljesítettek. A fölvételek Eiben István művészi meglátására vallanak és dicséretreméltóak. A díszletek is szépek voltak, az egész film általában tetőtől talpig *magyar film* volt.

38. *Gyurkovics fiúk*. A nemzeti és hazafias filmek közül való, amely az év során megérdemelt sikert aratott. A békebeli bácskai világ elevenedik meg előttünk minden népies szépségével, gyönyörű muzsikájával, táncaival és vidámságával. HamzaD. Ákos első rendezése jól sikerült. A Hunniában készült filmen Turay Ida, Simor Erzsí, Vizváry

Mariska, Szilassy László, Perényi László, Pataki Jenő és Hajmássy Miklós játszottak. Makay Árpád és Rónay Gyula lelkiismeretesen végezték munkájukat, Polgár Tibor zenéje nagyon jól illeszkedett be a filmbe, nem kevésbé Pagonyi János díszletei.

39. *Szeressük egymást.* Barabás Pálnak ezt a filmtörténetét Cserépy Arzén vitte filmre saját produkciójában, a M. F. I. műtermében nagy és érdekes szereposztásban. Bulla Elma, Csórtos Gyula, Greguss Zoltán, Erdélyi Mici, Hidvéghy Valéria, Rácz Vali, Maklár Zoltán, Fáy Béla, Köpeczi Boócz Lajos, Simon Marcsa, Bilicsi Tivadar, Mihályffy Béla és mások játszották a főszerepeket. A zenét Laurisin Miklós szerezte, a képeket Hegyi Barna készítette, a hangot Kereszti Ervin, a díszletek Básthy István tehetséges munkája.

40. *Eladó birtok.* Mikszáth Kálmán egyik legjobb regényének filmváltozata. Bánky Viktor rendezte a filmet, aki a „földkérdéses” témákhoá' remekül ért és kitűnően oldja meg a film játékot a problémával együtt. Szelezky Zita, Páger Antal és Mihályffy Béla játszották a főszerepeket. A Magyar Film Irodában készült Icsy és Kereszti Ervin technikai feldolgozásában. A díszleteket Varga Mátyás tervezte.

Megjelenési kimutatás:

1. *Férjet keresek.* K.: Hausz Mária-film. Megj. 1940. február 5-én a Corsóban és a Scálában. H.: 2380 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Turay Ida, Rózsahegyi Kálmán, Kollár Livia, Bilicsi Tivadar. R.: Martonffy Emil. C: aluli.
2. *Fűszer és csemege.* K.: Photophon-film. Megj. 1940. III. 1-én a Décsi, Átrium és Casino filmszínházakban. H.: 2320 m. Műfaj: színmű.

- Fősz.: Jávor Pál, Somlay Artúr, Szörényi Éva, Vizváry Mariska. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.
3. *Pérez beszél.* K.: Csepreghy-film. Megj.: 1940. III.
14-én a Scala és Uránia filmszínházakban. H.: 2456 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Csontos Gyula, Dajka Margit, Szörényi Éva, Mály Gerő. R.: Csepreghy Jenő. C: aluli.
4. *Göre Gábor.* K.: dr. Pflumm Tibor filmvállalata.
Megj.: 1940. III. 13-án az Omniában. H.: 2538 m. Műfaj: életkép. Fősz.: Tompa Sándor, Pethes Sándor, Misoga László és Adorján Éva. R.: György István. C: aluli.
5. *Erdélyi kastély.* K.: Atelier-film. Megj.: 1940. III.
7-én a Royal Apollóban. H.: 2266 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Tasnády Fekete Mária, Páger Antal, Timár József, Greguss Zoltán. R.: Podmaniczky Félix. C: aluli.
6. *Jöjjön elsején.* K.: Objektív-film. Megj.: 1940. III.
20-án a Décsiben és az Átriumban. H.: 2169 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Turay Ida, Páger Antal, Jávor Pál, Sulyok Mária. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.
7. *Gülbaba.* K.: Palatinus-film. Megj.: 1940. IV.
11-én az Uránia, Átrium és City filmszínházakban. H.: 2568 m. Műfaj: mesejáték. Fősz.: Szelezky Zita, Jávor Pál, Szalay Karola, Bihari József, Rátkai Márton. R.: Nádasy Kálmán. C: aluli.
8. *Te vagy a dal!* K.: Turul-film. Megj.: 1940. VI.
3-án a Forumban és a Scálában. H.: 2082 m. Műfaj: énekes film. Fősz.: Sárdy János, Szabó Klári, Sennyey Vera, Feleky Camill. R.: Rodriguez Endre. C: aluli.
9. *Sarajevo.* K.: Hunnia film rt. Megj.: 1940. IX. 2-án
a Forumban és a Décsiben. H.: 2380 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Tasándy Fekete Mária, Kiss Ferenc, Timár József, Vértess Lajos. R.: Báthonyi Ákos, C: aluli.

10. *Mária két éjszakája*. K.: Palatinus-film. Megj.: 1940. IX. 4-én a Rádusban. H.: 2595 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Szilágyi Szabó Eszter, Uray Tivadar, Greguss Zoltán, Csontos Gyula. R.: Balogh Béla. C: aluli.
11. *Dankó Pista*. K.: Hunnia-film. Megj.: 1940. I. 16-án a Bűyal Araollóban és az Átriumban. H.: 2548 m. Műfaj: életkép. Fősz.: Jávor Pál, Simor Erzsi, Lukács Margit. R.: Kalmár László. C: al.
12. *Erzsébet királyné*. K.: Imago-film. Megj.: 1940. IX. 5-én a Royal Apollóban és az Atriumban. H.: 2658 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Karády Katalin, Jávor Pál, Tolnay Klári, Somlay Artúr, Rajnay Gábor, Gózon Gyula. R.: Podmaniczky Félix. C: aluli.
13. *Zavaros éjszaka*. K.: MFI. Megj.: 1940. VIII. 15-én a Corsóban, a Royal Apollóban és a Scálában. H.: 2290 m. Műfaj: Bűnügyi vígjáték. Fősz.: Tolnay Klári, Rajnay Gábor, Bilicsi Tivadar, Gózon Gyula, Pataky Jenő. R.: Bán Frigyes. C: aluli.
14. *Igen vagy nem?* K.: Hunnia-film. Megj.: 1940. IX. 26-án a Décsi és Átrium-filmszínházban. H.: 2189 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Szörényi Éva, Muráti Lili, Kiss Manyi, Vaszary Piri, Páger Antal, Jávor Pál. R.: Bánky Viktor. C: auli.
15. *Hazafelé*. K.: Délibáb-film. Megj.: 1940. IX. 18-án az Omniában és a Cityben. H.: 2440 m. Műfaj: életkép. Fősz.: Fedák Sári, Csontos Gyula, Vaszary Piri, Bilicsi Tivadar, v. Hajmássy Lajos. R.: Cserépy Arzén. C: aluli.
16. *Ismeretlen ellenfél*. K.: Hunnia-film. Megj.: 1940. XII. 5-én a Rádusban. H.: 2172 m. Műfaj: kémfilm. Fősz.: Simor Erzsi, Adorján Éva, Somogyi Nusi, Ajtay Andor, Greguss Zoltán. R.: Rodriguez Andre. C: aluli.
17. *Egy csók és más semmi*. K.: Mester-film. Megj.:

1941. I. 15-én a Décsiben és a Casinóban. H.: 2008 m. Műfaj: zenés vígjáték. Fősz.: Jávor Pál, Tolnay Klári, Rajnay Gábor, Pataky Jenő. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.
18. *Gorodi fogoly*. K.: Kárpát-film. Megj.: 1940. XI.
7-én az Omniában. H.: 2197 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Ajtay Andor, Petheő Attila, Adorján Éva. R.: Cserépy Arzén. C: aluli.
19. *Sok hűhó Emmyért*. K.: Standard-film. Megj.: 1940. X. 11-én a Scálában, a Corsóban és az Omniában. H.: 2269 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Szelezky Zita, Jávor Pál, Csontos Gyula, Kiss Manyi. R.: dr. Szlatinay Sándor. C: aluli.
20. *Kelet felé...* K.: Palatinus-film. Megj.: 1940. X.
10-én az Urániában, a Cityben és az Átriumban. H.: 2619 m. Műfaj: katonai tört. riport. R.: Bánáss József. C: aluli.
21. *A szerelem nem szégyen*. K.: Objektív-film. Megj.: 1940. XII. 18-án a Décsiben és az Átriumban. H.: 2326 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Tolnay Klári, Jávor Pál, Mály Gerő, Gózon Gyula. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.
22. *Vissza az úton*. K.: Modern-film. Megj.: 1941. II.
17-én a Forumban. H.: 2070 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Csontos Gyula, Mezey Mária, Tolnay Klári, Toronyi Imre. R.: Ráthonyi Ákos. C: al.
23. *Tóparti látomás*. K.: Hausz Mária. Megj.: 1940. XII. 20-án a Rádibusban. H.: 2752 m. Műfaj: filmjáték. Fősz.: Jávor Pál, Tolnay Klári, Simor Erzs, Rajnay G. R.: Kalmár L. C: aluli.
24. *Zárt tárgyalás*. K.: Atelier-film. Megj.: 1940. XI.
21-én a Scálában és az Urániában. H.: 2492 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Tasnády Fekete Mária, Páger Antal, Timár József, Somlay Artúr. R.: Radványi Géza. C: aluli.
25. *Pepita kabát*. K.: Hungária-film. Megj.: 1940. XI.
21-én a Cityben és az Omniában. H.: 2250 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Egry Mária, Földessy

- Géza, Kiss Manyi, Latabár Kálmán, Vaszary Piri. R.: Mártonffy Emil. C: aluli.
26. *Mindenki mást szeret.* K.: MIF. Megj.: 1940. XII.
12-én az Urániában. H.: 2503 m. Műfaj: dráma.
Fősz.: Uray Tivadar, Szilágyi Szabó Eszter, Déry Sári, Maklár Zoltán, Petheő Attila. R.: Balogh Béla. C: aluli.
27. *Rózsafabot.* K.: Palatinus-film. Megj.: 1940. XI.
27-én az Urániában és a Corsóban. H.: 2354 m. Műfaj: filmregény. Fősz.: Szeleczy Zita, Timár József, Juhász József, Berky Lili, Gózon Gyula. R.: Balogh Béla. C: aluli.
28. *Beáta és az ördög.* K.: Lena-film. Megj.: 1941. V.
7-én az Urániában. H.: 2380 m. Műfaj: dráma.
Fősz.: Szörényi Éva, Páger Antal, Vaszary Piri, Gábor Miklós. R.: György István. C: al.
29. *Hazajáró lélek.* K.: Pegazus-film. Megj.: 1940. X.
28-án a Forumban. H.: 2670 m. Műfaj: dráma.
Fősz.: Karády Katalin, Páger Antal, Csontos Gyula, Somlay Artúr, Mály Gerő, Vaszary Piri. R.: Zilahy Lajos. C: aluli.
30. *Cserebere.* K.: MFI. Megj.: 1940. XI. 13-án a Royal, Apollóban és az Átriumban. H.: 2387 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Bordy Bella, Szilassy László, Kiss Manyi, Latabár Kálmán. R.: Cserepy László. C: aluli.
31. *Hét szilvafa.* K.: Imago-film. Megj.: 1940. XII.
5-én a Décsi, a Casino és az Átrium filmszínházakban. H.: 2667 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Turay Ida, Csontos Gyula, Szilassy László, Mály Gerő, Vaszary Piri. R.: Podmaniczky Félix. C: aluli.
32. *Sárga rózsa.* K.: Léna-film. Megj.: 1941. III. 25-én az Omniában. H.: 2200 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Szörényi Éva, Greguss Zoltán, Kormos Mária, Kamarás Gyula. R.: György I. C: aluli.
33. *Elkésett levél.* K.: Művelődés-film. Megj.: 1941. III. 20-án a Décsiben. H.: 2123 m. Műfaj: film-

- játék. Fősz.: Uray Tivadar, Szörényi Éva, Felkay Sári. R.: Rodriguez Endre. C: aluli.
34. *Lángok*. K.: Hunnia-film. Megj.: 1941. X. 23-án a Rádibusban, az Átriumban és a Casinóban. H.: 2621 m. Fősz.: Kiss Ferenc, Mezey Mária, Jávor Pál, Hidvéghy Vali. R.: Kalmár L. C: al.
35. *Tokaji aszú*. K.: Csepreghy-film. Megj.: 1941. II. 14-én a Cityben, az Omniában és az Átriumban. H.: 2656 m. Műfaj: operett. Fősz.: Fedák Sári, Bordy Bella, Keéry Panni, Mihályffy Béla. R.: Bánky Viktor. C: aluli.
36. *A balkezes angyal*. K.: Mester-film. Megj.: 1941. IV. 12-én a Scálában. H.: 2243 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Tabódy Klári, Jávor Pál, Mály Gerő, Berky Lili. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.
37. *Elnémult harangok*. K.: Hausz Mária. Megj.: 1941. II. 27-én az Urániában és az Átriumban. H.: 2481 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Kiss Ferenc, Nagy István, Lukács Margit. R.: Kalmár László. C: aluli.
38. *Gyurkovics fiúk*. K.: Kárpát-film. Megj.: 1941. VIII. 14-én az Urániában, a Cityben, az Omniában és az Átriumban. H.: 2702 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Turay Ida, Simor Erzszi, Szilassy László, Perényi László, Pataky Jenő, Hajmássy Miklós. R.: Hamza D. Ákos. C: al.
39. *Szeressük egymást*. K.: MFI. Megj.: 1941. II. 7-én a Décsi és az Átrium filmszínházakban. H.: 2252 m. Műfaj: életkép. Fősz.: Bulla Elma, Erdélyi Mici, Hidvéghy Vali, Rácz Vali, Simon Marcsa, Csontos Gyula, Greguss Zoltán, Maklár Zoltán, K. Boócz Lajos, Bilicsi Tivadar, Fáy Béla, Toronyi Imre. R.: Cserépy Arzén. C: aluli.
40. *Eladó birtok*. K.: Kárpát-film. Megj.: 1941. I. 3-án az Omniában és az Átriumban. H.: 2300 m. Műfaj: életkép. Fősz.: Szeleczky Zita, Páger Antal, Mihályffy Béla. R.: Bánky Viktor. C: al.

Az 1941-ben elkészült magyar hangosfilmek:

1. *A kegyelmes úr rokona* (Sláger-film)
2. *Ma, tegnap, holnap* (Palatinus-film)
3. *Végre!* (Hajdú—Hunnia-film)
4. *Akit elkap az ár* (Koncz-film)
5. *Havasi napsütés* (Objektív-film)
6. *Egy tál lencse* (Pegazus-film)
7. *Európa nem válaszol* (Atelier-film)
8. *Magdolna* (M. I. F.-film)
9. *A néma kolostor* (Művelődés-film)
10. *András* (Mester-film)
11. *Édes ellenfél* (Hausz Mária-film)
12. *Leányvásár* (Imago-film)
13. *Szűcs Mara házassága* (Duna—Palatinus-film)
14. *Ne kérdezd, ki voltam* (Balogh-film)
15. *Lesz, ami lesz* (Hunnia-film)
16. *A beszélő köntös* (Kárpát-film)
17. *A cigány* (Kárpát-film)
18. *A három, csengő* (M. F. I.-film)
19. *Csákó és kalap* (Standard-film)
20. *Egy éjszaka Erdélyben* (Hunnia-film)
21. *Az ördög nem alszik* (M. F. I.-film)
22. *Lelki klinika* (Iris—M. F. I.-film)
23. *Az intéző úr* (Fortuna-film)
24. *Háry János* (Palatinus-film)
25. *Életre ítelve* (Léna-film)
26. *Régi keringő* (Jupiter-film)
27. *A szűz és a gödölye* (Pegazus-film)
28. *Dr. Kovács István* (M. F. I.-film)
29. *Bob herceg* (Hausz Mária-film)
30. *Kísértés* (Takács—Hausz Mária-film)
31. *Haláltánc* (Mester-film)
32. *Egy asszony visszanéz* (Atelier-film)
33. *Bűnös vagyok* (M. F. I.-film)
34. *Miért?* (Hajdú—Hunnia-film)
35. *Gentry fészek* (Filmexport—Standard-film)
36. *Régi nyár* (M. F. I.-film)

37. *Honvédek előre* (M. F. I.-film)
38. *Az utolsó dal* (Modern-film)
39. *Kádár kontra Kerekes* (Objektív-film)
40. *Behajtani tilos!* (Kárpát-film)
41. *Kölcsönkért férjek* (Déliab-film)
42. *Maske in Blau* (csak németül, Léna—Bavaria-film)

Összegezés:

	<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	
41			1

Az eddig gyártott filmek száma:

<i>Magyar</i>	<i>Német</i>	<i>Francia</i>	<i>Román</i>	<i>Filmszkeccs</i>
237	29	4	1	8

1 magyar, 1 német szinkron

Vagyis: 237 magyar, 29 német, 4 francia, 1 román,
összesen tehát 271 film, továbbá 2 szinkronizált film
és 8 filmszkeccs.

Elérkeztünk a magyar hangosfilm *tízéves jubileumához*. Talán kevesen gondolnak erre az évfordulóra. Nem is csodálom. Az élet kavargó, a gondok nagyok, a feladatok óriások, a végrehajtásuk annál nehezebb és szövevényesebb, így ki gondol arra, hogy a *magyar filmgyártás túl van az első évtizeden*. Ha szigorúan vesszük az évek számozását, valójában ez már a *tizenegyedik év*, de több okból vettem bele az 1941-es évet az *első tízéves* történetbe.

Először az első év tulajdonképpen *csonkaév*, április végén kezdődött a filmgyártás és az év folyamán mindössze két magyarnyelvű film készült.

Másodszor az 1941. évben gyártott filmeket *gyakorlati szempontból* föl kellett vennem. Hiszen ezek a filmek szerepelnek *ma* műsoron, ezeknek az adatait kell leginkább ismernie a mozitulajdonosoknak, tehát kár lett volna ezeket a filmeket kihagyni.

Harmadszor a könyv címlapján az „1931—1941” kitétel szerepel. Tudjuk, hogy ez lényegében azt jelenti, hogy az 1931. évtől az 1941. évig terjedő időben készült filmek adatait és történetét kellett földolgozni, tehát az 1941-ben gyártott filmeket nyugodtan kihagyhattam volna. A könyv megírásánál azonban éppen a két első szempontot vettem figyelembe és így belevettem az 1941. év adatait is.

A *tizedik teljes esztendő* már teljesen átállítva találta a magyar filmgyártást. Az 1939. IV. te. alá eső egyének teljesen kiszorultak a gyártás minden teréről, tehát sem író, sem forgatókönyvíró, sem rendező, sem szereplő vagy munkás nem dolgozhatott.

Számszerűen az 1941-es év túlhaladta a 40 magyar filmet. Három év után ismét németnyelvű film készült Budapesten. Nagy lendületet jelentett a régi Star-filmgyár Pasaréti úti filmgyárának modernizálásáa és újbóli üzembehelyezése. Ezzel a filmgyártó *telepek* száma elérte a hármat. Komoly, felbecsülhetetlen értéket jelent a magyar művelődés és nemzetgazdaság szempontjából a *három filmgyártótelep*. Ezzel Magyarország az európai filmgyártók sorában a *harmadik* helyet foglalta el a német és olasz filmgyártás után. A svéd és francia (marseillei és nizzai filmgyártás) mondhatnám fej-fej mellett halad a magyar filmgyártással, azonban a megszilárdult magyar gyártás *mindig túlhaladta* két versenytársát egynéhány filmmel és így a magyar filmtermelés került Európában a *harmadik helyre*. Reméljük, ezt a helyet megtartja a következő évtizedben is!

A Délvidék visszatérése újabb állandó felvevőpiacot biztosított a magyar filmnek. Negyven-ötven új filmszínház, boldog, megelégedett, visszatért magyar terület várja örömmel az új magyar filmeket.

Színvonal tekintetében az elkészült magyar filmek felülmúlták az előző évben elkészült filmek nagy részét és remélhető, hogy a színvonal javulás állandósul. Ezzel zárjuk a tízéves magyar hangosfilm

történetének ezt a részét, még néhány sorban ismer-
tetjük a gyártott filmeket, majd közöljük az utolsó
„megjelenési kimutatást”, hogy teljes tíz év minden
adata együtt legyen az egész magyar filmszakma, a
szakmán kívül álló művészi, gazdasági és társadalmi
élet számára.

1. *A kegyelmes úr rokona.* Szitnyai Zoltán re-
génye jól érvényesült a filmen, bár nem volt meg a
várt és remélt átütő siker. Szép, becsületes munka
volt a regény filmváltozata és ebben nagy része volt
a rendezőnek: báró Podmaniczky Félixnek, A
Film Irodában készült filmen játszottak: Mezey Má-
ria, Simor Erzs, Szilassy László, Somlay Artúr,
Csortos Gyula, Rózsahegyi Kálmán és Gre-
guss Zoltán. Icsey Rezső sok tehetséggel fotogra-
fált, Kereszti Ervin irányította a hangfölvételt. A
díszletek Básth István tervei alapján készültek.

2. *Ma, tegnap, holnap.* Nagy várakozás előzte
meg a filmet, amelyet a Palatínus készített, azonban
az eredmény nem volt kielégítő, bár a film, mint
művészi munka minden dicséretet megérdemelt.
Bánky Viktor rendezte a filmet, amelynek Szilá-
gyi Szabó Eszter, Jávor Pál, Somlay Artúr,
Vaszary Piri, Mály Gerő. Könyves Tóth Erzs,
Sitkey Irén, Juhász és Kelemen Lajos voltak a
főszereplői. Makay Árpád és Lázár István kitű-
nően végezték a technikai munkálatokat. Horváth
János díszletei és Dolecskó Béla zenéje jól ha-
tottak.

3. *Végre!* Az első „nagy” Muráti Lili-film után
nagy érdeklődés várta a második filmjét és ebben
sem csalódott a közönség és sajtó. Farkas Zoltán
filmrendező szép éa költői munkát végzett, a szerep-
lők: Muráti Lili, Somlay Artúr, Páger Antal, Bi-
licsi Tivadar, Turay Ida, Mály Gerő, Mihályffy
Béla és Pethes Sándor tudásuk legjavát szolgáltat-
ták. Eiben István munkája tökéletes fotográfiai él-

mény. Vincze Mártonnak ez volt az utolsó gyönyörű munkája, mert közben érte tragikus halála. Lohr Ferenc is érdemes munkát fejtett ki.

4. *Akit elkap az ár.* Érdekesítő, izgalmas kémfilm. Rodriguez Endre már nagy gyakorlattal és hozzáértéssel nyúlt ehhez a kényes kérdéshez és munkája nagyon jól sikerült. Simor Erzs, Földényi László, Hidvéghy Valéria, Somogyi Nusi és Mihályffy Béla játszották a főszerepeket. Vass Károly fényképezte a filmet, a hangfölvételeket Rónay Gyula készítette.

5. *Havasi napsütés.* Hunyadi Sándor szép színdarabja és regénye nagy érdeklődést keltett a filmen is. Volt is szép és őszinte sikere. Nemcsak az író érdeme ez a siker, hanem a kitűnő szereplőké és Ráthonyi Ákos művészi rendezői munkájáé is. Tolnay Klári, Turay Ida, Makay Margit, Csontos Gyula, Rajnay Gábor és Vért ess Lajos nemes munkát végeztek, amikor művészi tudásukkal síkra szálltak a film sikere érdekében. Makay Árpád készítette a belső és szép külső fölvételeket, a finomtónusú hangfölvételekért Lázár Istvánt illeti dicséret. A díszleteket Varga Mátyás tervezte.

6. *Egy tál lencse.* Zilahy Lajos filmvállalata Terstyánszky J. Jenő humoros írását vitte filmre, sajnos, nem azzal a várt sikerrel, amit a filmtől elvártak. Karády Katalin a neki nem illő szerepben nem volt oly kitűnő, mint más szerepben. Jávor Pál, Csontos Gyula, Mály Gerő és Kiss Manyi játszották a többi főszerepet. A filmet Farkas Zoltán rendezte ügyesen és tehetségesen, a képfölvételeket Eiben István, a hangfölvételeket Lohr Ferenc készítette. A film zenéjét Polgár Tibor szerezte.

7. *Európa nem válaszol.* Hatalmas nagy műteremben óriási filmmű került volna ki e gazdag és időszerű témából, így is viszonylag komolyértékű filmet készített Radványi Géza. Egészen kiváló szerep-

osztásban dolgozta ki Radványi ezt a szép és érdekes filmtémát. Tasnády Fekete Mária, Kiss Ferenc, Petrovich Szvetiszlav, Greguss Zoltán, Titkos Ilona, Somlay Artúr, szép és dicséretes munkát végeztek. A jólsikerült filmet Icsey Rezső fényképezte, Kereszti Ervin készítette a hangfölvételeket, Horváth János a díszleteket. A munkálatok a Filmirodában folytak.

8. Magdolna. Harsányi Zsolt három kötetes munkáját nehéz volt összezsúfolni egy 2800 méteres filmbe, azonban nagyjában így is sikerült sok alak kitűnő jellemzése és néhány jó szerep. A film mindig nem az az összefüggő, lélektanilag együvé tartozó levezetés, ami a témából önként adódott volna. A szereplők nagyon jók voltak: Lázár Mária, Turay Ida, Somlay Artúr, Lehotay Árpád, Petrovich Szvetiszlav, Kamarás Gyula, Vaszary Piri, Árpád Margit, Rácz Vali, Somogyi Nusi, Sárdy János és mások. A jó és művészi fényképet Makay Árpád készítette, míg a hangfölvétel Lázár István munkája. A díszleteket B. Kokas Klára tervezte sok ízléssel.

9. *A néma kolostor*. Filmgyártóink sem régebben, sem most nem mertek a klasszikus darabokhoz nyúlni. Pedig nem volt igazuk. A *Néma kolostor* sikere bizonyítja, hogy a Karthausi-szerű „régí” regények is számíthatnak sikerre, ha jól oldják meg a művészi kérdéseket. Rodriguez Endre rendezői munkája nagyon jó volt, nemkevésbé a szereplőké: Jávor Pálé, Lukács Margité, Tolnay Klárié, Egerváry Beáé és Ajtay Andoré. A fölvételek nagyon szépek, művésziek — Eiben István remek munkája, — a többi technikai kivitelezés is előrendű munka, ez Lohr Ferenc érdeme.

10. *András*. Probléma-film a javából. Jellegzetesen Bánky-film és a kitűnő rendező itt bele is ölte minden tudását. A földkérdés és a földhöz való rajongás a film alaptémája. Páger Antal mint cím-

szereplő elsőrendű művészi alakítást nyújtott, nem kevésbé a többi szereplő: Bordy Bella, Csortos Gyula, Mihályffy Béla, Timár József, Hidvéghy Valéria, Bihary József, Kőváry Gyula és mások. Makay Árpád és Lázár István kitűnően oldották meg a technikai feladatukat. A díszletek Bariss Dezső munkája.

11. *Édes ellenfél.* Vaszary János egyik színdarabja a film alapötlete és ez a sziporkázó humor érvényesül a filmen is. Martonffy Emil rendezte ezt a könnyed vígjátékot a következő szereposztásban: Szeleczy Zita, Somlay Artúr, Mály Gerő, Hajmássy Miklós, Kiss Manyi, Latabár Kálmán, Solthy György, Maklár Zoltán és Pethes Sándor. Icsey Rezső fotografálta kitűnő érzékkel a filmet, amelynek hangfölvételeit Pulvári Károly irányította. Díszletek: Básthy István.

12. *Leányvásár.* A régi békebeli idők világhírű operettje ezúttal is — mert némában egyszer már elkészült — jól sikerült. Podmaniczky Félix rendező sok ötlettel, gondos kivitelben találta föl a szép zenéjű, felejthetetlen emlékű operettet. Szeleczy Zita, Sárdy János, Bili esi Tivadar, Latabár Kálmán, Vaszary Piri és Kiss Manyi játszották a főszerepeket. A Magyar Filmirodában készült a film, nagyon figyelmes és gondos előkészítéssel. Hegyi Barnabás volt az operatőr, Kereszti Ervin a hangmérnök és Básthy István a díszlettervező.

13. *Szűcs Mara házassága.* Régóta volt filmnek ilyen nagy közönség-sikere, mint ennek. Zsigray Júlia regénye elütött ugyan a filmváltozattól, ennek ellenére, a tiszta magyar levegőjű, gondosan elkészült film 16 héten át óriási sikerrel futott a Décsi-film-színházban. Kalmár László rendezésében Simor Erzsí, Szörényi Éva, Páger Antal, Perényi László, Vizváry Mariska, Pethes Ferenc és Kürthy György játszották a főszerepeket. Eiben István gyönyörű képei, Lohr Ferenc kitűnő hang-

mérnöki munkája és Simoncsics József díszletei előnyére váltak a filmnek.

14. *Ne kérdezd ki voltam?* Igazi Karády-film, mert a kiváló művésznőnek játékban és énekekben bőséges alkalma volt arra, hogy igazi művészetét csillogtassa. Balogh Béla rendező ezt a túlbő művészi képességet kellően ki is aknáztta és ezért volt is a filmnek igazi közönségsikere. Karádyn kívül Baksa Soós László — új figyelemreméltó művész — Ilosvay Katalin, Vizváry Mariska, Juhász József játszották a főszerepeket. Makay Árpád operatőr itt is érvényesítette tudását, Lázár István hangmérnök munkája nagyon jól sikerült.

15. *Lesz, ami lesz!* Már a címéből is kiderül, hogy ez csak bohózat lehet és pedig nyári, vidám, nevetető bohózat. A cél szórakoztatás volt és a filmen lehet is egy óra hosszat sokat nevetni és mulatni. Annie Suli, az Amerikából hazatért kitűnő dízőz játsza a főszerepet, partnere Hajmássy Miklós. Vaszary Piri, Mály Gerő, Pethes Ferenc, Kompóthy Gyula és Kőváry Gyula egészítik ki a mulattató együttest. Rodriguez Endre rendezte a filmet sok igyekezettel és ötlettel, Eiben István forgatta, Rónay Gyula készítette a hangot, Horváth János a díszleteket. A zenét Ákom Lajos szerezte.

16. *A beszélő köntös.* Hónapokig készült a film, főleg a technikai része, mert ennek a filmnek egy része színesfilmként készült. De nemcsak ez biztosította a film őszinte és megérdemelt sikerét, hanem Radványi Géza kitűnő rendezése is. Gondos, körültekintő művészi munka volt a rendezés és az meglátott az egész filmen végesvégig. A film főszerepeit Jávor Pál és Tasnády Fekete Mária játszották, de elsőrendű szerep jutott Kiss Ferencnek, Csórt os Gyulának, Szilassy Lászlónak, Vaszary Pirinek, Mihályffy Bélának, Goll Beának és Bihary Józsefnek. Nagy sztárok meglegedtek kis szerepeknek látszó mellékszerepekkel és ez nagy előnyére

vált a kitűnő filmnek, amely 1942-ben a megjelent magyar filmek sorában kétségtelenül az első helyet foglalta el. Hegyi Barnabás operatőr avatott kézzel oldotta meg a nehéz feladatot. A hangot Kereszti Ervin készítette, míg a díszleteket Básthy István tervezte. Készült a Magyar Film Iroda műtermében.

17. *A cigány.* A Nemzeti Színház évenként be szokta mutatni Szigligeti Edének ezt a népszínművét. A filmen egy kissé réginek látszott a téma, azonban Deésy Alfréd rendező arra törekedett, hogy a népszínműből friss és eleven filmnépszínművet csináljon. Rózsahegyi Kálmán játszotta a címszerepet a tőle megszokott egyéni stílusban és művészettel. Partnerei voltak: Zimonyi Márta, Pataky Jenő, Gábor Miklós, Adorján Éva, Dajbukát Ilona, Bilicsi Tivadar, Sárossy Andor, Wessely Pál és Gabányi László. Kerti Lajos operatőr nagyon sikerült képeket produkált. Hang: Kereszti Ervin, díszletek: Bercsényi Tibor. Zene: Baláss Gyula. Ez a film is a Filmiroda műtermében készült.

18. *A három csengő.* A szállodai élet körül bonyolódó és sokszor tragikus események örökké hálás témák a filmek elkészítésénél. Ennek a filmnek a tárgyköre is a szállodában játszódik le és ezzel a film mindvégig vidám és szórakoztató színvonalon marad. Podmaniczky Félix rendezte a filmet Tolnay Klárral, Jávor Pállal, Mály Gerővel és Turay Idával a főszerepekben. Nagyobb szerep jutott Rácz Valinak, Apáthy Imrének, Maklár Zoltánnak, Mihályffy Bélának, Pethes Ferencnek, Vándory Gusztávnak, K. Boócz Lajosnak, Simon Marcsának és másoknak. Kép: Hegyi Barna, hang: Pulvári Károly, díszlet: Básthy István, zene: Fényes Szabolcs.

19. *Csákó és kalap.* A kaszánya-élet is mindig kedvenc témája volt a vígjátékiróknak. Az újonc, a félszeg katona élete mindig vonzotta a közönséget és így érthető, hogy ez az egyébként nem nagykali-

berű film hetekig maradt műsoron egyik elsőhetes filmszínházunkban és a vidéken is mindenütt tetszett. Martonffy Emil rendezte a mulatságos vígjátékot, amelynek főszerepeit Csortos Gyula, Simor Erzs, Bilicsi Tivadar, Kiss Manyi, Latabár Kálmán és Vaszary Piri. A filmet a Magyar Film Iroda műtermében forgatták.

20. *Egy éjszaka Erdélyben.* Asztalos Miklósnak ez a filmje *Alterego* címmel sokáig szerepelt a Nemzeti Színház műsorán. Hogy mennyire filmre kívánczó téma volt, bizonyítja az, hogy a magyar változattal egyidejűleg német változat is készült Berlinben a „Császár táncol” címen. Kalmár László művészi rendezése elegáns és magas színvonalú külsőt ad a filmnek, amelynek Szelezcky Zita, Páger Antal, Nagy István, Lázár Mária és Mezey Mária a főszereplői. Fényképezési szempontból Eiben István magaskulturájú munkát végzett, ugyanígy Lohr Ferenc és Básthy István díszlettervező. A magasszínvonalú zenét Fényes Szabolcs szerezte.

21. *Az ördög nem alszik.* Vaszary János ismertnevű színdarabjából készült ez a film, teli vidámsággal, sok mulatságos jelenettel. Bánky Viktor rendező biztos kézzel vezette a filmet és a kitűnő szereplők: Tolnay Klári, Csortos Gyula, Hajmássy Miklós, Mihályffy Béla, Bihary József, Pálóczy László és Szép Ilonka minden igyekezetükkel sikerre vitték a rendező törekvéseit. Kép: Hegyi Barna, hang: Pulvári Károly, díszlet: Básthy—Hiszi.

22. *Lelki klinika.* Az Iris film vállalat új filmje rövid bepillantást enged a szerkesztőség életébe, amely amolyan lelki klinika, különösen a lap „Szerkesztői üzenetének” vezetőjének jut ilyenféle feladat. Ekörül bonyolódik a mindvégig kedves és vidám darab meséje. Cserépy László, az ifjú rendezői gárda új felfedezettje sok ötletességgel és rutinnal rendezte a filmet. A Film Irodában készült filmen Turay Ida, Jávor Pál, Hidvéghy Valéria,

vitéz Benkő Gyula, Vaszary Piri, Somlay Artúr, vitéz Bánky Róbert, Gobbi Hilda játszottak. Kerti Lajos remek képeket forgatott, ugyanúgy jól dolgozott Kereszti Ervin és Básthly István díszlettervező és Hiszi Sándor díszletépítő.

23. *Az intéző úr.* Tóth Miklós és a film rendezője, báró Podmaniczky Félix írták ezt a magyar levegőjű, érdekes vidéki tárgyú filmet. Egy tisztalelkű, vidéki kislány élete és szerelme pereg le előttünk. A film főszerepeit Bordy Bella, Perényi László, Somlay Artúr, Berky Lili, Rajnay Gábor, Pethes Ferenc, Fáy Béla és mások játsszák. A zenét Fényes Szabolcs szerezte. A filmet a Magyar Film Irodában forgatták.

24. *Háry János.* A külföldi mesefilmek és mesejátékok után szinte már vártuk, hogy a nagy magyar „mesélő” Háry János mókái és hazugságai filmen is olyan népszerűek lesznek, mint a mondában vagy az Operában. Bán Frigyes rendező a jó forgatókönyv alapján mindent megtett a film művészi és játékbeli sikere érdekében és ez sikerült is neki. Nem rajta múltott, hogy a magyar közönség *nem szereti a magyar mesét.* Páger Antal Háry Jánosa igazán dicséretet érdemelt, a női főszerepben Dajka Margit és Bárczy Kató méltó partnerei voltak, ezenkívül kitűnően szerepelt Maklárty Zoltán és Pethes Sándor. Makay Árpád és Rónay László dicséretre méltó munkát végeztek. A Kodály-zene lényegesen emelte a film művészi értékét.

25. *Életre ítelve.* B. Nagy Mária írta ezt az izgalmas épkézláb mesét, amelyből Rodriguez Endre készített igen jó és érdekes filmet. A film sikerét bizonyítja a közönség érdeklődése és a mozikban aratott kétségtelen eredményes pályafutása. Jávor Pál, PetrovichSzvetiszlav, Hidvéghy Valéria, Zádor Gyöngyi, Somlay Artúr és Pethes Sándor vitték a főszerepeket. Icsey Rezső operatőr régi nevéhez

méltóan dolgozott. Lázár István hangmérnök munkája jó volt.

26. *Régi keringő*. Hosszú előkészítés után és gondos munkában készült ez a zenés vígjáték, amelynek könyvét Barabás Pál írta, rendezte Bánky Viktor. A színészek kivétel nélkül elsőrendűek voltak és igazi dicséretet érdemel Páger Antal, Szörényi Éva, Földényi László, Szilassy László, Zsilley Margit, Bilicsi Tivadar, Lánczy Margit, Juhász József, Vágó né Margit és mások. Kép: Icsey Rezső, hang: Rónay Gyula, díszlet: Sörös Imre.

27. *A szűz és a gödölye*. Zilahy Lajos színdarabja a filmen is olyan művészi érték, mint maga a színdarab. Ezt a közönség is fölismerte és szeretettel fogadt a filmet nemcsak a premierben, hanem az azután követő játékrendben és a vidéken. Maga Zilahy Lajos rendezte ezt a filmjét és ezzel igazolta, hogy mennyi súlyt helyez a készülő film *művészi és irodalmi* értékére. Ez a törekvése az egész vonalon sikerült is és ebben segítségére voltak a kiváló színészek: legelsősorban Bajor Gizi, aki hosszú idő után ismét elvállalta egy nagy film vezető szerepét, továbbá Karády Katalin, aki itt is a szokott keretekben tűnik ki, azután a férfiak közül C s o r t o s Gyula, Páger Antal, Lehotay Árpád és Kovács Károly. A remek filmet Icsey Rezső fényképezte, a stílusos zenét Polgár Tibor szerezte.

28. *Dr. Kovács István*. 1942 húsvétján került a film bemutatóra és néhány társadalom-elméleti kérdés tárgyalásától és bírálatától eltekintve a film *osztatlan* elismerésben részesült. Fekete István író írta a forgatókönyvet, Gottesmann Ernő volt a gyártásvezető és Bánky Viktor újabb „borsistváni” sikert aratott. A szereplők élén Páger Antal robusztus egyénisége áll, míg a többi főszereplő is kiváló. Ezek a következők: Simor Erzsí, Tóth Júlia — új tehetség — Ladomerszky Margit, Rajnay Gábor, Kürthy György, Vágóné Margit, Földényi

László, Vaszary Piri és mások. Hegyi Barnabás, Pulvári Károly és Básthy István figyelemreméltó munkát végeztek.

29. *Bob herceg*. A világháború előtti boldog békevilágban éveken keresztül visszhangzott az ország a „Londonban hej van sok számos utca ...” és néhány más Bob-hercegbeli slágerdaltól. Ezt a témát filmre vinni természetesen kézenfekvő volt. A közönség szereti az effajta operettfilmet és a film meg is felelt a várakozásnak: siker volt az egész vonalon. Kalmár László rendezte ezt a filmet is, amelynek főszerepeit Szilassy László — címszereplő — továbbá Kovács Kató, Simor Erzsé, Rajnay Gábor, Greguss Zoltán, Vizváry Mariska és Bili esi Tivadar játszották. A képet Eiben István forgatta, a hangot Lázár István készítette, díszletek: Sörös Imre. Zene: Huszka Jenő.

30. *Kísértés*. Az új pasaréti-úti műteremben készült el elsőnek ez a szép és érdekes film Takács Antal gyártásában. Bónyi Adorján írása alapján Farkas Zoltán épkézláb kitűnő filmtörténetet hozott létre Karády Katalin, Nagy István, Bulla Elma, Hajmássy Miklós és Halmay Tibor főszereplésével. Eiben István kitűnően ragyogtatta tudását, a hangot örményi István, a Hunnia régi kiváló szakembere irányította, Dudás László készítette a díszleteket. A nagyszerű zenét Fényes Szabolcs szerezte.

31. *Haláltánc*. Az igényes magyar közönség nagy szeretettel és örömmel fogadta ezt a magasszínvonalú filmet. A magyar filmgyártás egyik kimagasló, finom kidolgozású művészi filmje, amelyet Kalmár László avatott keze vitt filmre. A film főszereplői: Goll Bea, Lázár Mária, Somlay Artúr, Uray Tivadar, Toronyi Imre, Perényi László, Juhász József, Maklár Zoltán és Berczy Géza. Makay Árpád itt is művészi fényképeket készített, a hangfölvéte-

leket Rónay Gyula irányította. Sörös Imre tervezte a díszleteket.

32. *Egy asszony visszanéz.* Radványi Géza írta és rendezte ezt a finomtárgyú és végig érdekes filmet. A szereposztás is kiváló: Tasnády Fekete Mária, Jávor Pál, Zsilley Margit, Csortos Gyula, Somlay Artúr, Keresztessy Mária, Puskás Tibor, Köpeczi Boócz Lajos, Solthy György és Pártos Gusztáv játszák a főszerepeket. Makay Árpád kitűnően oldotta meg a képfölvételeket. Lázár István készítette a hangfölvételeket és Horváth János a díszleteket. Fényes Szabolcs szerezte a zenét.

33. *Bűnös vagyok.* Egy öngyilkosságba kergetett lány körüli lelki harcot viszi filmre a rendező, Hamza D. Ákos, Püskösti Andor érdekes filmregénye alapján. A drámai feszültségű filmen Mezey Mária, Koós Zsófi, Árpád Margit, Rác Vali, Somogyi Nusi és Vágó né Margit játszák a női szerepeket, míg a férfiak közül a vezetős szerep Csortos Gyuláé, Kamarás Gyuláé, Greguss Zoltáné, Kürthy Györgyé és Berczy Gézáé. A képeket Makay Árpád készítette, a díszleteket és ruhákat B. Kokas Klára, míg a zene Fényes Szabolcs kiváló szerzeménye.

34. *Miért?* A Hajdú—Daróczy-sorozat harmadik filmje, amelyben Muráti Lili épúgy tündököl, mint az előző filmekben. Magasszárnyalású kultúrértéket képviselő film, igaz, hogy ezt a közönség legszélesebb rétege gyorsan fölismerte és volt is a filmnek hetekig tartó premiersikere. Maga Daróczy József rendezte a filmet, aki avatott kézzel, gyakorlati tapasztalatokkal vette kezébe a rendezés nehéz munkáját és igen kitűnő szép filmet produkált. Muráti kívül eddigi partnere Páger Antal, továbbá Hajmássy Miklós, Mihályffy Béla, Goll Bea, Gregus Zoltán és Vaszary Piri vitték a főszerepeket. A kitűnő filmet Eiben István forgatta, Lohr Ferenc készítette a

hangfölvételeket, Dudás László a díszleteket, míg a zenét Buday Dénes szerezte.

35. *Gentryfészek*. Magyar légkörben lejátszódó, nagyon kedves cselekmény, amelynek középpontjában Tolnay Klári, Csontos Gyula, Hajmássy Miklós, Mihályffy Béla, Vaszary Piri, és Pataky Jenő játszák a főszerepeket. A Filmexport kft. részére készült filmet dr. Deák Zoltán írta, báró Podmaniczky Félix rendezte, Fényes Szabolcs szerezte hozzá a zenét, fényképezte Hegyi Barnabás, a hangot Kereszti Ervin irányította. A szép díszleteket Bercsényi Tibor tervezte.

36. *Régi nyár*. Békeffy István kedves, hangulatos filmje a régi békeidőkbe viszi a szemlélőt és boldog 70 perces hangulatban tartja. Ebbe a légkörbe és gondolatvilágba méltóképen beleillik Honthy Hanna, a régi szép nyári színházi esték nagysikerű primadonnája. Körülötte csupa jó művész viszi sikerre a filmet: Simor Erzsi, Szilassy László, Rajnay Gábor, Vaszary Piri, Csontos Gyula, Mihályffy Béla, Vágóné Margit és Pethes Ferenc. Rendező: Podmaniczky Félix. Hegyi Barnabás operatőr igen jól fotografált, hasonlóképpen szép munkát végeztek Kereszti Ervin hangmérnök és Báस्थ्य István díszlettervező. Készült a Magyar Film Iroda műtermében.

37. *Honvédek előre!...* Nagy hazafias riport-film a magyar honvédség győzelmi harcairól. Láttunk a filmen oroszoktól zsákmányolt ágyúkat, zászlókat és egyebeket. A közönség nagy szeretettel és élvezettel nézte végig a sikeres riport-filmet. Fotografálták a M. F. I kitűnő operatőrjei. Bánáss József százados állította össze.

38. *Utolsó dal*. Vitéz Vadady Albert új filmjét új gyártó készítette, Bolváry Ferenc. Bán Frigyes rendezésében kiváló szereplők tűntek ki a darabban, így Simor Erzsi, Jávor Pál, Sárdy János, Bárczy Kató, Maklár Zoltán, Harsányi Rezső,

Vándory Gusztáv és Lontay István. Vass Károly remek fényképei szépen hatottak. A hangot Lazái István irányította, a díszleteket Pagonyi János tervezte. Zene: Ákom Lajos.

39. *Kádár kontra Kerekes*. Asztalos Miklós dr. eredeti filmtémája érdekes törvényszéki és szerelmi kérdést visz filmre. Ráthonyi Ákos nagyon jól és szellemesen oldotta meg a kérdést és a technikai vezérkar: Makay Árpád operatőr és Rónay Gyula hangmérnök segítettek neki a film nagyszerű technikai kivitelezésében. A szalontai Kiss Miklós gyártásában elkészült film főszerepeit Tolnay Klári, Vaszary Piri, Szilassy László, Pethes Ferenc, Pethes Sándor, K. Boócz Lajos, Misoga László, Bihary Sándor, Kökény Ilona és Kővári Gyula játsszák.

40. *Behajtani tilos!* Úgynevezett „kis”-filmnek készült, de *nagy* siker lett belőle. Hetekig mulatott rajta Budapest közönsége és vidéken is óriási sikere volt. Martonffy Emil bohózat-tudománya itt is érvényesült és készítette az egyszerű, könnyed témából jó és mulatságos bohózatba vágó vígjátékot. Simor Erzsí, Vaszary Piri, Kiss Manyi, Bili esi Tivadar, Latabár Kálmán, Rajnay Gábor, Mihályffy Béla, Juhász József, Pethes Ferenc játsszák a főszerepeket, Hegyi Barnabás igen szépen fotografált, Kereszti Ervin készítette a hangfölvételeket. A díszleteket Básthy—Hiszi tervezték.

41. *Kölcsönként férjek*. Szilágyi László vígjátékán rengeteget mulatott a közönség. Igaz, Bánky Viktor szellemes rendezése is sokban hozzájárult a mulattatáshoz. A filmen Simor Erzsí, Vaszary Piri, Szondy Biri, Raffay Blanka, Dajbukát Ilona, Szilassy László, Bili esi Tivadar, Pethes Sándor, Juhász József, Sugár Lajos és Köpeczi-Boócz Lajos játszották a főszerepeket. Makay Árpád fényképezte a filmet, amelynek hangfölvételeit Rónay Gyula irányította. Díszletek: Sőrés Imre.

42. *Maske in Blau*. Budapesten készült németnyelvű film, amelyet a berlini NFK készített a Léna-filmmel karöltve. A csak németül beszélő filmet Paul Martin rendezte, fotografálta Eiben István, a hangot Lohr Ferenc irányította, a díszleteket német díszlettervezők tervezték és építették. Főszereplői voltak: Tabódy Klári, Wolf Albach-Retty, Hans Moser, Richárd Romanovsky, Leo Peukert, Ernst Waldau, Fáy Béla, Pethes Sándor és Miklós Livia. A németváltozatú film az év végére elkészült.

Megjelenési kimutatás:

1. *Kegyelmes úr rokona*. K.: Sláger-film. Megj.: 1941. III. 4-én a Corsóban és az Omniában. H.: 2200 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Mezey Mária, Simor Erzsí, Szilassy László, Csontos Gyula, Somlay Artúr. R.: Podmaniczky Félix. C: al.
2. *Ma, tegnap, holnap*. K.: Palatinus-film. Megj.: 1941. III. 17-én a Forumban. H.: 2600 m. Műfaj: filmjáték. Fősz.: Szilágyi Szabó Eszter, Jávor Pál, Somlay Artúr, Vaszary Piri, Mály Gerő. R.: Bánky Viktor. C.: aluli.
3. *Végre!* K.: Hunnia-film. Megj.: 1941. IX. 4-én a Décsi, Casino és Átrium filmszínházakban. H.: 2327 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Muráti Lili, Páger Antal, Bilicsi Tivadar, Turay Ida, Mály Gerő. R.: Farkas Zoltán. C: aluli.
4. *Akit elkap az ár*. K.: Koncz-film. Megj. 1941. I. 14-én az Urániában. H.: 2480 m. Műfaj: kémfilm. Fősz.: Simor Erzsí, Földényi László, Hidvéghy Valéria, Somogyi Nusi, Mihályffy Béla. R.: Rodriguez Endre. C: aluli.
5. *Havasi napsütés*. K.: Objektív film. Megj.: 1941. V. 21-én a Décsi, Corso és Omnia filmszínházakban. H.: 2667 m. Műfaj: filmjáték. Fősz.: Tolnay Klári, Turay Ida, Makay Margit, Csor-

- tos Gyula, Rajnay Gábor, Vértess Lajos. R.: Ráthonyi Ákos. C: aluli.
6. *Egy tál lencse*. K.: Pegazus-film. Megj. 1941. IV. 10-én a Forumban. H.: 2424 m. Műfaj: filmjáték. Fősz.: Karády Katalin, Jávor Pál, Csorotos Gyula, Mály Gerő, Kiss Manyi. R.: Farkas Zoltán. C: aluli.
7. *Európa nem válaszol*. K.: Atelier-film. Megj.: 1941. III. 19-én az Urániában. H.: 2852 m. Műfaj: film játék. Fősz.: Tasnády Fekete Mária, Petrovics Szvetiszláv, Kiss Ferenc, Greguss Zoltán, Titkos Ilona, Somlay Artúr. R.: Radványi Géza. C: aluli.
8. *Magdolna*. K.: Mester-film. Megj.: 1942. III. 18-án a Rádibusban. H.: 2817 m. Műfaj: filmregény. Fősz.: Lázár Mária, Turay Ida, Somlay Artúr, Lehotay Árpád, Petrovics Szvetiszláv, Kamarás Gyula, Vaszary Piri, Árpád Margit, Rác Vali, vitéz Benkő Gyula. R.: Nádasdy Kálmán. C: felüli.
9. *Néma kolostor*. K.: Művelődés-film. Megj.: 1941. XII. 22-én a Cityben és az Omniában. H.: 2500 m. Műfaj: filmregény. Fősz.: Jávor Pál, Lukács Margit, Tolnay Klári, Egerváry Bea, Ajtay Andor, Kürthy György. R.: Rodriguez Érdre. C: aluli.
10. *András*. K.: Mester-film. Megj.: 1941. IV. 29-én a Royal Apollóban. H.: 2391 m. Műfaj: filmvígjáték. Fősz.: Páger Antal, Bordy Bella, Csorotos Gyula, Hidvéghy Valéria, Timár József. R.: Bánky Viktor. C: aluli.
11. *Édes ellenfél*. K.: Hausz Mária. Megj.: 1941. V. 22-én a Rádibusban. H.: 2500 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Szeleczy Zita, Somlay Artúr, Mály Gerő, Hajmássy Miklós, Kiss Manyi. R.: Martonffy Emil. C: aluli.
12. *Leányvásár*. K.: Imago-film. Megj.: 1941. X. 1-én a Royjal Apollóban és az Átriumban. H.: 2634

m. Műfaj: operett. Fősz.: Szeleczy Zita, Sárdy János, Bilicsi Tivadar, Latabár Kálmán, Kiss Manyi, Vaszary Piri. R.: Podmaniczky Félix. C: aluli.

13. *Szűcs Mara házassága*. K.: Palatinus-film. Megj.: 1941. XII. 19-én a Décsi filmszínházban. H.: 2470 m. Műfaj: filmregény. Fősz.: Simor Erzs, Szőrényi Éva, Páger Antal, Perényi László, Vizváry Mariska. R.: Kalmár László. C: aluli.
14. *Ne kérdezd ki voltam!* K.: Balogh-film. Megj.: 1941. VIII. 22-én a Forumban. H.: 2743 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Karády Katalin, B. Soós László, Ilosvay Katalin, Vizváry Mariska, Juhász József. R.: Balogh Béla. C: felüli.
15. *Lesz, ami lesz!* K.: Hunnia-film. Megj.: 1941. VII. 3-án a Corso, Uránia és Rádium filmszínházakban. H.: 2500 m. Műfaj: vígjáték. R.: Rodriguez Endre. C: aluli.
16. *A beszélő köntös*. K.: Kárpát-film. Megj.: 1942. II. 21-én a Royal Apollóban. H.: 2921 m. Műfaj: történelmi. Fősz.: Jávor Pál, Tasnády Fekete Mária, Kiss Ferenc, Csontos Gyula, Szilassy László, Juhász József, Lehotay Árpád, Mihályffy Béla, Goll Bea, Cselényi József. R.: Radványi Géza. C: aluli.
17. *A cigány*. K.: Kárpát-film. Megj.: 1941. XI. 25-én a Cityben és az Omniában. H.: 2270 m. Műfaj: népszínmű. Fősz.: Rózsahegyi Kálmán, Pataky Jenő, Zimonyi Márta, Adorján Éva, Bilicsi Tivadar, Dajbukát Ilona. R.: Deésy Alfréd. C: aluli.
18. *A három csengő*. K.: M. F. I. Megj.: 1941. VIII. 14-én a JRoyal~»4follóban és a Forumban. H.: 2534 m. Műfaj: vígjatek^osz.: Tolnay Klári, Jávor Pál, Mály Gerő, Turay Ida. R.: Podmaniczky Félix. C: aluli.

19. *Csákó és kalap*. K.: Filmértékesítő (Standard-film). Megj.: 1941. VIII. 21-én a Décsi, Corso és Omnia filmszínházakban. H.: 2327 m. Műfaj, katonai vígjáték. Fősz.: Csortos Gyula, Simor Erzsi, Bilicsi Tivadar, Kiss Manyi, Latabár Kálmán. R.: Martonffy Emil. C: aluli.
20. *Egy éjszaka Erdélyben*. K.: Hunnia-film. Megj.: 1941. XI. 20-án a Rádibusban és az Átriumban. H.: 2349 m. Műfaj: történelmi színmű. Fősz.: Szeleczy Zita, Páger Antal, Nagy István, Lázár Mária, Mezey Mária. R.: Kalmár L. C.: a.
21. *Az ördög nem alszik*. K.: M. F. I. Megj.: 1941. X. 17-én a RoyalApüllpbaiLjés az Urániában. H.: 2630 m. Műfaj. Bohózat. Fősz.: Tolnay Klári, Csortos Gyula, Hajmássy Miklós, Mihályffy Béla, Szép Ilonka. R.: Bánky Viktor. C: aluli.
22. *Lelki klinika*. K.: M. F. I. Megj.: 1941. XII. 4-én az Urániában és a Cityben. H.: 2303 m. Műfaj: bohózat. Fősz.: Turay Ida, Jávör Pál, Hidvéghy Valéria, vitéz Benkő Gyula, Vaszary Piri. R.: Cserépy László. C: aluli.
23. *Az intéző úr*. (1942. V. 30-ig nem jelent meg.)
24. *Háry János*. K.: Palatinus-film. Megj.: 1941. XI. 25-én a Corsóban és a Scálában. H.: 2470 m. Műfaj: mesefilm. Fősz.: Páger Antal, Dayka Margit, Bárczy Kató, Pethes Sándor, Makláry Zoltán. R.: Bán Frigyes. C: aluli.
25. *Életre ítélve*. K.: Léna-film. Megj.: 1941. XI. 17-én a Corvinban. H.: 2750 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Jávör Pál, Petrovich Szveticzlav, Hidvéghy Valéria, Zádor Gyöngyi, Somlay Artúr, Pethes Sándor. R.: Rodriguez Endre. C.: aluli.
26. *Régi keringő*. K.: Jupiter-film. Megj.: 1941. XII. 22-én a Scala, Casino és Atrium filmszínházakban. H.: 2714 m. Műfaj: zenés vígjáték. Fősz.: Páger Antal, Szörényi Éva, Földényi László, Szilassy László, Zsilley Margit, Lán-czy Margit. R.: Bánky Viktor. C: aluli.

27. *A szűz és a gödölye*. K.: Pegazus-film. Megj.: 1941. XI. 7-én a Forumban. H.: 2881 m. Műfaj: színmű. Fősz.: Bajor Gizi, Karády Katalin, Csortos Gyula, Páger Antal, Lehotay Árpád. R.: Zilahy Lajos. C: aluli.
28. *Dr. Kovács István*. K.: M. F. I. Megj.: 1942. IV. 4-én a Royal Apollóban, Cityben és az Átriumban. HTT2549m:~MűfajT életkép. Fősz.: Páger Antal, Simor Erzszi, Tóth Júlia, Puskás Tibor, Ladomerszky Margit, Kürthy György, Vagoné Margit, Vaszary Piri, Mihályffy Béla, vitéz Benkő Gyula. R.: Bánky Viktor. C: aluli.
29. *Bob herceg*. K.: Hausz Mária. Megj.: 1941. XI. 20-án Royal Apollóban. H.: 2681 m. Műfaj: operett. Fősz.: Szilassy László, Kovács Kató, Simor Erzszi, Rajnay Gábor, Vizváry Mariska, Greguss Zoltán, Bilicsi Tivadar. R.: Kalmár László. C: aluli.
30. *Kísértés*. K.: Hausz Mária. Megj.: 1942. I. 14-én a Scálában. H.: 2440 m. Műfaj: filmregény. Fősz.: Karády Katalin, Nagy István, Bulla Elma, Hajmássy Miklós, Halmay Tibor. R.: Farkas Zoltán. C: felüli.
31. *Haláltánc*. K.: Mester-film. Megj.: 1942. II. 24-én a Forumban. H.: 2227 m. Műfaj: bűnügyi történet. Fősz.: Goll Bea, Lázár Mária, Somlay Artúr, Uray Tivadar, Toronyi Imre, Perényi László, Juhász József, Maklár Zoltán, Sugár Lajos, Bérczy Géza. R.: Kalmár László. C: al.
32. *Egy asszony visszanéz*. (1942. V. 31-ig nem jelent meg.)
33. *Bűnös vagyok*. K.: Mester film. Megj.: 1942. VI. 3-án a Corso, Rádus és Átrium filmszínházakban. H.: 2834 m. Műfaj: dráma. Fősz.: Mezey Mária, Kamarás Gyula, Koós Zsófi, Rácz Vali, Csortos Gyula, Greguss Zoltán. R.: Hamza D. Ákos. C: felüli.

34. *Miért?* K.: Hunnia-film. Megj.: 1941. XII. 22-én a Forumban. H.: 2747. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Páger Antal, Muráti Lili, Hajmássy Miklós, Mihályffy Béla, Vaszary Piri, Goll Bea. R.: Daróczy József. C: aluli.
35. *Gentryfészek.* Filmexport kft.—Standard-film. (1942. V. 31-ig nem jelent meg.)
36. *A régi nyár.* Modern-film. (1942. V. 31-ig nem jelent meg.)
37. *Honvédek előre!* K.: M. F. I. Megj.: 1942. I 22-én a Royal Apolló, Átrium, Corso és Omnia filmszínházakban. H.: 21655 m. Műfaj: riportfilm. Összeállította: Bánáss József. C: aluli.
38. *Az utolsó dal.* K.: Modern-film. Megj.: 1942. II. 9-én a Scálában. H.: 2200 m. Műfaj: bűnügyi. Fősz.: Jávör Pál, Simor Erzsi, Sárdy János, Bárczy Kató, Maklár Zoltán, Harsányi Rezső. R.: Bán Frigyes. C: aluli.
39. *Kádár kontra Kerekes.* K.: Objektív-film. Megj.: 1942. IV. 20-án a Décsi és Casino filmszínházakban. H.: 2308 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Tolnay Klári, Szilassy László, Mály Gerő, Maklár Zoltán, Vaszary Piri, Pethes Sándor, Ber~czy G., K. Boócz Lajos. R.: Ráthonyi Á. C: a.
40. *Behajtni tilos!* K.: Kárpát-film. Megj.: 1942. II. 12-én az Átrium, City és Omnia filmszínházakban. H.: 2200 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Bilicsi Tivadar, Simor Erzsi, Latabár Kálmán, Mihályffy Béla, Vaszary Piri, Rajnay Gábor, Pethes Sándor, Kiss Manyi, Juhász József, Misoga László. R.: Mártonffy Emil. C: aluli.
41. *Kölcsönkért -férjek.* K.: Délibáb-film. Megj.: 1942. II. 27-én az Urániában. H.: 2550 m. Műfaj: vígjáték. Fősz.: Simor Erzsi, Vaszary Piri, Szondy Biri, Raffay Blanka, Dajbukát Ilona, Szilassy László, Bilicsi Tivadar, Pethes Sándor, Juhász József. R.: Bánky Viktor. C: aluli.
42. *Maske in Blatt.* (1942. V. 31-ig nem jelent meg.)

Tíz esztendő magyar hangosfilmgyártásának táblázata

A Hunnia filmgyár és a Magyar Film Iroda műtermeiben az elmúlt *teljes* tíz esztendőben elkészült magyar, német, francia és román játékfilmek, továbbá a két szinkronizált film és a 8 filmszkeccs gyártása *évek szerint* a következőképen oszlik meg:

Év	Magyar	Német	Francia	Román	Film- szkeccs	Magyarrá szinkronizált film	Németre
1931	2	2	—	—	2	—	—
1932	6	1	4	—	1	—	—
1933	8	4	—	1	1	—	—
1934	9	4	—	—	1	—	—
1935	16	4	—	—	—	1	—
1936	19	7	—	—	3	—	—
1937	36	3	—	—	—	—	—
1938	33	3	—	—	—	—	1
1939	27	—	—	—	—	—	—
1940	40	—	—	—	—	—	—
1941	41	1	—	—	—	—	—
	237	29	4	1	8	1	1

A magyar hangos kulturfilmek

Nehéz küzdelembe került, amíg a filmgyártók egyrészt, a magyar nagyközönség másrészt, felismerték a magyar hangos *ismeretterjesztő film jelentőségét, nagy nemzetnevelő és szórakoztató fontosságát.* Csak nagyon lassan indult meg az ismeretterjesztő filmek gyártása, de annál nagyobb lendülettel készültek 1937 óta. Az elmúlt 10 év alatt *körülbelül 200 magyar ismeretterjesztő hangosfilm* készült el Magyarországon, A legtöbbet a M. F. I. és a Kovács és Faludi cég gyártották, de csináltak kulturfilmeket a Hunnia-filmgyár, a Krupka-filmlaboratórium, a Pannonia-film-laboratórium, a Reflektor-film és ezenkívül több kitűnő filmoperatőrünk önállóan készített kultúrfilm.

Tárgymutatók

Kik gyártottak 10 év alatt?

(A gyártó, illetve forgalombahozó cégek jegyzéke
betűrendes sorrendben.)

A.

Alfa-film 86 (5), 94 (5)
Allianz-film 70 (5), 78 (5)
Atelier-film 91(23), 97 (23), 93 (31), 98 (31), 100 (1), 107 (1),
102 (8), 108 (8), 104 (17), 109 (17), 105 (18), 109 (18),
115 (5), 125 (5), 120 (24), 127 (24), 134 (7), 147 (7),
143 (32)
Atlantis (Wien) 58 (6), 59 (9), 70 (1)
Attila-film 48 (6)
Auróra-film 105 (21)

B.

Bavaria (München) 63 (26).
Balogh-film 137 (14), 148 (14)
Bioscop-film 50 (16), 54 (18), 60 (13), 65 (13), 61 (20), 66 (20)
Bolgár Géza 118 (16), 126 (16), 134 (4), 146 (4);
Budapestem 73 (18), 80 (18), 75 (27), 81 (27), 76 (28), 81 (28)
77 (33), 82 (33), 88 (10), 95 (10)

C.

Cinema-film 47 (2), 52 (2), 72 (12), 79 (12)
Cinephon-Berlin 56 (1).
City-film 34 (1), 38 (1), 35 (3), 38 (3), 35 (4), 38 (4), 36 (6),
38 (6), 40 (1), 44 (1), 42 (7), 45 (7), 42 (9), 45 (9), 43 (12),
45 (12)
Csepreghy-film 114 (3), 125 (3), 128 (35), 12,9 (35), 144 (36)
Csöröggy Géza 1. Bolgár Géza

D.

Daróczy-film 36 (8)
Délbáb-film 105 (20), 110 (20), 118 (15), 126 (15), 145 (41),
151 (41)
Duna-film 136 (13)

E.

Eco-film 43 (13), 45 (13), 49 (12), 53 (12), 81 (2G)
Elit-film 80 (14)
Erdélyi-film (1. Kárpát-film).

F.

Filmexport 144 (35).
 Focus-film 60 (14), 70 (2)
 Fortuna-film 140 (28)

G.

Gál Ernő 49 (10), 59 (12).
 Genius-film 37 (9), 39 (9)
 Glóbus-film 70 (3), 78 (3), 72 (11), 79 (11), 86 (2), 94 (2)
 György István 115 (4), 125 (4)

H.

Hajdu-film 71 (9), 72 (14), 77 (86), 91 (22), 101 (2), 103 (14),
 117 (14), 133 (3), 143 (34)
 Hamza-film 88 (12), 95 (12), 90 (21), 97 (21), 97 (29), 93 (29),
 123 (38), 129 (38), 150 (30)
 Harmonia-film 41 (5), 44 (5), 48 (5), 52 (5), 62 (23), 66 (23),
 72 (10), 79 (10), 731 (19), 80 (19), 85 (1), 94 (1), 88 (13),
 96 (13), 92 (27), 97 (27)
 Hausz Mária 114 (1), 124 (1), 119 (23), 127 (23), 123 (37),
 129 (37), 136 (11), 147 (11), 142 (29), 150 (29), 150 (30)
 Hermes-film 29 (7), 32 (7), 47 (1), 52 (1), 49 (9), 53 (9),
 61 (19), 65 (19)
 Hirsch és Tsuk 51 (17), 54 (17), 62 (22), 66 (22), 74 (20),
 80 (20), 87 (8), 95 (8)
 Hungária-film 110 (21), 120 (25), 127 (25)
 Hunnia-film 95 (6), 95 (10), 96 (14), 96 (15), 96 (16), 97 (28),
 98 (32), 108 (5), 109 (11), 109 (13), 109 (14), 105 (19),
 110 (19), 106 (22), 110 (22), 106 (24), 110 (24), 125 (9),
 117 (11), 126 (11), 126 (14), 118 (16), 126 (16), 129 (34),
 146 (3), 137 (15), 148 (15), 139 (20), 149 (20), 151 (34)
 Horváth János 117 (13).

I.

Imago-film 117 (12), 126 (12), 122 (31), 128 (31), 186 (12),
 147 (12)
 Iri.s-film 139 (22)

T

Jupiter-film 141 (262), 149 (26).

K.

Kárpát-film 63 (27), 67 (27), 76 (29), 82 (29), 101 (4), 108 (4),
 107 (25), 110 (25), 107 (27), 111 (27), 118 (18), 127 (18),
 123 (38), 129 (38), 124 (40), 129 (40), 137 (16), 148 (16),
 188 (17), 148 (17), 145 (40), 151 (40)
 Keleti-film 51 (18), 54 (18), 64 (12)
 Kino-film 50 (14), 53 (14), 63 (14), 72 (15), 80 (15), 77 (37),
 83 (37), 90 (19), 96 (19), 93 (30), 98 (30), 93 (33), 98 (33)

Kokas-film (1. M. I. F.)
 Kolor-film 50 (13), 53 (13), 57 (4), 64 (4)
 Koncz-film (13) 4 (4), 146 (4)
 Korona-film 41 (2), 44 (2)
 Kovács Emil és társa 24, 26 (2), 36 (7), 38 (7), 59 (11), 64 (11),
 61 (18), 65 (18), 62 (25), 66 (25), 79 (9), 87 (7), 95 (7).

L.

Léna-film 121 (28), 128 (28), 123 (32), 128 (32), 140 (25),
 149 (25), 146 (42).
 Lux-film 57 (2), 03! (2), 61 (17), 65 (17)

M.

Mester-film 89 (14), 89 (15), 931 (32), 118 (17), 126 (17),
 123 (36), 129 (36), 147 (8), 135 (10), 147 (10), 142 (31),
 150 (31), 150 (33)
 M. F. I. (Magyar Film Iroda) 94 (34), 109 (15), 126 (13),
 119 (20), 121 (30), 128 (30), 124 (39), 129 (39), 138 (16),
 148 (18), 139 (21), 149 (21), 149 (22), 141 (28), 150 (28),
 144 (37), 151 (3:7)
 M. I. F. (Magyar Írók Filmje Rt.) 103 (12), 107 (26), 115 (7),
 120 (26), 128 (26), 135 (8), 147 (8), 143 (33i), 150 (33)
 Mozgóképipari kft. 58 (5), 64 (5), 60 (15), 65 (15), 70 (4),
 78 (4), 74 (2,1), 811 (21), 77 (35), 82 (35)
 Mozgóképüzemi Rt. 82 (32), 82 (36)
 Modern-film 119 (22), 127 (22), 144 (38), 151 (38)
 Művelődés-film 122 (33), 128 (33), 135 (9) 147 (9).
 Művészfilm 43 (10), 45 (10), 49 (11), 53 (11), 64 (9), 78 (1),
 74 (22), 81 (22), 77 (34), 82 (34), 89 (17), 96 (17), 97 (26).

N.

Népfilm 104 (15).
 Nova-film 72 (113), 79 (13)

O.

Objektiv-film 71! (6), 78 (6), 73 (17), 80 (17), 76 (30), 82 (30),
 97 (21), 98 (29), 115 (6), 125 (6), 119(21), 127(21), 134(5),
 146 (5), 145 (39), 151 (39).
 Osso-film 28 (3), 31 (3), 29 (4), 31 (4), 29 (5), 32 (5), 29 (6),
 32 (6)

P.

Palatínus (régí) 23 és 26 (1)
 Palatínus (mai) 97 (22), 98 (34), 107 (2), 100 (12), 104 (16),
 109 (16), 110 (26), 125 (7), 116 (10), 126 (10), 127 (20),
 121 (27), 128 (27), 1331 (2), 146 (2), 136 (13), 148 (13),
 140 (24), 149 (24)
 Pallas-film 63 (26)

Paramount-film 19
 Pásztor-film 76 (32), 90 (20), 101 (3)
 Pátria-film 41 (4), 44 (4), 57 (3), 63 (3), 78 (2), 81 (24)
 Pegazus-film 92 (26), 106 (23), 110 (23), 121 (29), 125 (219),
 128 (29), 134 (6), 147 (6), 141 (27), 150 (27)
 Pflumm Tibor dr. 125 (4)
 Phono-film 102 (8).
 Phöbus-film 28 (2), 31 (2), 30 (8), 32 (8), 48 (7), 52 (7), 50 (15),
 04 (15), 62 (24), 66 (24), 66 (26), 73 (16), 80 (16), 74 (23),
 8f (23)
 Photofon 89 (16), 91 (24), 97 (24), 102 (6), 108 (6), 102 (7),
 108 (7), 114 (2), 124 (2)
 Pictura-film 75 (26), 86 (3), 91 (25)
 Pless-film 28 (1), 31 (1)
 Prizma-film 74 (24), 101 (5)

R.

Reflektor-film 43 (11), 45 (11), 48 (4), 52 (4), 49 (8), 53 (8),
 60 (16), 65 (16), 71 (7), 79 (7), 87 (9), 95 (9), 88 (11),
 95 (11)
 Rexfilm 71 (8), 79 (8), 75 (25), 81 (25), 76 (31) 82 (31), 83 (4),
 94 (4)
 Rorafilm-Wien 59 (10).

S.

Sláger-film 133 (1), 146 (1).
 Sonor-film (Prága) 24
 Spektrum-film 92 (28), 97 (28)
 Standard-film 94 (3), 90 (18), 96 (18), 96 (20), 101 (3), 108 (3),
 102 (9), 106 (9), 102 (10), 108 (10), 118 (19), 127 (19),
 138 (19), 149 (19), 144 (35)
 Stylus-film 34 (2), 38 (2), 51 (19), 54 (19), 61 (21), 64 (8),
 66 (21)
 Styria-film (Wien) 50 (15), 58 (8), 64 (8)

T.

Takács-film 103 (11), 116 (9), 122 (34), 142 (30)
 Tecla-Bern 58 (6), 59 (9)
 Terra-film 87 (6).
 Thália-film 49 (10), 53! (10)
 Turul-film 116 (8), 125 (8)

U.

Ufa-film 30 (9), 32 (9), 39 (8), 42 (6) 45 (6), 58 (7), 64 (7),
 78 (<5), 80 (17), 82 (30), 97 (2|5)
 Unitas-film 1. Mozgóképzemzeti rt.
 Universal-film 35 (5), 38 (5), 41 (3), 44(3), 42 (8), 45 (8),
 47 (3), 52 (3)

V.

Verő-film 52 (6).

**A tíz év alatt elkészült magyar filmek
betűrendes jegyzéke**

**(Hányadik oldalon találjuk meg egy-egy Budapesten
készült film adatait?)**

A.

- A balkezes angyal 123 (36), 129 (36)
 A beszélő köntös 1&7 (16), 148 (16)
 A bor 34 (2), 38 (2)
 A cigány 138 (17), 148 (17)
 A falu rossza 76 (32), 82 (32)
 A férfi mind örült 71 (7), 79 (7)
 A gyimesi vadvirág 93 (29), 98 (29)
 A harapós férj 77 (37), 83 (37)
 A 3 csengő 138 (18), 148 (18)
 A hölgy egy kissé bogaras 90 (21), 97 (21)
 A kegyelmes úr rokona 133 (1), 146 (1)
 A királynő huszára 50 (16), 54 (16)
 Akit elkap az ár 134 (4), 146 (4)
 A kísértetek vonata 34 (1), 38⁷ (1)
 A kölcsönkért kastély 73 (19), 80 (19)
 Áll a bál 103 (14), 109 (14)
 Alomsárkány 101 (5), 108 (5)
 Amerikai fiu 28 (3), 31 (3)
 A méltóságos, kisasszony 60 (15), 65 (15)
 A miniszter barátja 105 (20), 110 (20)
 András 135 (10), 147 (10)
 A néma kolostor 135 (9), 147 (9)
 A nőnek minden sikerül 106 (22), 110 (22)
 A pénz beszél 114 (3), 125 (3)
 Aranyember 62 (22), 66 (22)
 A szálloda királya 29 (6), 32 (6)
 Asszony a válaszüton 86 (3), 94 (3)
 .., A szerelem nem szégyen 119 (21), 127 (21)
 A szív szava 72 (13), 79 (13)
 A szűs és a gödölye 141 (27), 150 (27)
 A titokzatos idegen 70 (4), 78 (4)
 A tökéletes férfi 102 (9), 108 (9)
 A 111-es 74 (22), 81 (22)
 A vén gazember 30 (9), 38 (9)
 Az elcserélt ember 87 (6), 95 (6)

Az ellopott szerda 36 (8), 39 (8)
 Az ember néha téved 77 (36), 82 (36)
 Az én lányom nem olyan 72^{^(10)}. 79 (10)
 Az intéző úr 140 (23)
 Az ördög nem alszik 139 (21), 149 (21)
 Az örök titok 86 (5), 94 (5)
 Az új földesúr 51 (17), 54 (17)
 Az utolsó Vereczkey 102 (10), 108 (10)
 Azurexpress 90 (18), 96 (18)

B.

Barátságos arcot kérek! 51 (18), 54 (18)
 Bál a Savoyban 43 (12), 45 (12)
 Beáta és az ördög 121 (28), 128 (28)
 Behajtani tilos 145 (40), 151 (40).
 Bercsényi huszárok 107 (25), 110 (25)
 Beszallásolás 89 (17), 96 (17)
 Bob-herceg 142 (29), 150 (29)
 Borcsa Amerikában 88 (11), 95^{^(110)}
 Bors István 100 (1), 107 (1)
 Budai cukrászda 48~(7), 52 (7)
 Búzavirág 42 (9), 45 (9)
 Bűnös vagyok 143 (33), 150 (33)

C.

Caffé Moszkva 57 (3), *m* (3)
 Cifra nyomorúság 88 (10), 95 (10)
 Cimzett ismeretlen 49 (11), 53 (11)
 Csákó és kalap 138 (19), 149 (19).
 Családi pótlék 76 (28), 81 (28)
 Cserebere 121 (30), 128 (30)
 Csókolj meg édes! 28 (1), 31 (1)
 Csúnya lány 48 (5), 52 (5)

D.

Dankó Pista 117 (11), 126 (11).
 Donaumelodien 56 (1)
 Döntő pillanat '87 (7), 95 (7)
 Dunaparti randevú 62 (24), 66 (24)

E.

Egy asszony visszanéz 143 (32).
 Egy csók és más semmi 118 (17), 126 (17)
 Egy éjjel Velencében 36 (7), 38 (7)
 Egy éjszaka Erdélyben 139 (20), 149 (f0)
 Egy leány elindul 77 (34), 82 (34)
 Egy tál lencse 134 (6), 147 (6)

Ein auto und kein Geld 24
 Eine Insel wird entdeckt 70 (1), 78 (1)
 Eine Nacht in Venedig 36 (7), 38 (7)
 Eladó birtok 124 (40), 139 (40)
 Elkésett levél 122 (330), 1218 (313)
 Elnémult harangok 123 (37), 129 (37)
 Elnökkiszasszony 49 (8), 53 (8)
 Ember a híd alatt 57 (4), (54 (4)
 Emmy[^]raO), 45 (10)
 Erdélyi kastély 115 (5), 125 (5)
 Er und'sein Diener 24
 Erzsébet királyné 117 (12), 126 (12)
 Es flüstert die Liebe 50 (15), 54 (15)
 Európa nem válaszol 134 (7), 147 (7)
 Ez a villa eladó 47 (2), 52 (2)
 Édes a bosszú! 73 (17), 80 (17)
 Édes ellenfél 136 (11), 147 (11)
 Édes.mostoha 49 (9), 53 (9)
 Életre ítélve 140 (25), 149 (25)
 Én voltam! 58 (7), 64 (7)
 Érik a búzakalász 90 (19), 96 (19)
 Észak felé 94 (34), 98[^](34)
 Évforduló 60 (16), 65.(16).

F.

Fehérvári huszárok 93 (33), 98 (33)
 Fekete gyémántok 87 (8), 95 (8)
 Férjet keresek 114 (1), 124 (1)
 Filléres gyors 29 (7), 32 (7)
 Fils d'Amerique 28 (3), 31 (3)
 Fizessen Nagysád'. 70 (2), 7®(2)
 Forog az idegen 59 (11), 64 (11)
 Földindulás 104 (15), 109 (15)
 Frühjahrsrjarade 41 (3), 44 (3)
 Fűszer és csemege 114 (2), 124 (2).

G.

Garszonlakás kiadó 107 (26), 110 (26)
 Gentryfészek 144 (35), 151 (36).
 Gorodi fogoly 118 (18), 127 (18)
 Göre Gábor 115 (4), 125 (4)
 Gülbaba 115 (7), 125 (7)
 Gvimesi vadvirág 93 (29), 97 (29)
 Gyurkovics fiuk 123 (38), 129 (38)

H.

Halló Budapest-49 (10), 53 (10)
 Halálos tavasz 106 (23), 110 (23)

Haláltánc 142 (31), 150 (31)
 Hat hét boldogság 105 (19), 110 (19)
 Havasi napsütés 134 (5), 146 (5)
 Havi 200 fix 58 (5), 64 (5)
 Hazafelé! 118 (15), 126 (15)
 Hazajáró lélek 121 (29), 128 (29)
 Hány János 140 (24), 149 (24)
 3:1a szerelem javára 74 (20), 80 (20)
 Három és fél muskétás 48 (4), 52 (4)
 Három sárkány 62 (28), 66 (23)
 300.000 pengő az uccán 76 (29), 82 (29)
 Helyet az öregeknek 42 (7), 45 (7)
 Hetenként egyszer láthatom! 70 (3), 78 (3)
 Hétszilvafa 122 (31), 128 (31)
 Hochzeitsreise zu 50% 61 (17)
 Honvédek előre! 144 (37), 151 (37).
 Hotel Kikelet 72 (14), 80 (14)
 Hölgyek előnyben 105 (18), 109 (18)
 Hyppolit, a lakáj 24 (2), 2(0 (2)

I.

Ida regénye 40 (1), 44 (1)
 Igen vagy nem? 117 (14), 126 (1-1)
 Iglói diákok 43; (13), 45 (13)
 Ihr Leibhusar 75 (26)
 Ismeretlen ellenfél 118 (16), 126 (16).
 Isten tenyerén 105 (21), 110 (21)
 Ítél a Balaton 30 (8), 32 (8)
 Iza néni 35 (3), 38 (3)

J.

János vitéz 93 (30), 96 (30)
 Jöjjön elsején 115 (6), 125 (6)

K.

Kaffé Moszkva 57 (3), 63 (3)
 Karosszék 103 (12), 109 (12)
 Kádár kontra Kerekes 145 (39), 151 (39)
 Kelet felé! ... 119 (20), 127 (20)
 Kék bálvány 23 (1), 26 (1)
 Két fogoly 75 (25), 81 (25)
 Két lány az uccán 103 (13!), 109 (13)
 Kismama 47 (3), 52 (3)
 Kísértés 142 (30), 150 (30)
 Kísértetek vonata 34 (1), 38 (1)
 Dr. Kovács István 141 (28), 150 (28)
 Kölcsonkért férjek 145 (41), 151 (41).
 Köszönöm, hogy elgázolt 47 (1), 52(1)

Lángok 122. (84), 139 (54)
 Leány intézet 58 (8), 64 (8)
 Leányvári boszorkány 91 (24), 97 (24)
 Leányvásár 186 (12), 147 (12)
 Légy jó mindhalálig 57 (2), 63 (2)
 Lelki klinika 189 (22), 149 (22)
 Le roi des Palaces 29 (6), 32 (6)
 Lesz ami lesz! 137 (15), 148 (15)
 Lila akác 41 (4), 44 (4)
 Liebestraume 48 (6), 52 (6)
 Lovagias ügy 70 (5), 78 (5)

M.

Ma, tegnap, holnap 138 (2), 146 (2)
 Madonna im Warenhaus 58 (6)
 Maga lesz a férjem 76 (51), 82 (81)
 Magdát kicsapják 85 (1), 94 (1)
 Magdolna 135 (8), 147 (8)
 Magyar feltámadás 101 (2), 107 (2)
 Mai lányok 75 (27), 81 (27)
 Marié 29 (4)
 Marika 77 (33), 82 (33)
 Maske in Blau 146 (42).
 Mami 73 (18), 80 (18)
 Márciusi mese 41 (2), 44 (2)
 Mária két éjszakája 116 (10), 126 (10)
 Mária nővér 63! (26), 66 (26)
 Mátyás rendet csinál 107 (27), 111 (27)
 Mfcdchenpensionat 58 (8), 64 (8)
 Megvédtem egy asszonyt 88 (12), 95 (ifi)
 Menschen vom Varieté 91 (25), 97 (25)
 Meseautó 43 (11), 45 (11)
 Méltóságos kisasszony 60 (15), 65 (15)
 Miért? 143 (34), 151 (34)
 Mindenki mást szeret 120 (26), 128 (36)
 Mindent a nőért! 35 (4), 88 (4)
 Miroha (59 (10)

N.

Nagymama 49 (12), 58 (12)
 Nászút féláron 61 (17), 65 (17)
 Nehéz apának lenni 87 (9), 95 (9)
 Ne kérdezd, ki voltam 137 (14), 148 (14)
 Nem élhetek muzsikaszó nélkül 50 (14), 58 (14)
 Nem loptam én életemben 102 (7), 108 (7)
 Néma Kolostor 135 (9), 147 (9)

Nincsenek véletlenek 93 (32), 98 (32)
 No, no, lassabban a csókkal 70 (1), 78 (1)
 Síoszty fiú esete Tóth Marival 75 (26), 81

O.

Okos mama 51 (19), 54 (19)
 Ot óra 40. 103 (11), 109 (11).

P.

Pacsirta 59 (9), 64 (9)
 Papucshős 89 (16), 96 (16)
 Pardon tévedtem 35 (5), 38 (5)
 Párbaj semmiért 104 (17), 109 (17)
 Pepitakabát 120 (25), 127 (25).
 Pergőtűzben 72 (12), 79 (12)
 Pénz áll a házhoz 102 (8), 108 (8)
 Pénz beszél 114 (3), 125 (3)
 Péntek Rézi 88 (18), 96 (13)
 Pillanatnyi pénzzavar 86 (2), 94 (2)
 Piri mindnt tud 28 (2), 31 (2)
 Piros bugyelláris 90 (20), 96 (20)
 Pesti mese 71 (9), 79 (9)
 Péter 42 (8), 45 (8)
 Pogányok 61(21), 66 (21)
 Pókháló 60 (13), 65 (13)
 Pusztai királykisasszony 93 (31), 98 (31)
 Pusztai szél 74 (23), 81 (23)

R.

Rád bízom a feleségem! 71 (6), 78 (6)
 Rákóczi-induló 36 (6), 318 (6)
 Rákóczi-Marsch 36 (6), 38 (6)
 Repülő arany 29 (5), 33 (ö)
 Régi keringő 141 (26), 149 (.26)
 Régi nyár 144 (36).
 Rotschild leánya 42 (6), 45 (6)
 Rouletabille aviateur 29 (5), 83 (5)
 Rozmaring 92 (27), 97 (27)
 Rózsafabot 121 (27), 128 (27)

S.

Sarajevo 116 (9), 125 (9)
 Sárga csikó 61 (20), 66 (20)
 Sárga rózsa 122 (32), 128 (32).
 Scheideweg einer Frau 86 (3), 94 (3)
 Segítség örököltém! 72 (11), 79 (11)

Semmelweis 106 (24), 110 (24)
 Skandal in Budapest 35 (5)
 Sok hűhó Emmyért 118 (19), 127 (19)
 Sportszerelem 61 (19), 65 (19)
 Sportszerelem 77 (35), 82 (35)
 Süt a nap 92, (26), 97 (26)
 Szárnyas dandár 104 (16), 109 (16)
 120-as tempó! 74 (21), 81 (21)
 Szegény gazdagok 89 (15), 96 (15)
 Szent Péter esernyője 50 (IS), 53 (13)
 Szenzáció! 59 (12), 64 (12)
 Szereltemből nősültem 73 (16), 80 (16).
 Szerellemmel vádolkok 50 (15), 54 (15)
 Szerelmi álmok 48 (6), 52 (6)
 Szeressük egymást 124 (39), 129 (39)
 Szervusz Péter 101 (4), 108 (4)
 Szomorú csütörtök, vidám vasárnap 61 (1.8), 65 (18)
 Szűcs Mara házassága 136 (13), 148 (13).

T.

Tavaszi parádé 41 (3), 44 (3)
 Tavaszi zápor 29 (4), 31 (4)
 Te csak pipálj Ladányi 86 (4), 91 (4)
 Te vagy a dal 116 (8), 125 (8)
 Tiszavirág 92 (28), 97 (28)
 Tisztelet a kivételnek 60 (14), 65 (14)
 Tizenhárom kislány mosolyog az égre 91 (22), 97 (22)
 Tokaji aszú 123 (35), 129 (35)
 Tokaji rapszódia 76 (30), 82 (30)
 Tommy, a megfagvott gyermek 63 (27), 67 (27)
 Toprini nász 102, (6), 108 (6)
 Torockói menyasszony 71 (8), 79 (8)
 Tóparti látomás 119 (23), 127 (23)
 Tökéletes férfi 102 (9), 108 (9)

Ü.

Új rokon 41 (5), 44 (5)
 Új földesúr 51 (17), 54 (17)
 Úrileány szobát keres 74 (24), 81 (24)
 Úri világ 88 (10), 95 (10)
 Utolsó dal '144 (38), 151 (38).
 Utolsó Vereczkey 102 (10), 108 (10)
 Uz Bence 89 (14), 96 (14).

V.

Vadrózsa 101 (3), 108 (3)
 Vallomás 58 (7), 64 (7)

Variéte csillagai 91 (85), 97 (88)
 Varjú a toronyórán 91 (28), 97 (28)
 Végre! 183 (3), 146 (3).
 Vén gazember 30 (9), 32 (9)
 Vica, a vadevezős 37 (9), 39 (9)
 Viki 72 (15), 80 (15)
 Vissza az úton 119 (22), 127 (22)

W.

W«w die Lerche singt 59 (9), 64 (9).

Z.

Zavaros éjszaka 117 (13), 126 (18)
 Zárt tárgyalás 120 (24), 127 (24).
 Zivatar Kemenespusztán 612 (25), 66 (25)
 Zúgnak a szirénák 104 (16), 109 (16)

**Kik azok a rendezők, akik 10 év alatt
Budapesten filmet forgattak?**

**(Betűrendes sorrendben találtuk neveiket a megfelelő
filmnél.)**

A.

Agotai Lajos: 72 (Ifi), 79 (1.2)

B.

Bolváry Géza: 41 (3), 44 (3), 50 (15), 54 (15), 58 (8), 64 (fi),
92 (28), 97 (28)

Balogh Béla: 49 (9), 53 (9), 58 (5), 64 (5), 60 (15), 65 (15),
63 (27), 67 (27), 74 (24), 81 (24), 76 (29), 82 (29), 90 (18),
96 (18), 101 (3), 108 (3), 102 (7), 108 (7), 102 (8), 108 (8),
109 (12), 109 (12), 107 (26), 110 (26), 116 (10), 126 (10),
120 (26), 198 (26), 121 (27), 128 (27), 137 (14), 148 (14),

Bárdos Arthur: 58 (7), 64 (7)

Baláss Mária dr.: 60 (18), 65 (13)

Bihari Alajos: 72 (13), 79 (13)

Baky József: 86 (3), 94 (3), 91 (25), 97 (26)

Bán4ss József: 94 (34), 98 (34), 104 (16), 109 (16), 118 (20),
127 (20), 144 (37), 151 .07)

Bánky Viktor: 100 (1), 107 (1), 103 (14), 109 (14), 105 (20),
110 ((20), 117 (14), 126 (14), 123 (35), 129 (35), 124 (40),
129 (40), 188 (2), 146 (2), 135 (10), 147 (10), 141 (26),
149 (26), 141 (28), 150 (28), 145 (41), 151 (41)

Bán Frigyes: 107 (27), 111 (27), 117 (13), 126 (13), 140 (24),
149 (24), 144 (38), 151 (38)

C.

Csiffra Géza: 35 (4), 88 (4), 47 (2), 52 (2), 50 (18), 53 (18)

Csepreghy Béla: 93 (31), 98 (31)

Csepreghy Jenő: 76 (28), 81 (28), 89 (14), 96 (14), 89 (15),
96 (15), 101 (2), 107 (2), 114 (3), 125 (3)

Cserépy Arzén: 104 (15), 109 (15), 118 (15), 126 (15), 118(18),
127 (18), 124 (39), 129 (39)

Cserépy László: 121 (30), 128 (80), 139 (32). 149 (28)

D.

Darócsy József: 143 (34), 150 (34)

Deésy Alfréd: 50 (14), 53 (14), 138 (17), 148 (17)

E.

Farkas Zoltán: (77 (36), 83 (35), 133 (3), 146 (3), 134 (%),
147 (6), 142 (30), 150 (30)

Fejős Pál: 29 (4), 31 (4), 30 (8), 32 (8)

Fleck, J. és L.: 24

Fröhlich, Gustav: 36 (6)

G.

Gaúl Béla: 28 (1), 31 (1), 35 (4), 38 (4), 37 (9), 39 (9), 41 (5),
44 (5), 42 (6), 45 (6), 42 (7), 45 (7), 43 (11), 45 (11),
48 (5), 52, (5), 48 (7), 52 (7), 49 (11), 53 (11), 50 (17),
54 (17), 59 (10), 61 (16). 65 (16), 62 (22), 66 (22), 71 (9),
79 (9), 72 (14), 80 (14), 75 (27), 81 (27), 76 (31), 82 (31),
77 (36), 82 (36), 90 (19), 96 (19), 93 (30), 98 (30)

Galloné, Carmine: 28 (3), 31 (3), 29 (6), 32 (6)

Í22 (32), 128 (32)

Certler Viktor: 3ü (8), 39 (8), 63 (26), 67 (26), 71 (7), 79 (7),
77 (33), 82 (33), 87 (6), 95 (6), 88. (10), 95 (10). 91 (24),
97 (24)

Györgv István: 34 (2), 38 (2), 43 (13), 45 (13), 49 (12),
53 (12), 50 (16), 54 (16), 62 (25), 66 (25), 86 (5), 94 (5),
91 (33), 98 (33), 115 (4), 125 (4), 125 (28), 128 (28),

H.

Hamsa D. Ákos: 12,3 (38), 129 (38), 143 (33)

Harlati, Veith: 58 (6)

Hille, Heinz: 30 (9), 32 (9), 48 (6). 52 (6)

Husly Imre dr.: 105 (21), 110 (25)

K.

Kalmár László: 92 (26), 97 (26), 93 (32), 98 (32), 106 (23),
110 (23), 117 (11), 126 (11), 119 (23), 127 (23), 122 (34),
129 (34), 123 (37), 129 (37), 136 (13), 148 (13), 139 (20),
149 (20), 142 (29), 150 (29), 142 (31), 150 (31)

Kardos László: 48 (4), 52 (4), 51 (18). 54 (18), 61 (19), 63(19),
74 (21), 81 (21)

Keleti Márton: 71 (8), 79 (8), 72 (15), 80 (15), 77 (37), 83 (37),
86 (4), 94 (4), 87 (9), 95 (9), 88 (11), 95 (11)

Kiss Ferenc: 101 (2), 107 (2).

Kosterlits, Hermann: 42 (8), 45 (8), 47 (3), 52 (3)

L.

Latnat, Kari: 59 (9), 64 (9), 70 (1), 78 (1)

Lázár Lajos dr.: 24. 26 (2), 34 (1), 38 (1)

M.

Marischka, Ernst: 75 (26)

Martin, Paul: Maske in Blatt 346 (42)

Marton Endre: 49 (8), 53 (8)

Martonffy Emil: 41 (2), 44 (2), 47 (1), 52 (1), 51 (19), 54 (19), 62 (21), *ee* (21), 86 (2), 94 (2), 104 (17), 109 (17), 105 (18), 110 (18), 114 (1), 1524 (1), 120 (25), 127 (25), 136 (11), 147 (11), 139 (19), 149 (19), 145 (40), 151 (40)

Mihail, Jean: 34 (1)

N.

Nádasdy Kálmán: 115 (7), 125 (7), 135 (8), 147 (8)

Noss, van der: 63 (26)

P.

Pásztor Béla: 61 (20), 66 (20), 76 (32), 82 (32), 90 (20), 96 (20)

Podmaniczky Félix: 115 (5), 125 (5), 117 (12) 126 (12), 138 (1), 146 (1), 136 (12), 147 (12), 138 (18), 148 (18), 140 (23), 144 (35), 151 (35), 144 (36), 151 (36).

Pünkösti Andor: 101 (5), 108 (5)

R.

Radányi Géza: 120 (24), 127 (24), 134 (7), 147 (7), 137 (16), 148 (16), 143 (32).

Ráthonyi Ákos: 60 (14), 65 (14), 70 (2), 78 (2), 88 (12), 95 (12), 89 (16), 96 (16), 90 (21), 97 (21), 91 (22), 97 (22), *m* (29), 98 (29), 106 (22), HOj (22), 114 (2), 124 (2), 115(6), 125(6) 116(9), 125(9), 118 (17), 126 (17), 123(36), *W9* (36), 119 (21), 127 (21), 119 (22), 127 (22), 134 (5), 146 (5), 145 (39), 151 (39)

Reiber, Willy: 56 (1)

Riedl Klára: 105 (21), 110 (21)

Rodriguez Endre: 91 (23), 97 (23i), 116 (8), 125 (8), 122 (33), 128 (38), 134 (4), 146 (4), 135 (9), 147 (9), 137 (15), 148 (15), 140 (25), 149 (25)

S.

Somló Endre: 70 (4), 78 (4).

Schultz, Fritz: 42 (7)

Székely István: 24, 26 (2), 28 (2), 31 (2), 29 (5), 32 (5), 35(3), 38 (3), 35 (5), 38 (5), 36 (6), 38 (6), 41 (1), 44 (1), 41(4), 44 (4), 43 (9), 45 (9), 43 (10), 45 (10), 43 (12), 45 (12), 57 (2), 63 (2), 57 (3), 64 (3), 59 (12), *M* (12), 61 (17), 65 (17), 62 (24), 66 (24), 70 (5), 78 (5), 73 (16), 80 (16), 16, (11), 79 (11), 74 (22), 81 (22), 74 (23), 81 (23), 75(25), 81 (25), 75 (.26), 81 (26), 77 (34), 82 (34)

Slatimy Sándor dr.: 70 (8), 78 (8), *M* (17), 96 (17), 101(4),
108 (4), 102 (9), 108 (9), 102 (10), 108 (10), 107 (£5),
110 (25), 118 (19), 127 (19)

T.

Tóth Endre: 102 (6), 108 (6), 103 (11), 108 (11), 103 (13),
109 (13), 105 (19), 110 (19), 106 (24), 110 (24).

V.

Vajda László: 49 (10), 53 (10), 57 (4), 64 (4), 59 (12), 64 (12),
62 (23), 66 (23), 72 (10), 79 (10), 73 (19), 80 (19), 85(1),
94 (1), 87 (7), 95 (7), 87 (8), 95 (8), 88 (13), % (13),
92 (27), 97 (27)

Vaszary János: 71 (6), 78 (6), 73 (17), 80 (17), 73 (18), 80 (18),
74 (20), 80 (20), 76 (30), 82 (30), *W* (21), 149 (21)

W.

Wiene, Róbert: 36 (7), 86 (7)

Z.

Zilahy Lajos: 121 (29), 128 (29), 141 (27), 150 (27).